

บทที่ 4

สายสัมพันธ์ที่ตัดไม่ขาด

ในบทนี้จะวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ที่นักเขียนใช้เพื่อนำเสนอความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว การศึกษากลวิธีการประพันธ์มีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจเหตุผลที่ผู้เขียนใช้กลวิธีการประพันธ์ที่ปรากฏในนวนิยายเพื่อนำเสนอสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว การศึกษากลวิธีการประพันธ์จะทำให้เห็นว่าการนำเสนอความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวมีกลวิธีการประพันธ์ที่เป็นลักษณะโดดเด่นจากการนำเสนอประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวกับประสบการณ์ของสตรีผิวสีหรือไม่ เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้เขียนมิได้ใช้การประพันธ์รูปแบบนวนิยายในการนำเสนอสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว แต่ผู้เขียนเลือกใช้กลวิธีการประพันธ์ที่ผสมผสานรูปแบบการประพันธ์ที่หลากหลาย นอกจากนั้น ประวัติของผู้เขียนที่ได้นำเสนอในบทก่อนหน้านี้อาจทำให้กล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของตัวผู้เขียนกับแม่เป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้ผู้เขียนเลือกนำเสนอประเด็นเรื่องความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว ความสัมพันธ์กับแม่ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของความขัดแย้งหรือความผูกพันที่ทำให้ผู้เขียนเลือกแม่เป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์นวนิยายก็ตามสะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างผู้เขียนกับงานเขียน อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนก็มิได้ใช้รูปแบบการเขียนอัตชีวประวัติเพื่อนำเสนอความสัมพันธ์ของผู้เขียนกับแม่ การศึกษากลวิธีการประพันธ์จะทำให้เกิดความกระจ่างกับสาเหตุที่ผู้เขียนเลือกใช้การประพันธ์แบบนวนิยายในการนำเสนอความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว นอกจากนั้น การศึกษากลวิธีการประพันธ์ที่มีการผสมผสานรูปแบบการเขียนที่หลากหลายจะสนับสนุนคุณค่าของวรรณกรรมซึ่งมิได้นำเสนอความงามทางวรรณศิลป์เพื่อจรรโลงใจเท่านั้น

นอกจากนั้น ในบทนี้นำเสนอบทวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่วรรณกรรมมีร่วมกัน คือ บทบาทของภาษาในความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว สิ่งเหนือธรรมชาติ และความทรงจำกับประวัติศาสตร์ การศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นเรื่องภาษาจะแสดงให้เห็นรูปแบบการสื่อสารของแม่-ลูกสาวที่มีความหลากหลายและบทบาทของภาษาที่มีต่อสายสัมพันธ์ของแม่กับลูกสาว นอกจากนั้น การศึกษาสิ่งเหนือธรรมชาติจะทำให้เห็นบทบาทของสิ่งเหนือธรรมชาติในการเยียวยาแม่และลูกสาวจากบาดแผลที่เกิดจากการกีดกันทางเชื้อชาติและการกดขี่ทางเพศ ทั้งยังช่วยฟื้นความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว นอกจากนั้น การศึกษาความทรงจำกับประวัติศาสตร์จะให้เห็นปฏิสัมพันธ์ของประวัติศาสตร์และความทรงจำ รวมทั้งบทบาทของประวัติศาสตร์และความทรงจำที่มีต่อสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว

4.1 กลวิธีการประพันธ์

การศึกษากลวิธีการประพันธ์เพื่อนำเสนอประเด็นความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวมีความสำคัญ เพราะกลวิธีการประพันธ์แสดงให้เห็นรูปแบบของสายสัมพันธ์และอุปสรรคในการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว รวมทั้งความซับซ้อนของความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว ในงานประพันธ์ที่ศึกษาใช้ผู้เล่ามากกว่าหนึ่งคนซึ่งแสดงให้เห็นประเด็นเรื่องเสียง คำพูด ภาษา และความเงียบ ประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญสำหรับกลุ่มคนนอกกระแสหลักที่ตกอยู่ภายใต้การกดขี่ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเหยียดเชื้อชาติ การกดขี่ทางเพศ และการล่าอาณานิคม เป็นต้น กลวิธีการประพันธ์ในลักษณะนี้เป็นการนำเสนอความจริงในอีกรูปแบบหนึ่งและยังเป็นช่องทางที่ใช้ในการต่อต้านการกดขี่อีกด้วย¹ เนื่องจากกลวิธีการเล่าเรื่องซึ่งให้ตัวละครแม่และลูกสาวทำหน้าที่ผลัดกันเป็นผู้เล่าจึงทำให้โครงเรื่องไม่ต่อเนื่องตามลำดับเวลา อย่างไรก็ตาม เนื้อเรื่องยังคงดำเนินได้อย่างเป็นเอกภาพเพราะการเล่าเรื่องสนับสนุนแก่นหลักของเรื่องคือความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว นอกจากนี้ ผู้เขียนได้ผสมผสานประวัติด้าน ศาสตร์ ชีวประวัติ ความทรงจำ และเรื่องเล่า กลวิธีการประพันธ์ที่ผสมผสานความจริงกับเรื่องแต่งแสดงให้เห็นความซับซ้อนของความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวซึ่งมิใช่ความสัมพันธ์ในระดับปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ครอบคลุมประเด็นทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรม

กลวิธีการประพันธ์ของนวนิยายทั้งสี่เรื่องแสดงให้เห็นรูปแบบความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว ผู้เขียนได้ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องสลับกันระหว่างตัวละครแม่กับตัวละครลูกสาว การอ่านเรื่องราวจึงต้องเรียงร้อยเรื่องเล่าของแม่กับลูกสาวเข้าด้วยกัน นอกจากนั้น การเล่าเรื่องยังเน้นการสลับกันระหว่างอดีตกับปัจจุบันทำให้โครงเรื่องไม่ได้ดำเนินตามลำดับเวลา ในนวนิยายเรื่อง *The Bonesetter's Daughter* โครงเรื่องเริ่มต้นจากการเล่าของลูหลิงในบทนำชื่อ “ความจริง” กล่าวถึงอดีตที่เริ่มเลือนรางไปจากความทรงจำ การเล่าของแม่ในตอนต้นเรื่องมีความสำคัญเพราะแสดงให้เห็นอาการสมองเสื่อมของลูหลิงซึ่งมิใช่อาการป่วยทางร่างกายเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของรากเหง้าความเป็นจีน เนื่องจากความทรงจำของลูหลิงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวในสามรุ่นและวัฒนธรรมของแผ่นดินแม่ หากลูหลิงสูญเสียความทรงจำ รุทก็ไม่สามารถเชื่อมโยงตนเองกับความเป็นจีนอันเป็นรากเหง้าสำคัญของอัตลักษณ์จีน-อเมริกันของรุทได้ ในภาคที่หนึ่งซึ่งเป็นการเล่าของรุทแสดงให้เห็น

¹Patti Duncan, *Tell this silence: Asian American Woman Writers and the Politics of Speech* (Iowa City: University of Iowa Press, 2004), p.184.

เห็นความขัดแย้งของแม่กับลูกสาวเพราะการปะทะกันของวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมตะวันตก ในภาคที่สองลูกลิงเล่าถึงความขัดแย้งของตนเองกับป้าทูนหัวและโศกนาฏกรรมที่เป็นสาเหตุให้ลูกลิงอพยพมาอเมริกา เรื่องเล่าในภาคที่สองส่งผลต่อการพัฒนาโครงเรื่องในภาคที่สามซึ่งเป็นการเล่าของรุชเกี่ยวกับสายสัมพันธ์ที่ได้รับการรื้อฟื้น อย่างไรก็ตาม นวนิยายแสดงให้เห็นอุปสรรคของการรื้อฟื้นสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวอันเนื่องมาจากความแตกต่างของคนสองรุ่น รุชต้องอาศัยการแปลจดหมายจากภาษาจีนมาเป็นภาษาอังกฤษและยังต้องแปลความหมายที่อยู่เบื้องหลังเรื่องเล่าของแม่ การแปลเป็นกระบวนการทบทวน ตีความ และสร้างความหมายใหม่ให้กับสิ่งที่รุชได้รับรู้ การสานสายสัมพันธ์กับแม่จึงมิใช่เรื่องง่าย แต่รุชจำเป็นต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อก้าวข้ามความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมตะวันตกเพื่อประนีประนอมความแตกต่างของวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีกับแม่และสานสายสัมพันธ์กับป้าทูนหัว รุชสร้างความหมายใหม่ให้กับเรื่องเล่าของแม่โดยภายหลังจากที่ได้อ่านจดหมายที่ลูกลิงมอบไว้ให้ รุชได้รับรู้เรื่องราวความเกี่ยวพันของป้าทูนหัว แม่และตระกูลหมอกระดุก รุชเข้าใจว่าความทุกข์ของแม่ที่รุชเคยเข้าใจว่าเกิดจากความไม่รู้ภาษาอังกฤษนั้นแท้จริงแล้วเกิดจากความรู้สึกผิดที่ทำให้ป้าทูนหัวฆ่าตัวตาย รุชจึงพยายามค้นหาชื่อของป้าทูนหัวและชื่อของตระกูลหมอกระดุกที่เกือบจะสูญหายไปพร้อมกับความทรงจำของลูกลิง การค้นพบชื่อของป้าทูนหัวและตระกูลหมอกระดุกเป็นการปลดปล่อยลูกลิงจากความรู้สึกผิดที่คอยหลอกหลอนลูกลิง นอกจากนั้น รุชได้รับรู้ประวัติความเป็นมาของตนเองอันมีผลต่อการคลี่คลายความขัดแย้งของแม่-ลูกสาวและการเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง

As Ruth now stares at the photo, she thinks about her mother as a little girl, about her grandmother as a young woman. These are the woman who shaped her life, who are in her bone.²

ในบทส่งท้ายจึงเป็นการเล่าของรุชเพื่อแสดงให้เห็นสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวที่ได้รับการรื้อฟื้น ความขัดแย้งที่ได้รับการคลี่คลายและนำไปสู่ความเข้าใจอันดีของแม่กับลูกสาวสนับสนุนชื่อเรื่องของนวนิยาย *The Bonesetter's Daughter* ซึ่งมีความหมายถึงลูกสาวของหมอกระดุก กระดุกเป็นคำอุปมาที่หมายถึงสายใยสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวอันเป็นส่วนหนึ่งของตัวตนของแม่และลูกสาวซึ่งสืบเชื้อสายมาจากหมอกระดุก เรื่องเล่าของแม่-ลูกสาวสามรุ่น ได้รับการร้อยเรียงเป็นเรื่องเดียวกัน

² Amy Tan, *The Bonesetter's Daughter* (New York: Ballantine book, 2001), p.402.

ครั้งหนึ่งป่าทูนหัวก็เป็นลูกสาวและได้สืบทอดความลับของตระกูลหมอกระดุกเพื่อถ่ายทอดให้ลูกสาวในรุ่นต่อมาและรูธเป็นลูกสาวในรุ่นที่สามที่สืบสานสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว

ส่วนใน *Comfort Woman* นวนิยายถูกแบ่งเป็นบทย่อยๆตามการเล่าของแม่และลูกสาว โดยเริ่มต้นจากบทที่เล่าผ่านมุมมองของรีเบคกาซึ่งแสดงให้เห็นความขัดแย้งของแม่-ลูกสาวอันสืบเนื่องมาจากการปะทะกันของวัฒนธรรมเกาหลีและวัฒนธรรมตะวันตก โดยโครงเรื่องเริ่มจากคำสารภาพของแม่ในวันครบรอบวันตายปีที่ห้าของพ่อ รีเบคกาเข้าใจว่าคำสารภาพของแม่ว่าเป็นผู้ที่ฆ่าพ่อเกิดจากอาการป่วยของแม่ การเล่าของรีเบคกาในบทต่อจากนั้นแสดงให้เห็นความขัดแย้งของแม่-ลูกสาวอันมีสาเหตุมาจากความรุนแรงทางเพศที่แม่ได้รับในอดีตซึ่งถูกปกปิดไว้เป็นความลับและความแตกต่างของสองวัฒนธรรมทำให้รีเบคกาไม่อาจเข้าใจสาเหตุที่แม่มักมีอาการถูกผีเข้าจนกระทั่งแม่เสียชีวิตลง ส่วนเรื่องเล่าของแม่ขึ้นต้นด้วยชื่ออะกิโกะก่อนเปลี่ยนไปเป็นซุน ฮัว ภายหลังจากรีเบคกาได้ฟังเทปเสียงที่บ้านที่กอดิตของแม่ โดยเรื่องเล่าของแม่นั้นเกี่ยวกับความทุกข์ทรมานจากการถูกทารุณกรรมในค่ายทหารญี่ปุ่นช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง การถูกบังคับให้เป็นผู้หญิงบริการก่อให้เกิดบาดแผลในจิตใจที่ไม่อาจลืมเลือนได้ ในตอนท้ายเรื่องจบลงด้วยการเล่าของรีเบคกา รีเบคกาทบทวนเรื่องเล่าของแม่และตีความหมายของเรื่องเล่าของแม่ว่าแม่ต้องการให้รีเบคกาเป็นผู้ส่งวิญญาณแม่กลับไปยังประเทศเกาหลี และทำพิธีศพตามประเพณีของเกาหลีเพื่อเป็นการรำลึกถึงแม่และบรรพบุรุษของแม่ เรื่องเล่าของแม่ทำให้รูธตระหนักถึงหน้าที่ของลูกสาว ทั้งที่ในตอนแรกรูธไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับพิธีศพของแม่ซึ่งเธอแทบไม่รู้จักเลยว่าแม่เป็นใครและมีประวัติความเป็นมาอย่างไรเพราะแม่ไม่เคยพูดถึงอดีตของแม่ให้รีเบคกาฟัง อย่างไรก็ตาม หลังจากได้ฟังเทปที่บ้านที่กอดิต ความทรงจำของแม่ช่วยคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูกสาว เรื่องเล่าของแม่ทำให้รีเบคกาได้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของแม่ ทั้งยังเชื่อมโยงรีเบคกาเข้ากับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและแผ่นดินเกาหลี รูธได้บันทึกเรื่องราวของแม่ลงบนผ้าปูที่นอน เป็นที่น่าสังเกตว่าผ้าปูที่นอนซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงทางเพศที่แม่ได้รับ ได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อบันทึกเรื่องราวความเจ็บปวดของอะกิโกะ ได้ถูกรับเปลี่ยนความหมายเป็นเครื่องมือบันทึกเรื่องราวของแม่ซึ่งเป็นอดีตผู้หญิงบริการไม่ให้สูญหายไป นอกจากนี้ รูธใช้ผ้าดังกล่าวพันกับศพของแม่เพื่อให้วิญญาณของแม่ซึ่งต้องลอยออกจากร่างของแม่ ภายหลังจากการเสียชีวิตจากร่างของแม่ได้และกลับมาเป็นหนึ่งเดียวกันอีกครั้ง นวนิยายจบลงด้วยความฝันของรีเบคกาซึ่งแสดงให้เห็นการคลี่คลายอัตลักษณ์ของรีเบคกา

Instead of the ocean, I swam through sky, higher and higher, until, I dizzy with the freedom of light and air, I looked down and see a thin blue river of life spiraling down to earth, where I lay sleeping in bed, coiled tight around a small seed planted by my mother, waiting to be born.³

ความฝันว่าตนเองแหวกว่ายอยู่บนท้องฟ้าและต่อมากลายเป็นเมล็ดพันธุ์ที่แม่ปลูกซึ่ให้เห็น
อัตลักษณ์อเมริกันเชื้อสายเกาหลีที่ได้รับการคลี่คลายผ่านสายสัมพันธ์กับแม่ รีเบคกาจึงเปรียบเสมือน
ได้เกิดใหม่อีกครั้งโดยมีความรักของแม่คอยปกป้องรีเบคกาให้มีชีวิตรอดในสังคมที่มีความแตกต่าง
ทางวัฒนธรรม

จากนวนิยายทั้งสองแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวที่ได้รับการรื้อฟื้น การเล่าเรื่องสลับ
กันของแม่กับลูกสาวแสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของลูกสาว ไม่อาจคลี่คลายได้ หากไม่มีเรื่องเล่าของแม่มาช่วย
เสริมให้เกิดความสมบูรณ์ แม่ในตอนแรกลูกสาวจะไม่ยอมรับฟังเรื่องราวของแม่ ดังเช่นที่รูธไม่ได้อ่านจด
หมายของแม่ทันที หรือ รีเบคกาซึ่งไม่เชื่อว่าแม่สามารถรอดชีวิตมาจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ การดำเนินโครง
เรื่องสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบันแสดงให้เห็นการร้อยเรียงอดีตเข้ากับปัจจุบัน โดยการรื้อฟื้นความ
ทรงจำของลูกสาวเพื่อทบทวนความหมายของเรื่องเล่าของแม่อันจะนำไปสู่ความเข้าใจต่อเรื่องเล่าของ
แม่ รูธแปลความหมายของเรื่องเล่าว่าเป็นความรู้สึกผิดจึงพยายามแก้ไขความรู้สึกผิดของแม่ ส่วนรูธเข้าใจว่า
แม่ต้องการให้ตนเองทำหน้าที่เป็นผู้ปลดปล่อยวิญญาณของแม่และรำลึกถึงวิญญาณของบรรพบุรุษหญิงที่เคย
ถูกทารุณกรรมทางเพศ การทำพิธีศพให้กับแม่มิได้เป็นเพียงพิธีปลดปล่อยวิญญาณของแม่เท่านั้น แต่เป็นการ
ระลึกถึงบรรพบุรุษของรีเบคกา อัตลักษณ์ของลูกสาวจึงได้รับการคลี่คลายผ่านการเรียงร้อยอดีตเข้ากับ
ปัจจุบันเพื่อให้ลูกสาวได้รับรู้ประวัติความเป็นมาของตนเองซึ่งมีความสำคัญต่อการเข้าใจอัตลักษณ์
ของลูกสาว

อย่างไรก็ดี ในวรรณกรรมของสตรีกลุ่มอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียนที่ศึกษาเรื่องเล่าของแม่
และลูกสาวแสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งของแม่-ลูกสาว ไม่ได้รับการแก้ไขให้เกิดเป็นความเข้าใจอันดีระหว่าง
แม่กับลูกสาว ในเรื่อง *Lucy* แสดงความขัดแย้งกับแม่และความรู้สึกแปลกแยกจากสังคมที่มีอิทธิพลของ
ตะวันตกฝังรากลึกอยู่อันเป็นแรงผลักดันให้ลูซิเดินทางออกจากเกาะแอนติกเพื่อแสวงหาตัวตนในดินแดน

³Nora Okja Keller, *Comfort Woman* (Great Britain: Virago Book, 1999), p.213.

ตะวันตก อย่างไรก็ตามชีวิตใหม่ในเมืองนิวยอร์กมิได้แตกต่างจากชีวิตบนเกาะเพราะลูซียังคงรู้สึกแปลกแยกจากสังคมรอบข้าง

When I was at home, in my parents' house, I used to make a list of all the things that I was quite sure would not follow me if only I could cross the vast ocean that lay before me; I used to think that just change venue would banish forever from my life the things I most despised. But that was not to be so. As each day unfolded before me, I could see the sameness in everything; I could see the present take a shape—the shape of my past.⁴

โครงเรื่องแสดงให้เห็นว่าภาวะไร้รากทำให้ลูซียังคงแสวงหาวิถีชีวิตที่ทำให้ตนเองพอใจได้ ความขัดแย้งกับแม่ทำให้ลูซียาคหวังว่าการเดินทางออกจากเกาะแอนติกจะทำให้ตัดความสัมพันธ์กับแม่ได้ แต่ลูซียังคงโหยหาแม่ ลูซียาคหวังว่าเธอจะได้รับความรักที่ทำให้เธอรู้สึกว้าเหว่เหมือนกับที่ครั้งหนึ่งเคยได้รับจากแม่ กลวิธีการเล่าเรื่องที่มีลูกสาวเป็นผู้เล่าเรื่องชี้ให้เห็นถึงการขาดปฏิสัมพันธ์ของแม่กับลูกสาว อาจกล่าวได้ว่าสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวไม่อาจสมบูรณ์ได้ หากขาดส่วนการเล่าเรื่องของแม่ไป สายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวจึงไม่คลี่คลายในลักษณะของความปรองดองเพราะลูกสาวไม่อาจเชื่อมสายสัมพันธ์กับแม่ได้ซึ่งส่งผลให้ลูกสาวไม่อาจสานสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ได้เช่นกัน อัตลักษณ์ของลูกสาวจึงยังไม่ได้รับการคลี่คลายเพราะลูกสาวไม่เข้าใจประวัติความเป็นมาและรากเหง้าของตนเอง การรื้อฟื้นสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวจึงต้องอาศัยเวลาเช่นเดียวกันกับการคลี่คลายอัตลักษณ์ของลูซียัง

ในเรื่อง *Beloved* ก็เช่นเดียวกัน ลูกสาวไม่อาจสานสายสัมพันธ์กับแม่และอัตลักษณ์ของลูกสาวก็ยังคงเป็นเพียงกระบวนการที่กำลังพัฒนาอยู่ ความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูกสาวมีสาเหตุมาจากความรุนแรงของความเป็นทาสที่ส่งผลกระทบต่อคนสองรุ่นแตกต่างกัน ผู้เล่าในนวนิยายเรื่องนี้เป็นผู้เล่าเรื่องรู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่าง (Omniscient narrator) โครงเรื่องเริ่มต้นจากผู้เล่าบรรยายถึงสภาพของบ้านเลขที่หนึ่งสองสี่ซึ่งไม่มีเสียงใดที่แสดงถึงความมีชีวิตชีวาของคนในบ้าน ทั้งนี้เป็นเพราะวิญญาณของลูกสาวที่ถูกฆาตกรรมสิงอยู่ที่บ้านหลังนี้ ผู้ที่อยู่ในบ้านหลังนี้ไม่ได้มีชีวิตอยู่กับเวลาในปัจจุบัน หากแต่เป็นความทรงจำและความเจ็บปวดในอดีต เรื่องเล่าของตัวละครแม่และลูกสาวในภาคที่สองเป็นเรื่องของตนเอง กล่าวคือ ความทารุณโหดร้ายของระบบทาสได้สร้างบาดแผลทางร่างกาย ดังเช่นบาดแผลเป็นที่กลางหลังของเซทเธอร์ซึ่งเกิดจากการถูกลานของนายทาสเมียนดีและบาดแผลทางจิตใจที่เกิดจากการถูกพรากจากแม่และความรู้สึกผิดที่ไม่

⁴Jamaica Kincaid, *Lucy* (New York: Plumebook, 1991), p.90-91.

อาจปกป้องลูกของตนเองได้ ส่วนเคนเวอร์เล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ในตอนที่คุณเองเกิดระหว่างการหลบหนีของเซทเธอร์ อย่างไรก็ตาม การเล่าของบีเลฟวิดแตกต่างจากของตัวละครอื่น บีเลฟวิดเป็นตัวละครเดียวที่ไม่มีพัฒนาการเพราะบีเลฟวิดถูกฆ่าตายตั้งแต่อายุสองขวบ แม้บีเลฟวิดกลับมาในรูปแบบของหญิงสาว แต่ความคิดของบีเลฟวิดยังคงเป็นของเด็กสองขวบ การเล่าของบีเลฟวิดจึงเป็นเหมือนการมองซึ่งให้รายละเอียดของสิ่งต่างๆออกมาพร้อมกัน “how can I say things that are pictures”⁵ อย่างไรก็ตาม นวนิยายได้ใช้ตัวละครหญิงให้ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ดังเช่น การชุมนุมของอดีตทาสและลูกหลานของทาสภายใต้การนำของเบบี ซุกส์ซึ่งสั่งสอนให้ทาสรักพวกพ้องและภาคภูมิใจในสีผิวของตนเอง และเอลล่า (Ella) ซึ่งเป็นผู้นำผู้หญิงผิวสีสามสิบคนไปชุมนุมหน้าบ้านเซทเธอร์เพื่อช่วยเหลือเซทเธอร์จากการครอบงำของบีเลฟวิด นอกจากนั้น พอล ดิซึ่งแม้จะเป็นผู้ชายแต่ก็มีความอบอุ่นและอ่อนโยนซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้หญิง พอล ดิกลับมาหาเซทเธอร์อีกครั้งเพื่อปลอบโยนเซทเธอร์ที่กำลังสิ้นหวังเพราะการหายตัวไปอย่างลึกลับของบีเลฟวิด

“Sethe,” he says, “me and you, we got ore yesterday than anybody. We need some kind of tomorrow.”

He leans over and takes her hand. With the other he touches her face. “You your best thing, Sethe. You are.” His holding fingers are holding hers.

“Me? Me?”⁶

จากการสนทนาของพอลดิกับเซทเธอร์ในตอนท้ายเรื่องเซทเธอร์แสดงความสงสัยในคุณค่าของตนเองและความลังเลที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป นวนิยายจบลงด้วยการบรรยายของผู้เล่าเกี่ยวกับรอยเท้าลึกลับที่ย่ำไปมาหลังบ้านของเซทเธอร์ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบีเลฟวิดไม่ได้หายไปไหน รอยเท้าของบีเลฟวิดแสดงให้เห็นว่าความเป็นทาสก่อให้เกิดความทรงจำที่ไม่อาจลบเลือนได้ ผลกระทบของบาดแผลจากความ เป็นทาสทำให้อัตลักษณ์ของเซทเธอร์ยังคงอยู่ในกระบวนการของการพัฒนา

ในนวนิยายของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียที่ศึกษาแสดงให้เห็นรูปแบบความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวซึ่งเริ่มต้นด้วยความขัดแย้งและจบลงด้วยการคลี่คลายความขัดแย้งอันนำไปสู่การเข้าใจอัตลักษณ์ของลูกสาว เนื่องจากการเล่าเรื่องของนวนิยายเน้นให้แม่กับลูกสาวสลับกันทำ

⁵Toni Morrison, *Beloved* (London: Picador, 1988), p.210.

⁶Ibid., p.273.

หน้าที่เป็นผู้เล่าจึงต้องนำเรื่องเล่าของแม่กับลูกสาวมาปะติดปะต่อกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องได้ เรื่องเล่าของแม่-ลูกสาวที่นำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกันจนนำไปสู่อัตลักษณ์ของลูกสาวแสดงให้เห็นว่า อัตลักษณ์ของลูกสาวจำเป็นต้องอาศัยเรื่องเล่าของแม่เพื่อเติมเต็มอัตลักษณ์ของลูกสาวนอกจากนั้น การผลัดกันทำหน้าที่เป็นผู้เล่าทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่องไม่เรียงตามลำดับเวลา อดีตและปัจจุบันจึงได้รับการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันซึ่งเปิดโอกาสให้ลูกสาวได้ทบทวนความสัมพันธ์กับแม่เพื่อสร้างอัตลักษณ์ อย่างไรก็ตาม ในวรรณกรรมของกลุ่มสตรีอเมริกันเชื้อแอฟโฟร-คาริเบียนสองเรื่อง que ศึกษาแตกต่างจากกลุ่มแรก กล่าวคือ ในขณะที่สองเรื่องข้างต้นใช้การเล่าสลับไปมาระหว่างแม่กับลูกสาว แต่สองเรื่องที่เขียนโดยนักเขียน สตรีอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียน ใช้ผู้เล่าเป็นลูกสาวและผู้เล่าเรื่องที่รู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่าง กลวิธีการ เล่าเรื่องที่แม่กับลูกสาวไม่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแสดงให้เห็นว่าการรื้อฟื้นสายสัมพันธ์กับแม่เป็น กระบวนการที่ต้องใช้เวลาเพราะแม่และลูกสาวไม่อาจสืบสานสายสัมพันธ์กันได้ เนื่องจากประสบการณ์ ของแม่ผิวสีเกี่ยวกับการล่าอาณานิคมและความเป็นทาสซึ่งมีความรุนแรงกดทับให้ตัวตนของแม่ผิวสี สูญหายไป ลูกสาวจึงไม่อาจเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองได้เพราะปราศจากแม่ซึ่งมีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมเพื่อเชื่อมโยงลูกสาวกับแผ่นดินของแม่ สายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวจึงไม่ได้รับการรื้อฟื้น ในลักษณะของความเข้าใจในอันติของแม่-ลูกสาว การรื้อฟื้นสายสัมพันธ์กับแม่และการพัฒนาอัตลักษณ์ ของลูกสาวจึงเป็นกระบวนการที่ยังไม่สิ้นสุด

นอกจากกลวิธีการเล่าเรื่องที่ให้ผู้เล่ามากกว่าหนึ่งคนและการเล่าสลับกันระหว่างแม่และลูกสาว แล้ว กลวิธีการประพันธ์ที่โดดเด่นอีกประการหนึ่งคือ ผู้เขียนผสมผสานการประพันธ์ในรูปแบบ ของนวนิยายกับประวัติศาสตร์ ชิวประวัติ ความทรงจำและเรื่องเล่า กลวิธีการประพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวเป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนเชื่อมโยงกับปัจจัยทางสังคมและการ เมือง ใน *Comfort Woman* ประสบการณ์ของอะกิโกะแสดงให้เห็นความไม่ต่อเนื่องของสถานะความเป็นชาติของเกาหลีซึ่งเคยถูกรุกรานและต่อมาถูกแบ่งแยกออกเป็นเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ทั้งยังเป็น การอธิบายความเป็นอเมริกันเชื้อสายเกาหลี และชีวิตของผู้หญิงที่ตกอยู่ภายใต้สถานการณ์การ ตกเป็นอาณานิคม การครอบงำของอิทธิพลตะวันตกและการกดขี่ในรูปแบบต่างๆ เรื่องราวของอะกิโกะ เป็นประสบการณ์ที่คู่ขนานไปกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของเกาหลีซึ่งถูกญี่ปุ่นรุกรานและ ถูกแบ่งแยกออกเป็นเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ร่างกายของผู้หญิงเปรียบเสมือนแผ่นดินเกาหลี ซึ่งญี่ปุ่นและประเทศตะวันตกแก่งแย่งกันเพื่อครอบครอง การกดขี่ที่มีต่อร่างกายของผู้หญิงเกาหลี ถูกเชื่อมโยงกับการตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นและการถูกแทรกแซงจากอิทธิพลตะวันตก ประสบ

⁷Ibid., p.175.

การณ์ของอะกิโกะซึ่งถูกบังคับให้เป็นผู้หญิงบริการในค่ายทหารญี่ปุ่นสะท้อนให้เห็นการกดขี่ของญี่ปุ่นเพื่อแสดงความเหนือกว่าทางชาติพันธุ์ เช่น การครอบงำทางภาษาและการใช้ความรุนแรงเพื่อป้องกันไม่ให้ต่อต้านอำนาจการปกครอง นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ของอะกิโกะกับสามีชาวอเมริกันซึ่งทำให้อะกิโกะต้องเผชิญการครอบงำของวัฒนธรรมตะวันตกสะท้อนให้เห็นความรุนแรงที่แบ่งแยกประเทศเกาหลีออกเป็นเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้เพราะอำนาจของประเทศตะวันตกที่เข้ามาแทรกแซงภายหลังสงครามสิ้นสุดลง ความรุนแรงที่อะกิโกะได้รับในช่วงที่อยู่ในค่ายทหารญี่ปุ่นและการครอบงำของอิทธิพลตะวันตกก่อให้เกิดบาดแผลทางจิตใจที่ไม่อาจลบเลือนได้ อะกิโกะได้บอกเล่าประสบการณ์ของผู้หญิงบริการซึ่งเคยถูกละเลยจากประวัติศาสตร์โดยได้รับความเห็นชอบจากประเทศรุกรานและประเทศผู้ถูกรุกราน ประสบการณ์ที่อะกิโกะถ่ายทอดไปให้รีเบคก้าเป็นการป้องกันไม่ให้ประวัติศาสตร์ของผู้หญิงบริการสูญหายไปจากหน้าประวัติศาสตร์

ใน *Beloved* แสดงให้เห็นความโหดร้ายของระบบทาส ความทรงจำของเซทเธอร์แสดงให้เห็นความรุนแรงของประวัติศาสตร์ความเป็นทาสซึ่งก่อให้เกิดประสบการณ์ที่ลอกหลอน (traumatic experience) และกลายเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้เพราะการได้รับอิสรภาพเป็นเพียงการปลดปล่อยทางร่างกายเท่านั้น แต่จิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ซึ่งถูกทำลายเพราะระบบทาสเป็นบาดแผลที่ยังไม่สามารถเยียวยาให้หายได้ นอกจากนี้ การเล่าประวัติศาสตร์ผ่านประสบการณ์ของผู้หญิงแตกต่างจากประวัติศาสตร์ของความเป็นทาสที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านมุมมองผู้ชายเพราะประสบการณ์ของผู้หญิงจะบอกเล่าการกดขี่ที่ทาสผู้หญิงได้รับ ความเป็นแม่ที่ถูกกดทับให้เป็นเพียงการสืบเผ่าพันธุ์ ความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวภายใต้ความเป็นทาส และการพลัดพรากจากแม่หรือลูกสาวซึ่งเป็นประสบการณ์ที่สร้างความเจ็บปวดให้กับแม่และลูกสาว ในขณะที่ประวัติศาสตร์ของผู้ชายเน้นการแสดงความเป็นวีรบุรุษของเพศชายในการต่อต้านการกดขี่ของระบบทาส ส่วนสตรีผิวสีซึ่งถูกจำกัดโดยบทบาททางเพศสภาพและถูกละเลยจากประวัติศาสตร์ดังกล่าว⁸ เรื่องราวของความเป็นแม่และสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวจึงไม่ได้รับการให้ความสำคัญ

⁸Erlene Stetson, "Studying slavery: Some Literary and Pedagogical Considerations on the Black Female Slave," in *But Some of Us are Brave*, eds. by Gloria T. Hall, Barbara Smith and Patricia Bell Scott (New York, the Feminist Press, 1982), p.62.

ในนวนิยาย *Beloved* ความทรงจำของตัวละครทาสผู้หญิงไม่อาจแยกออกจากประวัติศาสตร์ของความเป็นทาสเพราะประสบการณ์ของทาสผู้หญิงแสดงให้เห็นความโหดร้ายของความเป็นทาสในอีกแง่มุมหนึ่ง กล่าวคือ การกดขี่ซ้ำซ้อนที่มีต่อทาสหญิงผิวสีซึ่ง นอกจากถูกใช้เป็นแรงงานแล้ว ทาสผู้หญิงยังถูกบังคับให้มีความสัมพันธ์กับทาสผิวสีและนายทาส ทาสผู้หญิงถูกใช้ประโยชน์จากระบบอนามัยเจริญพันธุ์เพื่อให้กำเนิดแรงงานเพิ่มแก่นายทาส ความทรงจำของเบบี ซุกส์ซึ่งมีลูกแปดคนที่เกิดจากสามีหกคน แต่ลูกๆของเบบี ซุกส์ถูกขายไปหมด ยกเว้นฮัลลีเพียงคนเดียวที่เบบี ซุกส์ได้รับอนุญาตให้เก็บไว้ และความทรงจำของเซทเธอร์เน้นที่เหตุการณ์ในอดีตซึ่งติดตามหลอกหลอนเซทเธอร์มาตลอดคือ การพลัดพรากจากแม่ซึ่งทำให้เซทเธอร์พยายามเป็นแม่เพื่อปกป้องลูกๆของเธอจากความเป็นทาส การถูกหลานชายของสกูลทิวเซอร์ข่มขืนและเขียนดินเหนียวติดบาดแผลเป็นที่หลังและการฆาตกรรมลูกของตนเอง

นอกจากประวัติศาสตร์แล้ว ผู้เขียนยังได้ผสมผสานนวนิยายกับชีวประวัติด้วย ดังจะเห็นได้จากความคล้ายคลึงของตัวผู้เขียนและตัวละคร ความสัมพันธ์ของแม่กับเอมี ดัน สะท้อนอยู่ใน *The Bonesetter's Daughter* ดันเริ่มต้นเขียนนวนิยายเรื่องนี้ในปี 1995 ซึ่งเป็นปีที่แม่ของเอมี ดัน ได้รับการวินิจฉัยว่ามีอาการของโรคสมองเสื่อม จากคำอุทิศ (Acknowledgements) ในนวนิยายเอมี ดันเขียนไว้ว่า “หัวใจของเรื่องนี้เป็นของยายของเธอและเสียงในเรื่องก็เป็นของแม่เธอ” และในส่วนต้นของนวนิยายก็มีข้อความว่า “วันสุดท้ายที่แม่มีชีวิตอยู่เป็นวันที่ฉัน ได้รู้จักชื่อที่แท้จริงของแม่และของยาย นวนิยายเรื่องนี้จึงอุทิศให้คนทั้งคู่” นอกจากนั้น ในงานเขียนของจาไมกา คินเคด ความสัมพันธ์ของแม่กับลูกสาวก็ได้รับการนำเสนออย่างต่อเนื่องเป็นชุดงานเขียน และเป็นที่น่าสังเกตถึงความคล้ายคลึงระหว่างชีวิตของคินเคดและชีวิตของตัวละครที่คินเคดสร้างขึ้นเพราะตัวของคินเคดเองก็มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนกับแม่และแผ่นดินแม่ คินเคดเคยมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับแม่ แต่หลังจากแม่ของคินเคดให้กำเนิดน้องชาย ความแปลกแยกระหว่างแม่กับคินเคดก็ก่อตัวขึ้น ต่อมาเมื่อคินเคดเติบโตเป็นวัยรุ่น เธอรู้สึกว่าการเลี้ยงดูของแม่เป็นการควบคุมให้คินเคดเติบโตเป็นผู้หญิงที่ดีตามคุณค่าของตะวันตก แม่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความต้องการของคินเคดอีกต่อไป คินเคดเดินทางไปอเมริกาในช่วงวัยรุ่นเพื่อทำงานเป็นพี่เลี้ยงเด็ก ในเรื่อง *Girl* ซึ่งเป็นผลงานในช่วงแรกๆของคินเคดและต่อมาถูกรวมอยู่ในรวมเรื่องสั้น *At The Bottom of The River* ความรักของแม่คือการทุ่มเทให้กับการป้องกันไม่ให้ลูกสาวมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม และในเรื่อง *Wingless* เมื่อความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างแม่กับลูกสาวเปลี่ยนไปเป็นความขัดแย้ง จากมุมมองของลูกสาวความรักของแม่กลายเป็นความหลอกลวงและการทรยศหักหลัง

ในนวนิยายเล่มแรกของคินเคดเรื่อง *Annie John* ความสัมพันธ์ระหว่างแม่-ลูกสาวในวัยเด็ก เป็นรูปแบบของความรัก ความเข้าใจ และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน หากเมื่อลูกสาวย่างเข้าสู่วัยรุ่น ความสัมพันธ์กับแม่ก็กลายเป็นความขัดแย้ง เนื่องจากความรักของแม่เป็นการควบคุมให้แอนนี่ (Annie) เป็นกุลสตรีตามคุณค่าของตะวันตก แอนนี่จึงตัดสินใจเดินทางไปอังกฤษเพื่ออยู่ให้ห่างไกลจากแม่และแผ่นดินแม่ ส่วนในเรื่อง *Lucy* นวนิยายเล่มที่สอง โครงเรื่องเริ่มต้นในตอนที่ถูกขับไล่ออกจากประเทศสหรัฐอเมริกาและเผชิญหน้ากับความแปลกแยกในอเมริกา โครงเรื่องของนวนิยายทั้งสองเล่มมีความคล้ายคลึงกันเพราะตัวละครหลักของเรื่อง *Annie John* และ *Lucy* เป็นลูกสาวซึ่งเคยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในวัยเด็กกับแม่ แต่เมื่อเติบโตเป็นวัยรุ่น ความสัมพันธ์กับแม่กลายเป็นความขมขื่นซึ่งส่งผลให้ลูกสาวต้องการอยู่ห่างไกลจากแม่ และความรู้สึกแปลกแยกต่อสังคมที่มีอำนาจของเจ้าอาณานิคมฝังรากลึกอยู่ยังเป็นอีกแรงผลักดันให้จำเป็นต้องเดินทางสู่ประเทศใหม่เพื่อแสวงหาอัตลักษณ์ อยากรู้ดี ความทรงจำเกี่ยวกับแม่ไม่สามารถลบเลือนได้ ผลของความพยายามในการตัดความสัมพันธ์กับแม่จึงแสดงออกมาใน *Lucy* เมื่อลูซี่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพราะเธอไม่สามารถเป็นหนึ่งเดียวกับดินแดนใหม่และรู้สึกแปลกแยกกับสังคมรอบข้างจนไม่อาจสร้างความสัมพันธ์หรือมิตรภาพกับผู้อื่นได้

นอกจากนั้น ในนวนิยายเรื่อง *Autobiography of My Mother* การสูญเสียแม่ไปตั้งแต่เด็กเป็นประสบการณ์การสูญเสียที่หลอกหลอนซูลา (Xuela) และส่งผลต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ที่ไม่สามารถรักและไม่ต้องการความรักจากผู้อื่น อิทธิพลตะวันตกที่ฝังรากลึกในสังคมก่อให้เกิดภาวะไร้ราก ซูลาแปลกแยกกับสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ซูลาจึงเลือกใช้ชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยวและห่างไกลจากสังคม

อาจกล่าวได้ว่างานเขียนของจาไมกา คินเคดเกิดจากประสบการณ์พลัดถิ่นของเธอเอง คินเคดนำเสนออัตชีวประวัติในรูปแบบนวนิยาย (Fictional Autobiography)⁹ โดยการผสมผสานอัตชีวประวัติเข้ากับนวนิยายเป็นการใช้จินตนาการเขียนเรื่องราวของตนเอง แต่ใช้ “ผู้อื่น” ซึ่งก็คือตัวละครลูกสาวเป็นตัวแทนของตนเอง กลวิธีดังกล่าวได้สร้างเส้นแบ่งระหว่างตัวคินเคดเองกับเรื่องราวที่คินเคดเขียน

⁹Simone A. James Alexander, *Mother Imagery in the Novels of Afro-Caribbean Women* (Columbia: University of Missouri Press, 2001), p.37.

ถึงเพื่อลดความเจ็บปวดจากประสบการณ์ความสัมพันธ์กับแม่¹⁰ อาจกล่าวได้ว่าความขัดแย้งกับแม่ มีความรุนแรงก่อให้เกิดบาดแผลในจิตใจที่ไม่อาจลบเลือนได้จึงต้องกลับไปรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับแม่ ซ้ำแล้วซ้ำอีก การเขียนนวนิยายเกี่ยวกับความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวจึงเปรียบเสมือนการกลับบ้านเพื่อรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับแม่ วัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่เพราะตราบไคที่ลูกสาวยังไม่อาจสร้างความเข้าใจอันดีกับแม่ ลูกสาวก็ไม่สามารถเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ได้ คินเคดจึงเขียนถึงสายสัมพันธ์กับแม่อย่างต่อเนื่องเพื่อกลับไปทบทวนความสัมพันธ์กับแม่ คินเคดเพียงแต่เปลี่ยนชื่อตัวละครในแต่ละเรื่อง หากประเด็นหลักยังคงเป็นสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว เนื่องจากขอบเขตความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวมิได้จำกัดแค่ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล แต่ได้ครอบคลุมความสัมพันธ์ของบุคคลกับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ จากนวนิยายของคินเคดความขัดแย้งกับแม่ทำให้ลูกสาวปฏิเสธวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ อิทธิพลตะวันตกที่ครอบงำสังคมอดีตอาณานิคมทำให้เกิดการพลัดถิ่นภายในบ้านของตนเอง ลูกสาวรู้สึกแปลกแยกจากสังคมนอกข้างและเลือกเดินทางไปจากบ้านเกิดของตนเองเพื่อแสวงหาชีวิตใหม่ในดินแดนตะวันตก จากประวัติของคินเคดเอง เธอก็เดินทางไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกัน

นอกจากนั้น การเขียนนวนิยายเปิดโอกาสให้คินเคดได้กลับไปทบทวนประวัติศาสตร์เพื่อนำเสนอประสบการณ์สตรีผิวสีที่เคยถูกกดขี่อยู่ภายใต้สังคมปิตาธิปไตยที่มีอำนาจตะวันตกแฝงอยู่ซึ่งจะเห็นได้จากความสัมพันธ์ของแม่กับลูกสาวซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นความใกล้ชิดและความผูกพันที่ทำให้ลูกสาวรู้สึกว่าคุณเองเป็นหนึ่งเดียวกับแม่ แต่ภายหลังจากที่ลูกสาวอย่างเข้าสู่วัยรุ่น ความขัดแย้งของแม่-ลูกสาวก็เกิดขึ้นเพราะลูกสาวรู้สึกว่าการเลี้ยงดูของแม่ทำให้ลูกสาวถูกครอบงำโดยวัฒนธรรมตะวันตกภายใต้คำสั่งสอนที่ต้องการให้ลูกสาวเติบโตเป็นกุลสตรี รูปแบบการเขียนของสตรีเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียนซึ่งได้จากการนำขนบการเขียนของตะวันตกมาดัดแปลงเป็นรูปแบบการเขียนของตนเองก็เพื่อให้เกิดการรับรู้ประวัติศาสตร์ในอีกรูปแบบหนึ่งอันเป็นกลวิธีในการต่อต้านการกดขี่ซ้ำซ้อน และเป็นการทำลายความเจ็บปวดโดยการนำเสนอประวัติศาสตร์ที่เป็นประสบการณ์ร่วมของสตรีผิวสี นอกจากนี้ การนำเสนอวัฒนธรรมแอฟริกันในงานเขียนยังเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวแอฟริกันให้ดำรงอยู่ได้¹¹

¹⁰ Leigh Gilmore, *Limits of Autobiography: Trauma and Testimony* (Ithaca and London: Cornell University Press, 2001), p. 103-104.

¹¹ Simone A. James Alexander, *Mother Imagery in the Novels of Afro-Caribbean Women*, p. 37-38.

นวนิยายจึงเป็นเครื่องมือของผู้เขียนเพื่อสื่อถึงความสัมพันธ์กับแม่ วัฒนธรรมและแผ่นดินแม่ ดังเช่นใน *Comfort Woman* ผู้เขียนได้นำนิทานและเพลงมาประกอบในนวนิยายด้วย กลวิธีที่นำรูปแบบการประพันธ์ที่หลากหลายมาใช้แสดงให้เห็นรูปแบบของภาษาที่แม่ใช้สื่อสารกับลูกสาวซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของภาษาเขียน การถ่ายทอด “ความรู้” ของแม่ไปยังลูกสาวอาจอยู่ในรูปแบบของนิทานหรือบทเพลงเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน บอกเล่าตัวตนของแม่ รวมทั้งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของแผ่นดินของแม่ ดังเช่น เช่นนิทานเรื่องคางคกสวรรค์ซึ่งมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของแม่คางคกและลูกคางคก ลูกคางคกมักคือร้อนและไม่เชื่อฟังแม่จนกระทั่งแม่คางคกกำลังจะตายและสั่งให้ลูกนำศพของแม่ไปฝังที่แม่น้ำและห้ามไปฝังที่ภูเขา แม่คางคกรู้ดีว่าลูกคางคกคือร้อนและคิดว่าตนเองคงถูกนำไปฝังที่ภูเขา อย่างไรก็ตาม เมื่อแม่คางคกตายลูกคางคกได้สำนึกผิดจึงนำศพของแม่ไปฝังที่ริมแม่น้ำ โดยหวังว่าเมื่อฝนตก น้ำจะชะหลุมศพของแม่และนำแม่ไปยังสวรรค์ นอกจากนั้น อะกิโกะยังเล่าเรื่องของเจ้าหญิงปารี (Princess Pari) ซึ่งแสดงความกล้าหาญและความกตัญญู โดยการไปช่วยวิญญาณของพระบิดาและพระมารดาจากซาจา (Saja the death messenger) ซึ่งเป็นผู้เฝ้าประตูระหว่างโลกของคนเป็นและคนตาย เรื่องเล่าทั้งสองเรื่องข้างต้นมีผลต่อการตระหนักถึงหน้าที่ลูกสาวของริเบคคา กล่าวคือ ในตอนจบของเรื่อง ริเบคคาทำตามสัญญาที่เธอเคยให้ไว้กับแม่ว่าจะไปเป็นเจ้าหญิงปารีเพื่อตามหาและปลดปล่อยวิญญาณของแม่จากซาจา หลังจากที่ริเบคคาได้ฟังเทปที่แม่ทิ้งไว้ให้ ริเบคคาจึงทำพิธีศพตามวัฒนธรรมเกาหลีที่แม่ได้กล่าวไว้ในเทป คือ อาบน้ำให้กับศพของแม่โดยนำจากแม่น้ำ นำผ้าที่บันทึกเรื่องราวเล่าที่ของแม่ที่ได้รับฟังจากเทปมัดศพของแม่เพื่อให้วิญญาณของแม่หาร่างกายของแม่ได้พบและกลับมารวมกับร่างกายอีกครั้ง และริเบคคาได้นำอัฐิของแม่ไปลอยน้ำเพื่อปลดปล่อยวิญญาณของแม่ให้เดินทางกลับไปยังประเทศเกาหลี นอกจากนั้น บทเพลงแม่น้ำ (the river song) ซึ่งกล่าวถึงความ โศกเศร้าของประเทศเกาหลีที่ต้องประสบกับความรุนแรงและโศคร้ายจากสงคราม รวมทั้งความเจ็บปวดของแม่ซึ่งได้รับผลกระทบจากสงครามจนทำให้แม่ต้องพลัดพรากจากครอบครัว การถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศเกาหลีและความทุกข์ของแม่ผ่านบทเพลงเป็นการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตัวแม่ที่ไม่อาจกล่าวถึงได้โดยตรงเพราะความเจ็บปวดที่มีมากเกินไปจนกลับไปทบทวนเพื่อบอกเล่าได้ บทเพลงดังกล่าวได้รับการถ่ายทอดจากแม่ของอะกิโกะมาสู่อะกิโกะ อะกิโกะใช้บทเพลงนี้เป็นเพลงกล่อมริเบคคาเพื่อสื่อถึงความรักของแม่และเชื่อมโยงริเบคคาเข้ากับประเทศเกาหลี

It's a song full of tears, but one my mother sang for her country and for herself.
A song she gave to me and one that I will give to my daughter. I want to shake my baby
into listening, force her to hear, but only sing louder and louder¹²

กลวิธีการประพันธ์แสดงให้เห็นรูปแบบสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาวที่ไม่อาจตัดขาดได้ในสอง
ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ที่กลายเป็นความขัดแย้งและในตอนท้ายก็ได้รับการคลี่คลายและความ
สัมพันธ์ที่กลายเป็นความขัดแย้ง หากความขัดแย้งไม่ได้รับการแก้ไขและลูกสาวยังคงอยู่ในกระบวน
การรื้อฟื้นสายสัมพันธ์กับแม่ ผู้เขียนใช้กลวิธีการเล่าเรื่องสลับกันระหว่างตัวละครแม่กับตัวละคร
ลูกสาว การอ่านเรื่องราวให้เกิดความเข้าใจทั้งหมดจึงต้องเรียงร้อยเรื่องเล่าของแม่กับลูกสาวเข้าด้วยกัน
นอกจากนั้น การเล่าเรื่องยังเน้นการสลับกันระหว่างอดีตกับปัจจุบันทำให้โครงเรื่องไม่ได้ดำเนินตาม
ลำดับเวลา ในงานเขียนของสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียที่ศึกษาใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง โดยให้แม่กับลูกสาวสลับ
กันเป็นผู้เล่าและการดำเนินเรื่องที่ไม่ได้เรียงตามลำดับเวลาเพื่อแสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของลูกสาวไม่อาจ
สมบูรณ์ได้โดยปราศจากแม่ การเรียงร้อยอดีตของแม่เข้ากับปัจจุบันเป็นการเติมเต็มตัวตนของลูกสาว
เพื่อให้ลูกสาวเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวในกลุ่มอเมริกันเชื้อสายแอฟริกา-แคริบเบียนจำเป็นต้อง
ต้องอาศัยเวลา เนื่องจากรากเหง้าที่ถูกทำลายเพราะการล่าอาณานิคมและความเป็นทาส กลวิธีการเล่าเรื่องที่มี
ผู้เล่าเป็นลูกสาวหรือผู้เล่าแบบรู้แจ้งเห็นจริงหมดทุกอย่างให้เห็นว่าแม่ในกลุ่มนี้ได้ถูกกดทับให้สูญหาย
ไปเพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและความเป็นทาส การสานสายสัมพันธ์ของแม่กับลูกสาวจึง
กระทำได้ยากกว่าในกลุ่มแรก หากทราบไต่ที่ลูกสาวไม่สามารถรื้อฟื้นสายสัมพันธ์กับแม่ได้ ลูกสาวก็
ไม่อาจเชื่อมโยงตนเองเข้ากับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ได้ อัตลักษณ์ของลูกสาวจึงเป็นเพียงกระบวน
การที่ยังไม่สิ้นสุด นอกจากนั้น ผู้เขียนยังได้ผสมผสานนวนิยายเข้ากับชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ ความทรง
จำและเรื่องเล่าเพื่อแสดงให้เห็นความซับซ้อนของสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว การผสมผสานชีวประวัติ
กับนวนิยายแสดงให้เห็นว่าการเขียนเป็นรูปแบบหนึ่งของการกลับไปรื้อฟื้นสายสัมพันธ์กับแม่ นอกจาก
นั้น พิธีกรรมของแม่จะเชื่อมสายสัมพันธ์ของสตรีเพศที่ถูกกดทับภายใต้สังคมชายเป็นใหญ่และก่อให้เกิด
เป็นชุมชนของเพศหญิงเพื่อแสวงหาหนทางในการรื้อฟื้นสถานภาพของเพศหญิงซึ่งถูกเชื่อมโยง

¹²Keller, *Comfort Woman*, p.71.

กับเพศสภาพตามแนวคิดของสังคมปีตารีปโตย และความทรงจำของแม่ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเรื่องเล่าหรือพิธีกรรมมีบทบาทช่วยให้ลูกสาวตระหนักถึงความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่

นอกจากนั้น ความทรงจำของแม่ซึ่งอยู่คู่ขนานกับประวัติศาสตร์ได้เชื่อมโยงลูกสาวเข้ากับประเทศของแม่ การบอกเล่าประวัติศาสตร์ผ่านความทรงจำของแม่แสดงให้เห็นสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวและสถานภาพของผู้หญิง ความเป็นแม่และสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว งานเขียนเป็นเครื่องมือของผู้เขียนเพื่อต่อต้านการกดขี่ที่มีต่อเพศสภาพและชาติพันธุ์ของผู้หญิงผิวสี นวนิยายจึงไม่ได้เป็นรูปแบบการเขียนที่ใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์เพื่อจรรโลงใจเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือของผู้เขียนเพื่อต่อต้านการกดขี่ที่มีต่อเพศสภาพและชาติพันธุ์และสืบสานวัฒนธรรมและสายสัมพันธ์กับแผ่นดินของแม่

4.2 ภาษาในสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว

ภาษาที่แม่กับลูกสาวใช้สื่อสารกันมีหลากหลายรูปแบบและมีบทบาทสำคัญในความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว ภาษาของแม่กับลูกสาวอยู่ในรูปแบบของภาษาเขียน ภาษาพูด เสียงและความเงียบ และครอบคลุมถึงการสัมผัส การศึกษาประเด็นเรื่องภาษาที่แม่กับลูกสาวใช้สื่อสารกันทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทของในการตัดและสานสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว โดยในงานเขียนของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียนที่ศึกษา ภาษาตัดขาดสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว โดยในกลุ่มของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชีย ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทำให้แม่และลูกสาวไม่อาจสื่อสารให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันได้แม่ ในกลุ่มนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียน ความรุนแรงของการครอบงำของวัฒนธรรมตะวันตกทำให้รากเหง้าทางภาษาสูญหายไป ภาษาของเจ้าอาณานิคมได้เข้ามาแทนที่ภาษาของแม่ ภาษาของเจ้าอาณานิคมตะวันตกซึ่งแฝงนัยของการกดขี่เข้ามาแทรกแซงในสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาวและตัดขาดลูกสาวจากวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ อย่างไรก็ตาม ภาษาก็มีบทบาทในการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ของแม่กับลูกสาวด้วยเพราะภาษาของแม่ทำให้ลูกสาวได้รับรู้ถึงความรักของแม่และเข้าใจประวัติความเป็นมาของตนเองอันจะนำไปสู่การเข้าใจอัตลักษณ์ของลูกสาว

4.2.1 ภาษาเขียน

ภาษาเขียนมีบทบาทตัดขาดความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวเพราะในบริบทของการข้ามวัฒนธรรม ความแตกต่างของวัฒนธรรมทำให้ลูกสาวไม่อาจเข้าใจภาษาของแม่ได้ โดยเฉพาะในกลุ่มของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียน ภาษาแสดงให้เห็นถึงความแปลกแยกของแม่-ลูกสาว เนื่องจากภาษาของแม่ได้สูญหายไป ลูกสาวจึงปฏิเสธที่จะสื่อสารกับแม่ อย่างไรก็ตาม ภาษาเขียนก็มีส่วนในการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว กล่าวคือ วัฒนธรรมของแม่ได้รับการถ่ายทอดผ่านทางภาษา เมื่อลูกสาวตระหนักถึงสายสัมพันธ์ ภาษาเขียนเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของภาษาที่รื้อฟื้นสายสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกสาว

ใน *The Bonesetter's Daughter* ภาษาเขียนมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว เพราะเรื่องเล่าของแม่ทำให้ลูกสาวได้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของแม่และรับรู้ความเป็นมาเพื่อเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง กระดูกพยากรณ์ (The oracle bone) ที่ป้าทูนหัวนำมาให้ลูหลิงคูมีอักษรซึ่งเชื่อกันว่าเป็นคำพูดของพระเจ้าที่มนุษย์ได้บันทึกไว้เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการเขียน กล่าวคือ สิ่งที่มีค่าควรแก่การจดจำจะถูกบันทึกไว้เพื่อให้คนในรุ่นต่อไปได้รับรู้และสืบทอดต่อไป

*Who knows? The words were different then. But it must be something that should have been remembered. Otherwise, why did the gods says it, why did the person write it down?*¹³

ป้าทูนหัวจึงใช้การเขียนเพื่อบอกเล่าอดีตของตนเองให้ลูหลิงรู้ เรื่องเล่าในจดหมายของแม่ทำให้ลูหลิงตระหนักว่าอัตลักษณ์ของตนเองได้รับการหล่อหลอมจากการเลี้ยงดูของป้าทูนหัว เนื่องจากพ่อของป้าทูนหัวสอนให้ป้าทูนหัวเรียนเขียนและอ่าน รวมทั้งถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการรักษาโรค ป้าทูนหัวจึงมีความรอบรู้และมีปฏิภาณไหวพริบ ป้าทูนหัวจึงแตกต่างจากสตรีจีนในยุคหนึ่งซึ่งยังคงยึดมั่นอยู่กับขนบประเพณี ป้าทูนหัวจึงมิได้อบรมสั่งสอนให้ลูหลิงเติบโตเป็นผู้หญิงที่อยู่ภายใต้กรอบขนบของจารีตประเพณีโบราณ แต่สอนให้ลูหลิงใฝ่รู้และทำตามความปรารถนาของตนเอง

¹³Tan, *The Bonesetter's Daughter*, p.183.

In this way Precious Auntie taught me to be naughty, just like her. She taught me to be curious, just like her. She taught me to be spoiled. And because I was all these things, she could not teach me to be a better daughter, though in the end, she tried to change my faults.

14

ป้าทูนหัวสอนให้ลูหึงประดิษฐ์อักษรจีนซึ่งในเวลาต่อมาลูหึงเป็นผู้ถ่ายทอดต่อไปยังรุช นอกจากนี้ การติดตามป้าทูนหัวไปเก็บกระดูกมังกรที่ถ้าทำให้ลูหึงช่างสังเกตและมีความคุ้นเคยกับกระดูก เมื่อลูหึงและเด็กผู้หญิงที่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้ามาช่วยงานนักวิทยาศาสตร์ที่แหล่งขุดค้นพบมนุษย์ปักกิ่งใกล้กับสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า ลูหึงจึงสามารถช่วยงานนักวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี และลูหึงก็ได้ใช้ความเฉลียวฉลาดและไหวพริบเพื่อเอาตัวรอด โดยในช่วงที่ญี่ปุ่นบุกยึดครองจีนและผลของสงครามทำให้ต้องปิดสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า ลูหึงยอมเสียสละเป็นครูคนสุดท้ายที่อยู่เฝ้าโรงเรียนและใช้ไหวพริบลอกล่อทหารญี่ปุ่นจนสามารถนำนักเรียนหลบหนีได้สำเร็จ

ภาษาเขียนจึงมีบทบาทสำคัญที่เชื่อม โยงสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว อย่างไรก็ดี นวนิยายยังแสดงให้เห็นว่าภาษามีส่วนในการตัดสายสัมพันธ์ของแม่กับลูกสาวด้วย ก่อนหน้าที่รุชจะอ่านจดหมายของแม่ รุชมีอาชีพเป็นนักเขียนเงาซึ่งต้องอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้อื่นตลอดเวลา รุชทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิดของนักเขียนที่รุชทำงานให้ต่อไปยังผู้อ่าน งานเขียนจึงเป็นเพียงการหยิบยืมประเด็นของผู้อื่นมาเขียน แต่ไม่ได้สื่อถึงตัวตนของรุช รุชจึงรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่ภาคภูมิใจกับงานที่ทำ

She turned on her computer and felt drained before she even started. What was she doing ten years ago? The same thing. What would she be doing ten years from now? The same thing. Even the subjects of the books she helped write were not different, only the buzzwords had changed.¹⁵

รุชเชื่อว่าตนเองกลายเป็นนักเขียนเงาเพราะในวัยเด็กรุชต้องทำหน้าที่แปล “ความเป็นจีน” ของแม่และถ่ายทอดต่อไปยังชาวอเมริกันเพื่อประนีประนอมความขัดแย้งของแม่กับสังคมอเมริกัน “In an odd way, she now thought, her mother was the one who had taught her to become a book doctor.

¹⁴Ibid., p. 188.

¹⁵Ibid., p. 41.

Ruth had to make life better by revising it.”¹⁶ อย่างไรก็ตามก็ดี รุชถ่ายทอดความคิดของแม่ตามมุมมองของชาวอเมริกัน แต่รุชมิได้เข้าใจความลึกซึ้งของภาษาจีน ความขัดแย้งของลูหลังกับรุชจึงมีสาเหตุมาจากการสื่อสารที่ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและกลายเป็นความขัดแย้งที่ติดตามหลอกหลอนรุช ดังเช่น ในตอนที่ลูหลังสอนให้รุชประดิษฐ์อักษรจีน สีเหลืองที่รุชวาดทำให้แม่เข้าใจรุชเขียนอักษรจีนที่หมายถึง “ปาก” และเตือนให้ลูหลังนึกถึงความผิดที่ไม่ได้ฟังศพของแม่ อย่างไรก็ตามก็ดี ภายหลังจากที่รุชอ่านจดหมายที่แม่มอบให้ ความหมายของความเป็นเงินที่รุชเคยเข้าใจว่าเป็นเรื่องมงายและไม่น่าเชื่อถือได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นสร้างควาหมายใหม่ โดยรุชเข้าใจว่าเรื่องเล่าของแม่เกี่ยวกับคำสาปและวิญญาณเป็นการเตือนให้รุชหลีกเลี่ยงชะตากรรมเหมือนยายกับแม่ที่ตกอยู่ภายใต้กรอบของวัฒนธรรมประเพณีซึ่งทำให้ชีวิตของป้าทูนหัวและลูหลังไม่มีความสุข

They[Precious Auntie and Luling] caused her to question whether the order and disorder of her life were due to fate or luck, self determination or the actions of others. They taught her to worry. But she had also learned that these warnings were passed down, not simply to scare her, but to force her to avoid their footsteps, to hope something better. They wanted her to get rid of the curses.¹⁷

นอกจากนั้น การเขียนนวนิยายเกี่ยวกับความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวเป็นร้อยพันสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวงานเขียนของรุชจึงสื่อถึงตัวตนของรุช รุชยอมรับสายสัมพันธ์ของป้าทูนหัวและแม่ทำให้รุชรู้สึกราวกับว่าได้เขียนเรื่องราวร่วมกับป้าทูนหัวเพื่อรักษาสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวให้คงอยู่ต่อไป

Bao Bamu comes, as always, and sits next to her. Her face is smooth, as beautiful as it is in the photo. She grinds an inkstick into an inkstone of *duan*.

“Think about your intentions,” Bao Bamu says. “What is your heart, what you want to put in others’.” And side by side, Ruth and her grandmother begin.¹⁸

รุชใช้วิธีการประดิษฐ์อักษรจีนในการกลั่นกรองสิ่งที่ตั้งใจจะเขียนแทนการพิมพ์โดยใช้คอมพิวเตอร์เพราะรุชตระหนักว่าการประดิษฐ์อักษรได้ร้อยรัดสายใยแม่กับลูกสาวสามรุ่นไว้ด้วยกัน

¹⁶Ibid.,p.51

¹⁷ Ibid., p.402.

¹⁸Ibid., p.402.

เพราะการประดิษฐ์อักษรได้รับการถ่ายทอดจากป่าทูนหัวสู่ลูหลิงและต่อมายังรุช แม่เป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านทางภาษาเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์แม่กับลูกสาวและลูกสาวเข้ากับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ อัตลักษณ์อเมริกันเชื้อสายจีนจึงได้รับการคลี่คลายหลังจากที่รุชยอมรับสายสัมพันธ์กับแม่และยาย โดยมีการเขียนเป็นสื่อสำคัญที่เชื่อมโยงสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาวสามรุ่นเข้าไว้ด้วยกัน

ในงานเขียนที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นอิทธิพลของภาษาเขียนที่มีอิทธิพลต่อสายสัมพันธ์ของแม่ในสองลักษณะคือ บทบาทในการตัดขาดและการเชื่อมสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์การพลัดถิ่นทำให้แม่ผิวสีในกลุ่มอเมริกันเชื้อสายเอเชียพยายามรักษารากเหง้าของตนเองไม่ให้สูญหายไป แม้การแปลความหมายผ่านมุมมองของลูกสาวทำให้เกิดการสร้างความหมายใหม่ก็ตาม แต่ก็เป็นการตีความใหม่ที่สร้างขึ้นจากรากฐานเดิม ลูกสาวจึงสามารถสานสายสัมพันธ์กับแม่ได้จากร่องรอยที่เหลืออยู่ หากในกลุ่มนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-แคริบเบียน รากเหง้าทางภาษาที่ถูกทำลายไป เพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกทำให้ภาษาเขียนก่อให้เกิดเป็นรู้สึกแปลกแยกในสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว

4.2.2 ภาษาพูด

ภาษาพูดก็มีบทบาทตัดขาดและรื้อฟื้นความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวเช่นเดียวกัน เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นเหตุให้ลูกสาวไม่เข้าใจภาษาของแม่ การสานสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาวจึงต้องอาศัยการแปลเข้ามาเกี่ยวข้องเช่นเดียวกับในภาษาเขียน แต่การแปลมิได้หมายถึงการแปลภาษาของแม่เป็นภาษาอังกฤษที่ลูกสาวเข้าใจเท่านั้น แต่ต้องแปลความหมายลึกซึ้งของวัฒนธรรมที่อยู่ภายใต้ภาษาคด้วย การแปลก่อให้เกิดความหมายใหม่ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการและความเข้าใจอัตลักษณ์ของลูกสาว

ใน *Comfort Woman* ตามมุมมองของลูกสาวชาวอเมริกัน ภาษาอังกฤษที่สั้น ห้วนและไม่เป็นประโยคแสดงถึงความแปลกแยกของแม่เพราะภาษาอังกฤษที่แม่ใช้ไม่เหมือนภาษาอังกฤษของชาวอเมริกัน แต่เหมือนภาษาของผู้อพยพซึ่งเป็น “คนแปลกหน้า” ในสังคมอเมริกัน รีเบคคาแปลความหมายเรื่องเล่าของแม่ที่เกี่ยวกับเกาหลีว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อถือและแต่งเรื่องขึ้นใหม่จากภาพยนตร์ที่ตนเองชื่นชอบ นวนิยายแสดงให้เห็นว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นอุปสรรคสำคัญ

รีเบคคาเคยเข้าใจว่าเรื่องเล่าของแม่เป็นเรื่องไม่น่าเชื่อถือและพิธีกรรมของแม่ก็เป็นความมงายเสี่ยงในพิธีกรรมของแม่ที่รีเบคคาได้ยินเป็นเพียงเสียงโหยหวนที่ไม่มี ความหมายและแสดงออกถึงอาการไม่ปกติของแม่ รีเบคคาจึงปฏิเสธแม่และวัฒนธรรมของแม่เพราะความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอเมริกัน การตีความหมายดังกล่าวเป็นการพัฒนาอัตลักษณ์ของลูกสาวซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นตัวตนของเกาหลีสหรัฐอเมริกา

เมื่อแม่เสียชีวิตลง เรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแม่ที่ถูกบันทึกอยู่ในเทปมีบทบาทช่วยให้รีเบคคาเข้าใจความตายของแม่และสามารถจัดการพิธีศพให้แม่ได้ รีเบคคาจำเป็นต้องแปล “ความเป็นเกาหลีสหรัฐอเมริกา” ของแม่เพื่อช่วยให้รีเบคคาสามารถประนีประนอมความขัดแย้งกับแม่และเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองได้ ในตอนแรกที่รีเบคคาได้ฟังเทป เสียงที่ได้ยินทำให้รีเบคคาเข้าใจว่าเป็นเทปที่แม่บันทึกพิธีกรรมบวงสรวงที่แม่อุทิศให้กับยาย รีเบคคาจึงเปิดเสียงให้ดังขึ้นเรื่อยๆ เพื่อจับใจความคำศัพท์ภาษาเกาหลีสหรัฐอเมริกาที่อยู่ในบทสวดของแม่ รีเบคคาใช้พจนานุกรมอังกฤษ-เกาหลีสหรัฐอเมริกาเพื่อหาความหมายของคำว่า “Chongshindae” ซึ่งมีความหมายว่าผู้หญิงบริการ รีเบคคาฟังเรื่องเล่าของแม่เกี่ยวกับความโหดร้ายทารุณที่เกิดกับแม่และผู้หญิงบริการคนอื่นในค่ายทหารญี่ปุ่นช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง แต่รีเบคคาไม่เชื่อเรื่องที่แม่เล่าเพราะไม่เชื่อว่าแม่สามารถรอดพ้นความทารุณที่แม่เล่าได้

I rewound the tape where my mother spoke of the *Chongshindae*, listening to her accounts of crimes made against each woman she could remember, so many crimes and so many names that my stomach cramped. Without reference, unable to recognize any of the names, I did not know how to place my mother, who sounded like an avenging angel recounting the crimes of men.”¹⁹

อย่างไรก็ดี รีเบคการื้อฟื้นความทรงจำในเหตุการณ์ที่แม่กับพ่อทะเลาะกันเกี่ยวกับการปกปิดอดีตของแม่เพื่อปกป้องลูกหลานจาก “บาป” ทำให้รีเบคคายอมรับในเรื่องที่แม่เล่าให้ฟัง นวนิยายแสดงให้เห็นว่าภาษามิบบทบาทในการตัดสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว เนื่องจากรีเบคคาไม่เข้าใจภาษาเกาหลีสหรัฐอเมริกาจึงต้องเปิดเสียงของเครื่องเล่นเทปให้ดังมากๆ เพื่อเธอจะได้ยินภาษาที่ไม่คุ้นเคยได้อย่างชัดเจน การแปลข้ามภาษามิบบทบาทช่วยให้เข้าใจภาษาของแม่ได้ หากการแปลไม่ได้สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างแม่กับลูกสาว แต่การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันทำให้รีเบคคาได้ “อ่าน” เรื่องเล่าของแม่ในบริบท

¹⁹Ibid., p.194.

ของแม่ ทำให้รีเบคคายอมรับฟังเรื่องเล่าของแม่ ความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวก็ได้รับการรื้อฟื้น แม่จึงมิใช่ “คนแปลกหน้าซึ่งเสียชีวิตห่างไกลจากบ้านเกิดของตนเอง” อีกต่อไป รีเบคคาจึงสามารถจัดการกับศพแม่ตามวัฒนธรรมของเกาหลีซึ่งเป็นความต้องการของแม่ได้

4.2.3 การสัมผัส

ในงานเขียนของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียนที่ศึกษา การสัมผัสก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของภาษาที่ใช้สื่อสารระหว่างแม่กับลูกสาว การสัมผัสเป็นภาษาที่นำมาใช้แทนการกระทำหรือภาษาในรูปแบบอื่นเพื่อแสดงถึงความรักและความเอาใจใส่ที่แม่มีให้กับลูกสาว อย่างไรก็ตาม การสัมผัสแสดงถึงความรู้สึกแปลกแยกในสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวได้เช่นกัน

ใน *Comfort Woman* ตอนที่รีเบคกายังเป็นทารกอยู่นั้น อะกิโกะใช้ภาษากายเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างเธอและลูกสาว อะกิโกะใช้การสัมผัสเพื่อบอกถึงความรักและความเอาใจใส่ที่เธอมีให้กับลูก และเธอปฏิเสธที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับลูกเพราะเธอไม่ต้องการให้รีเบคคาเรียนรู้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาของผู้กดขี่เป็นภาษาแรก นอกจากนั้น ในงานเขียนของจาไมกา คินเคด การสัมผัสมีบทบาทสำคัญต่อสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว การสัมผัสเป็นการสื่อสารที่แสดงถึงความรักและความใกล้ชิดระหว่างแม่กับลูกสาว โดยเฉพาะการอาบน้ำเปรียบเสมือนพิธีกรรมสำหรับแม่กับลูกสาว แม่จะเตรียมน้ำผสมกับเปลือกไม้และดอกไม้หลายชนิดตามคำแนะนำของหญิงชราซึ่งประกอบพิธีโอเบอาห์ (Obeah Woman) ในเรื่อง *Lucy* การอาบน้ำกับแม่เป็นประสบการณ์ที่ติดตามลูซี่ไปยังอเมริกา ลูซี่โหยหาสัมผัสที่แสดงความรักและความห่วงใยจากแม่ โดยในตอนที่มีอคติซึ่งกลับจากการเดินทางไปเยี่ยมบ้านที่เกาะแอนติกได้ นำข่าวการเสียชีวิตของพ่อมาบอกให้ลูซี่รู้ แม่เพียงได้กลิ่นสมุนไพรที่ติดตัวมอดก็ทำให้ลูซี่ยอมรับว่าตนเองคิดถึงแม่ และใน *Annie John* แม่เชื่อว่าการอาบน้ำจะปกป้องลูกสาวจากสิ่งชั่วร้ายซึ่งผู้หญิงที่เคยมีความสัมพันธ์กับพ่อของแอนนีส่งมาเพื่อทำร้ายแอนนี การอาบน้ำกับแม่ทำให้ลูกสาวเกิดความใกล้ชิดและรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับแม่เพราะมือของแม่ที่สัมผัสร่างกายของตนเองและลูกสาวสื่อถึงความรักที่เชื่อมโยงแม่กับลูกสาวไว้ด้วยกัน

We would sit in this bath in a darkened room with a strange-smelling candle burning away. As we sat in this bath, my mother would bathe different parts of my body; then she would do to herself.²⁰

สัมผัสจากมือของแม่เป็นประสบการณ์ที่ตราตรึงอยู่ในความทรงจำของแอนนี่ การอาบน้ำกับแม่ก่อให้เกิดความใกล้ชิดเสมือนร่างกายของแอนนี่เชื่อม โยงกับร่างกายของแม่ แอนนี่จึงคิดว่าตนเองไม่สามารถอยู่รอดได้โดยปราศจากแม่ อย่างไรก็ตาม สัมผัสแห่งรักได้แปรเปลี่ยนไปเพราะความตายและความสัมพันธ์ทางเพศ ครั้งหนึ่งสัมผัสจากมือของแม่ก่อให้เกิดความใกล้ชิด หากภายหลังจากที่มือของแม่ไปสัมผัสสิ่งอื่น แอนนี่จึงตระหนักถึงความแปลกแยกระหว่างตนเองกับแม่และเริ่มพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเอง แอนนี่เห็นแม่ของตนอาบน้ำให้กับศพเด็กผู้หญิง แม่ของแอนนี่รับทำหน้าที่ดังกล่าวเพราะแม่ของเด็กผู้หญิงที่เสียชีวิตเสียใจเกินกว่าที่จะจะต้องตัวลูกของตนเองได้ แอนนี่ไม่สามารถทนให้มือของแม่มาสัมผัสตัวเธอได้อีก แอนนี่หมกมุ่นกับความตายหลังจากนั้นเพราะความตายเป็นสิ่งเดียวที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และจะพรากแม่ไปจากแอนนี่ ความกลัวของแอนนี่สะท้อนออกมาในเรื่องความเกี่ยวกับแม่ที่แอนนี่เขียนในชั้นเรียน แอนนี่เขียนเล่าความฝันที่ตนเองไปอาบน้ำกับแม่และถูกทิ้งไว้เพียงลำพังในขณะที่แม่ของแอนนี่ว่ายน้ำไปที่ก้อนหินซึ่งอยู่ไกลจากฝั่งและนั่งอยู่กับพ่อของแอนนี่ นอกจากนี้ ในตอนที่แอนนี่เห็นพ่อกำลังมีความสัมพันธ์กับแม่และมือของแม่ที่กำลังโอบกอดพ่อมือของแม่กลายเป็นมือของคนตาย “But her hand! It was white and bony, as if it had long been dead and had been left out in the element”.²¹

เช่นเดียวกันกับใน *Beloved* การสัมผัสสื่อสารถึงความรักและความโกรธแค้น เหตุการณ์ในตอนเช้าที่เซทเธอร์พาลีเฟวิดและเคนเวอร์รี่ไปที่ลานในป่าซึ่งเคยเป็นที่ชุมนุมของชุมชนผิวสีภายใต้การนำของเบบี ซูกส์ เซทเธอร์รี่มายังสถานที่แห่งนี้อีกครั้งเพื่อแสวงหาการปลอบประโลมจากความผิดหวังที่พอล คือออกจากบ้านไป ในตอนแรกสัมผัสที่กลับที่บริเวณคอของเซทเธอร์รี่เป็นสัมผัสที่ก่อให้เกิดความรู้สึกอ่อนคลาย แต่สัมผัสนั้นก็กลับเปลี่ยนไปเป็นความรุนแรงจนเซทเธอร์รี่หายใจไม่ออก จากการสนทนาของเคนเวอร์รี่กับเบลีเฟวิดในเวลาต่อมาเปิดเผยว่าสัมผัสดังกล่าวเป็นของเบลีเฟวิด ความพยายามในการฆ่าเซทเธอร์รี่แสดงนัยว่าการกลับมาของเบลีเฟวิดมิได้กลับมาหาเซทเธอร์รี่ แต่เป็นการกลับมาเพื่อแก้แค้นและทวงชีวิตของตนเอง เบลีเฟวิดมิได้เข้าใจว่าเซทเธอร์รี่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงเพื่อปกป้องลูกๆ

²⁰ Jamaica Kincaid, *Annie John* (New York: Farrar, Straus and Giroux, 1985), p. 14.

²¹ *Ibid.*, p.30.

จากความเป็นทาส บีเลฟวิดต้องการครอบครองเซทเธอร์จึงได้พยายามฆ่าเพื่อให้เซทเธอร์เป็นของตนเองตลอดไป นอกจากนั้น นวนิยายยังบรรยาย “ความหิวกระหาย” ความสนใจจากเซทเธอร์ บีเลฟวิดเรียกร้องความรักและความเอาใจใส่จากเซทเธอร์มากขึ้นเรื่อยๆ จนเซทเธอร์ล้มป่วยและอาจเสียชีวิต หากเคนเวอร์ไม่ออกไปขอความช่วยเหลือจากชุมชนผิวสี

การสัมผัสมีบทบาทสำคัญช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว การสัมผัสแสดงถึงความรักและความเอาใจใส่ของแม่แทนคำพูดและการกระทำ อย่างไรก็ตาม เมื่อความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวถูกแทรกแซงโดยความตาย อำนาจปีศาจโดย และความเป็นทาส สัมผัสก็แสดงถึงเป็นความแปลกแยกที่มีอิทธิพลต่อขาดสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว

4.2.4 ความเงียบและเสียง

ความเงียบและเสียงมีความสำคัญต่อสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว ความเงียบถูกนำมาใช้แทนภาษาซึ่งกลายเป็นเครื่องมือของเจ้าอาณานิคมหรือนายทาสในการกดขี่ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ และเป็นกลวิธีในการหลีกเลี่ยงความจริงและปกปิดตัวตนที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม ความเงียบก็แสดงให้เห็นถึงการตกเป็นเหยื่อด้วยเช่นกันเพราะความเงียบทำให้ไม่สามารถแสดงอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดออกมาได้นอกจากนั้น ความแตกต่างของวัฒนธรรมทำให้ลูกสาวตีความหมายความเงียบของแม่แตกต่างไปและก่อให้เกิดความขัดแย้งของแม่-ลูกสาว เสียงจึงเข้ามามีบทบาทในการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาวและเป็นกลวิธีที่ใช้ในการเยียวยาบาดแผลที่เกิดจากการกดขี่ที่กลุ่มคนผิวสีต้องเผชิญอีกด้วย

จากเรื่อง *The Bonesetter's Daughter* ป่าทูนหัวเป็นไปจึงสื่อสารกับลูหลิงโดยการใช้ภาษามือภาษาท่าทางและการเคลื่อนไหว รวมทั้งการเขียน การพูดคุยของป่าทูนหัวกับลูหลิงเป็นการสื่อสารโดยใช้ความเงียบซึ่งมีแต่ทั้งคู่เท่านั้นที่เข้าใจ “Hand-talk, face-talk, and chalk-talk were the languages I grew up with, soundless and strong”²² อย่างไรก็ตาม ความจริงที่ถูกปกปิดไว้และความแตกต่างทางวัฒนธรรมก็เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูกสาว รุชไม่เข้าใจว่าสาเหตุที่แม่ปกปิดอดีตไว้ก็เพื่อปกป้องรุชจากอดีตที่แม่เห็นว่าน่าละอาย ทั้งยังเกี่ยวข้องกับความสูญเสียและการ

²²Tan, *The Bonesetter's Daughter*, p.2.

พลัดพราก นอกจากนั้น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทำให้ภาษาจีนของแม่กลายเป็นภาษาของความเจ็บ

เป็นที่น่าสังเกตว่าการเป็นไข้ของป้าทูนหัวสัมพันธ์กับอาการเสียหายของรูธ กล่าวคือ หากลูหลิงไม่เปิดเผยเรื่องราวในอดีต ป้าทูนหัวอาจสูญหายไปภายใต้ความเจ็บและรูธก็จะไม่รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเอง ในตอนที่รูธยังไม่ได้รับรู้ความจริง รูธมีอาการเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันของทุกๆปี อาการเสียหายเกิดขึ้นและหายไปเองอย่างลึกลับ รูธจึงถือว่าช่วงเวลาที่ถูกไม่ได้เป็น “เทศกาลของความเจ็บ” ซึ่งทำให้รูธตระหนักถึงความสำคัญของคำพูดมากยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้ว่าอาการเสียหายของรูธเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของรูธเพราะรูธไม่เข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองจึงไม่สามารถแสดงตัวตนออกมาได้ แต่เมื่อรูธได้รู้ความจริงและตระหนักถึงความเป็นจีนอันเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตอเมริกัน อาการเสียหายก็ไม่ปรากฏขึ้นอีกและรูธสามารถแสดงตัวตนของตนเองออกมาได้ ดังเช่นที่รูธสามารถเขียนหนังสือที่แสดงถึงจุดยืนของตนเองในฐานะลูกสาวชาวอเมริกันเชื้อสายจีนได้

ความเจ็บใน *Comfort Woman* แสดงถึงการตกเป็นเหยื่อเพราะอะกิโกะไม่สามารถบอกเล่าความเป็นจริงได้ อะกิโกะมีโอกาสดูใจอีกครั้งหลังจากที่ตายไปแล้ว การหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงอดีตทำให้รีเบคคาไม่รู้จักตัวตนที่แท้จริงของแม่ ทั้งยังไม่สามารถเข้าใจสาเหตุของอาการ “ถูกผีเข้า” ของแม่ ความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวจึงกลายเป็นความขัดแย้ง

งานเขียนของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียน ความเจ็บเป็นผลมาจากการค้าทาสและการล่าอาณานิคมที่ทำให้ภาษาของแม่ถูกทำลายเพราะการครอบงำของอิทธิพลตะวันตก ในงานเขียนของสตรีอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียน ดังเช่นในงานเขียนของจาไมกา คินเคด สะท้อนการกดขี่ที่แฝงอยู่ในภาษา ใน *Annie John* จดหมายทุกฉบับที่มีจุดหมายปลายทางอยู่นอกเกาะแอนติกจะถูกส่งไปตรวจสอบที่อังกฤษเพื่อตรวจสอบและแปลคีย์หมายซึ่งถูกทำเป็นรูปพระพักตร์ของราชินีอังกฤษเพื่อแสดงถึงการอนุญาตให้จดหมายส่งต่อไปยังปลายทางได้ ภาษาของแม่กลายเป็นความเจ็บ ดังเช่นใน *Lucy* ลูซี่ตัดสายสัมพันธ์กับแม่โดยไม่เปิดอ่านและไม่ตอบจดหมายสิบเก้าฉบับที่แม่ส่งมาตลอดระยะเวลาเกือบหนึ่งปีที่ลูซี่อยู่ในนิวยอร์ก

I thought of opening the letters, not to read them but to burn them at the four corners and send them back to her unread. It was an act, I had read somewhere, of one lover

rejecting another, but I could not trust to go near them. I knew that if I read only one, I would die from longing for her.

ลูซี่ไม่เปิดอ่านจดหมายของแม่เพราะลูซี่เกรงว่าตนเองจะไม่สามารถทนอยู่ห่างจากแม่ได้และเก็บจดหมายทั้งสิบเก้าฉบับไว้กับตัวตลอดเวลาแสดงให้เห็นว่าลูซี่ไม่สามารถตัดขาดสายสัมพันธ์กับแม่ได้

ใน *Beloved* การค้าทาสทำให้ครอบครัวของทาสแตกแยก ทาสจึงไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ภาษาของบรรพบุรุษ ดังเช่น แม่กับเซทเธอร์ที่ถูกจับแยกให้อยู่ห่างจากกัน แนน (Nan) ซึ่งทำหน้าที่ดูแลเซทเธอร์เคยพูดกับเซทเธอร์ด้วยภาษาของบรรพบุรุษชาวแอฟริกัน แต่หลังจากนั้นไม่นานแม่ของเซทเธอร์ก็ถูกฆ่าและเซทเธอร์ก็ถูกขายมาที่สวีท โฮม ความทรงจำของเซทเธอร์เกี่ยวกับแม่และภาษาของแม่จึงกลายเป็นอดีตที่เลื่อนราง

Nan was the one she knew best, who was around all day, who nursed babies, cooked, had one good arm and half of another. And who used different words. Words Sethe understood but could neither recall nor repeat now. She believed that must be why she remembered so little before Sweet Home except singing and dancing and how crowded it was. What Nan told her she had forgotten, along with the language she told it in. The same language her ma'am spoke, and which would never come back.²³

เนื่องจากภาษาของแม่ถูกทำลายไป ทาสจึงต้องเรียนรู้ภาษาของนายทาสทำให้ทาสถูกตัดขาดจากบรรพบุรุษ ทาสไม่มีโอกาสได้รับรู้ประวัติความเป็นมาของตนเอง นอกจากนั้น ภาษาใหม่ยังเป็นรูปแบบหนึ่งของการกดขี่ ดังเช่นที่สคูลทีชเชอร์สอนให้ทาสบรรยายลักษณะของตนเองเปรียบเทียบกับสัตว์ เซทเธอร์จึงพยายามปกป้องลูกของเธอเพราะไม่ต้องการให้นายทาสเปรียบเทียบลูกของตนเองเป็นสัตว์ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี แม้ว่าภาษาของแม่จะถูกทำลายไป แต่การสืบสานวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษอาจอยู่ในรูปแบบอื่น เช่น บทเพลงและการเต้นรำ เป็นต้น

²³ Morrison, *Beloved*, p.62.

แม้ภาษาจะเป็นเครื่องมือในการกดขี่และตัดความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว แต่เสียงได้เข้ามา มีบทบาทเชื่อมโยงความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว ใน *Comfort Woman* อะกิโกะใช้เพลงแห่งแม่น้ำซึ่งแม่ของอะกิโกะเคยร้องให้อะกิโกะฟังเพื่อบอกเล่าความทุกข์ทรมานของผู้เป็นแม่และความโศกเศร้าของประเทศเกาหลีเพื่อเชื่อมโยงริเบคกากับรากเหง้าของตนเองเกาหลี และในตอนท้ายเรื่องริเบคกาได้ ยินเสียงเพลงแม่น้ำจึงนำอัฐิของแม่ไปลอยที่แม่น้ำเพื่อให้แม่สามารถกลับไปยังประเทศเกาหลี เช่นเดียวกันใน *Beloved* เสียงเข้ามา มีบทบาทในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวและสายสัมพันธ์ของผู้หญิง ผู้หญิงสามสิบคนภายใต้การนำของเอลล่า (Ella) ทาสผิวสีซึ่งร่วมมือกับแสดมปีเพลในการให้ความช่วยเหลืออดีตทาสในชุมชนผิวสี ได้มาชุมนุมที่บ้านของเซทเธอร์และเปล่งเสียง (holler) เพื่อช่วยเหลือเซทเธอร์จากการครอบงำของบีเลฟวิค

บทบาทของภาษาในเรื่องเล่าของแม่จะเชื่อมโยงลูกสาวกับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่อย่างไรก็ดี ความแตกต่างของวัฒนธรรมทำให้ลูกสาวไม่สามารถเข้าใจภาษาของแม่ได้ ภาษาของแม่จึงกลายเป็นความเงียบ การแปลจึงเข้ามา มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนความเงียบให้กลายเป็นภาษาที่ลูกสาวสามารถเข้าใจได้ ในงานเขียนของสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียนแสดงให้เห็นว่าภาษาอันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมถูกทำลายไปเพราะความเป็นทาสและการล่าอาณานิคม ภาษาในรูปแบบอื่นจึงเข้ามา มีบทบาทในการสื่อสารที่ยึดโยงสายสัมพันธ์ของแม่กับลูกสาวไว้ อย่างไรก็ดีแม่กับลูกสาวในกลุ่มอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียนไม่สามารถสื่อสารกันด้วยภาษาที่บรรพบุรุษใช้ได้เพราะการค้าทาสและการล่าอาณานิคมซึ่งทำลายรากเหง้าทางวัฒนธรรม นอกจากนั้น การใช้ภาษาของตะวันตกยังเป็นการดักขังการถูกกดขี่ การสื่อสารในรูปแบบอื่นจึงถูกนำมาใช้ การศึกษา การสื่อสารของแม่-ลูกสาวในกลุ่มนี้จึงชี้ให้เห็นอุปสรรคของการรื้อฟื้นรากเหง้าเพื่อการเข้าใจอัตลักษณ์ของกลุ่มอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียน

4.3 สิ่งเหนือธรรมชาติ

สิ่งเหนือธรรมชาติเป็นประเด็นสำคัญที่มีร่วมกันในนวนิยายของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียนที่ศึกษา สิ่งเหนือธรรมชาติมิได้จำกัดอยู่ในรูปแบบของวิญญาณเท่านั้น แต่อยู่ในรูปแบบของความรู้หรือความเชื่อที่ถ่ายทอดจากแม่สู่ลูกสาวผ่านพิธีกรรมของแม่

อย่างไรก็ดี “ความรู้”ของผู้หญิงมีทั้งในด้านที่ให้คุณและให้โทษ พิธีกรรมจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเยียวยาและสานสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว

จากแนวคิดของเอเดรียน ริชเกี่ยวกับความรู้ที่ถ่ายทอดจากแม่สู่ลูกสาวและพิธีกรรมซึ่งแสดงถึงพลังอำนาจของเพศหญิง ความรู้ที่ถ่ายทอดจากแม่สู่ลูกสาวเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและการรักษาชีวิตให้อยู่รอด อำนาจของผู้หญิงเป็นพลังในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติเพราะทั้งผู้หญิงและธรรมชาติต่างก็มีพลังในการให้กำเนิดชีวิต พลังอำนาจของเพศหญิงเป็นพลังของการเปลี่ยนแปลง (Transformative power) ซึ่งเป็นพลังในเชิงสร้างสรรค์มิใช่อำนาจในการครอบครอง ครอบงำและทำลายล้าง ดังเช่น ร่างกายของผู้หญิงซึ่งเปลี่ยนแปลงให้เป็นน้ำนมที่แม่ใช้เลี้ยงลูก การบูชาอำนาจของเพศหญิงในสังคมดั้งเดิมเป็นการยกย่องพลังอำนาจในการเข้าใจธรรมชาติเพราะมนุษย์ต้องพึ่งพาธรรมชาติเพื่อความอยู่รอด เช่น ในกรณีของการบูชาเทพี (goddess) ซึ่งมีความแตกต่างจากการบูชาอวัยวะของผู้ชายในสังคมถืออำนาจพ่อเป็นใหญ่เพราะการบูชาอวัยวะของผู้ชายถูกยกให้เป็นสัญลักษณ์แทนอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของเพศชายและเป็นพลังอำนาจในการเอาชนะธรรมชาติ

เนื่องจากผู้หญิงเป็นผู้กำความลับเกี่ยวกับการอยู่รอด โดยการพึ่งพิงธรรมชาติ ชุมชนจึงสามารถอยู่รอดได้ ดังเช่นสังคมเกษตรกรรม ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการผลิต โดยการดูแลผลผลิตทางการเกษตรและทำงานอื่นๆ ดังเช่นงานประดิษฐ์และงานหัตถกรรม โดยมิได้ส่งผลกระทบต่อการทำหน้าที่แม่ ผู้หญิงยังสามารถใช้พลังในการสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ ความเป็นแม่จึงมิได้เป็นสิ่งปิดกั้นหรือเป็นกรอบที่ควบคุมผู้หญิงดังเช่นในปัจจุบัน อย่างไรก็ดี สังคมปิตาธิปไตยซึ่งนำความรู้ในรูปแบบของวิทยาศาสตร์ที่มุ่งหวังจะเอาชนะธรรมชาติทำให้พลังอำนาจของผู้หญิงถูกลดทอนลง ความรู้พื้นฐานถูกทับด้วยวิทยาการสมัยใหม่ ความรู้ของผู้หญิงในการควบคุมร่างกายของตนเองถูกถ่ายโอนไปที่ผู้เชี่ยวชาญผู้ชาย ดังเช่นความรู้เกี่ยวกับร่างกายผู้หญิงซึ่งถูกเปลี่ยนมือจากหมอตำแยผู้มีประสบการณ์ไปสู่ผู้เชี่ยวชาญเพศชาย

จากแนวคิดของริชการรื้อฟื้นอำนาจของผู้หญิงและสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาวที่ถูกกดทับภายใต้สังคมปิตาธิปไตยจำเป็นต้องกลับไปหาแม่ผู้ซึ่งทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกสาว ความรู้ของแม่จะช่วยให้ลูกสาวได้รู้จักพลังอำนาจของตนเอง ในงานเขียนของสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คารเบียนที่เลือกศึกษา ความรู้ที่ถ่ายทอดจากแม่ไปสู่ลูกสาวจะเกี่ยวข้องข้องกับชีวิตประจำวันเพื่อให้ลูกสาวอยู่รอดได้ในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ดี ความรู้

ของแม่มีความกำกวม ลูกสาวจำเป็นต้องเลือกใช้ด้านที่เหมาะสมกับตนเอง ความรู้และความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ได้รับการถ่ายทอดจากแม่ไปสู่ลูกสาว ใน *The Bonesetter's Daughter* ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตชาวจีนตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต ป้าทუნหัวจึงสอนให้ลูหลังพิจารณาจุดกำเนิดของสิ่งต่างๆซึ่งจะกำหนดจุดจบของสิ่งนั้นว่าเป็นอย่างไร

“Why do we have to know whose heart it was?” I asked as I wrote the character.

And Precious Auntie flapped her hands fast: A person should consider how things begin. A particular beginning results in a particular end.

I remember her often talking about this, how things begin. Since then I have wondered about the beginning and end of many things.²⁴

ป้าทუნหัวสอนให้ลูหลังพิจารณาจุดจบและจุดกำเนิดเพื่อให้ลูหลังช่างสังเกตและมีความใฝ่รู้ในสิ่งต่างๆเช่นเดียวกับป้าทუნหัว นอกจากนี้ ความเชื่อเรื่องวิญญาณและคำสาปก็ได้รับการถ่ายทอดมาสู่ลูหลังด้วย เนื่องจากวิถีชีวิตของชาวจีนให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติและการเคารพบรรพบุรุษ แม้บรรพบุรุษจะเสียชีวิตไปนานเพียงใดก็ตาม บรรพบุรุษก็ยังได้รับการยกย่องจากครอบครัว ลูกหลานก็ยังคงระลึกถึงความสำคัญของบรรพบุรุษ ประกอบกับความเชื่อว่าโลกของคนเป็นและคนตายนั้นเหลื่อมซ้อนกัน วิญญาณที่ไม่สงบสุขจะคลั่งคลุ้มให้เกิดหายนะ ป้าทუნหัวจึงสั่งให้ลูหลังจดจำชื่อของตระกูลหมอกระดุกเพื่อเป็นการระลึกถึงความสำคัญของบรรพบุรุษ

She[Precious Auntie] nodded toward me and said with her hands: My family name, the name of all the bonesetters. She put the paper name in front of my face again and said, never forget this name, then placed it carefully on the altar. We bowed and rose, bowed and rose. Each time my head bobbed up, I looked at that name.²⁵

อย่างไรก็ดี การสืบทอดวัฒนธรรมจากแม่มาสู่ลูกสาวเป็นการรับเอาความเชื่อที่มีความกำกวมคือมีทั้งด้านที่เป็นบวกและด้านที่เป็นลบ ผลกระทบในด้านลบของความเชื่อของแม่มีอิทธิพลต่อทั้งป้าทუნหัวและลูหลังซึ่งตกอยู่ภายใต้คำสาปที่ติดตามหลอกหลอน ป้าทუნหัวฝันว่าพ่อมาหาเพื่อเตือนให้ป้า

²⁴ Tan, *The Bonesetter's Daughter*, p.173-174.

²⁵ Ibid., p.5.

ทูนหัวเกี่ยวกับคำสาปของตระกูลพ่อของป้าทูนหัวนำกระดูกของบรรพบุรุษมาใช้เพราะความเข้าใจผิดว่ากระดูกบรรพบุรุษเป็นกระดูกมังกร เมื่อกระดูกตกทอดต่อมายังป้าทูนหัวก็ทำให้เกิดคำสาปอันเป็นที่มาของหายนะต่างๆที่เกิดขึ้นกับป้าทูนหัว เป็นที่น่าสังเกตว่าคำสาปดังกล่าวเป็นคำสาปที่เชื่อมโยงกับอำนาจปิศาจไปโดย ในตอนที่พ่อของป้าทูนหัวใช้กระดูกรักษาโรค กระดูกดังกล่าวได้รับการยกย่องว่าเป็นกระดูกมังกรซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์ใช้รักษา ได้ทุกโรค แต่เมื่อกระดูกตกทอดมาสู่ป้าทูนหัวกระดูกดังกล่าวกลับทำให้เกิดคำสาปที่จะตกทอดต่อไปยังลูกสาวในรุ่นต่อไป ความหวาดกลัวว่าคำสาปดังกล่าวจะตกทอดมาสู่ลูหลิงจึงทำให้ป้าทูนหัวนำกระดูกที่เก็บไว้กลับไปทิ้งอย่างไรก็ตาม ความลับเรื่องสายสัมพันธ์ที่แท้จริงของป้าทูนหัวกับลูหลิงทำให้ลูหลิงไม่เชื่อเรื่องคำสาปว่าจะตกทอดมาที่ตนเพราะในตอนนั้นลูหลิงยังเชื่อว่าเป็นลูกสาวของตระกูลหลิวที่รับเลี้ยงตนเองไว้ ลูหลิงเข้าใจว่าป้าทูนหัวเพียงแต่ริษยาและไม่ต้องการให้ตระกูลหลิวร่ำรวย ลูหลิงจะพยายามปฏิเสธความเชื่อเกี่ยวกับคำสาปเพราะไม่ต้องการแบกรับภาระที่เกี่ยวข้องกับป้าทูนหัวซึ่งเป็นเพียงสาวใช้ หากภายหลังจากป้าทูนหัวฆ่าตัวตายเพราะพยายามปกป้องลูหลิงจากความละโมภของชายผู้ทิ้งแม่และพ่อของตน เมื่อความจริงเปิดเผยว่าป้าทูนหัวคือแม่ที่แท้จริง ลูหลิงจึงเชื่อว่าชีวิตของตนเองตกอยู่ภายใต้คำสาปที่จะทำให้ลูหลิงไม่มีความสุขไปตลอดชีวิต ยิ่งกว่านั้น ลูหลิงยังเชื่อว่าวิญญาณของป้าทูนหัวยังคงวนเวียนอยู่และรอคอยที่จะแก้แค้นเพราะลูหลิงไม่เชื่อฟังจนเป็นเหตุให้ป้าทูนหัวฆ่าตัวตาย

ความเชื่อในเรื่องวิญญาณจึงแสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจของผู้หญิง ในตอนที่ป้าทูนหัวมีชีวิตอยู่ ป้าทูนหัวถูกกดขี่ให้อยู่ภายใต้กรอบของสังคมปิศาจไปโดยที่กดทับให้ป้าทูนหัวมีสถานภาพที่ต่ำต้อย ความเฉลียวฉลาดทำให้ป้าทูนหัวไม่เป็นที่ยอมรับ หลังจากโศกนาฏกรรมที่คร่าชีวิตของพ่อและคนรักไปพร้อมกัน ป้าทูนหัวถูกบังคับให้ปกปิดตัวตนที่แท้จริง ความรู้เกี่ยวกับยาและการรักษาโรคถูกละเลยเพราะป้าทูนหัวมีหน้าที่เป็นที่เลี้ยงให้กับลูหลิงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ป้าทูนหัวเสียชีวิต วิญญาณของป้าทูนหัวกลับเป็นที่ยำเกรง เหตุการณ์ไฟไหม้ร้านขายหมึกของตระกูลหลิวเชื่อกันว่าเป็นเพราะวิญญาณอาฆาตแค้นของป้าทูนหัว ครอบครัวจึงว่าจ้างหมอผีซึ่งอ้างตัวว่ามีความสามารถในการปราบวิญญาณร้ายจนเป็นที่เลื่องลือมากำจัดวิญญาณของป้าทูนหัว

ความเชื่อเกี่ยวกับคำสาปที่ถูกถ่ายทอดจากแม่มาสู่ลูกสาวแสดงให้เห็นว่าความรู้และความเชื่อในด้านลบส่งผลกระทบต่อชีวิตของลูกสาว ในตอนที่ลูหลิงแต่งงานกับไข่ จิง ลูหลิงสัมผัสถึงลมเย็นที่เตือนให้เธอนึกถึงคำสาปอีกครั้ง ลูหลิงพยายามเชื่อตามที่สามีบอกว่าคำสาปไม่มีอยู่จริง แต่ความตายของไข่ ประกอบกับความจริงว่าหมอผีที่ถูกจ้างมาทำพิธีนั้นเป็นเพียงนักต้มตุ๋นทำให้ลูหลิงเชื่อว่าป้า

ทูนหัวยังคงวนเวียนอยู่ใน โลกมนุษย์และคำสาปของตระกูล ได้ตกทอดมาที่เธอ นอกจากนั้น ในเหตุการณ์ช่วงที่ลูหลิงติดอยู่ที่เกาะฮ่องกงในระหว่างรอเดินทางไปยังอเมริกา ลูหลิงก็รู้สึกถึงลมเย็นที่พัดวูบตรงบริเวณต้นคอและเธอก็สัมผัสได้ถึงอันตราย ลางสังหรณ์ของลูหลิงเป็นจริง เมื่อเธอได้พบกับสามีของเกาหลิงซึ่งรีดไถเงินลูหลิงแลกกับการปกปิดความลับที่อาจมีผลให้ลูหลิงไม่ได้ไปอเมริกา

แม้ลูหลิงจะ ไม่ต้องการมีชีวิตที่ทุกข์ทรมานเหมือนป้าทูนหัวและพยายามหลีกเลี่ยงชะตากรรม โดยการเดินทางมายังอเมริกา อย่างไรก็ดี ลูหลิงเชื่อว่าวิญญานของป้าทูนหัวได้ติดตามมาด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับคำสาปที่ติดตามหลอกหลอนลูหลิงแสดงให้เห็นว่าลูหลิงไม่สามารถตัดสายสัมพันธ์กับแม่ได้ ดังเช่น เหตุการณ์ในตอนที่รุชแซนหัก ลูหลิงเชื่อว่าเป็นเพราะคำสาปของป้าทูนหัว ลูหลิงจึงพยายามขอร้องให้ป้าทูนหัวยกโทษให้กับความผิดที่เคยทำในอดีตเพราะกลัวว่าคำสาปจะตกทอดต่อไปยังรุช

ความเชื่อเรื่องวิญญาน ได้ถูกถ่ายทอดจากลูหลิงไปสู่รุช เนื่องจากลูหลิงเชื่อว่าตนเองจะไม่มีความสุขไปตลอดชีวิตและมักกล่าวกับรุชเสมอว่าวันหนึ่งวิญญานของป้าทูนหัวจะมาเอาชีวิตของตนไป เมื่อลูหลิงได้รับการวินิจฉัยว่ามีอาการของโรคสมองเสื่อม ลูหลิงเชื่อว่าอาการป่วยของตนเองมีสาเหตุมาจากคำสาปที่จะทำให้ลูหลิงต้องเสียชีวิตในไม่ช้า อย่างไรก็ดี วัฒนธรรมตะวันตกกดทับให้ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นเพียงเรื่องมายาและไม่มีความน่าเชื่อถือ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทำให้รุชไม่ยอมรับความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติและเข้าใจว่าความเชื่อดังกล่าวของแม่มีสาเหตุมาจากอิทธิพลของสาวใช้สติไม่ดีที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูลูหลิงมาตั้งแต่เด็ก เรื่องเล่าของแม่เกี่ยวกับวิญญานของป้าทูนหัวซึ่งต้องการฆ่าลูหลิงเป็นเพียงเรื่องแต่งขึ้นเพื่อนำมาใช้บังคับให้รุชทำตามความต้องการของแม่เท่านั้น ตามสายตาของลูกสาวชาวอเมริกันมองว่าความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติทำให้แม่ของตนแปลกแยกจากสังคมอเมริกันเพราะลูหลิงเชื่อมโยงทุกอย่างรอบตัวกับ “ผี” ไม่ว่าจะเป็ “เสียงขามแตก เสียงหมาเห่า เสียงโทรศัพท์ดัง โดยไม่มีคนพูดหรือมีเสียงลมหายใจหนักๆที่ปลายสาย”²⁶ รุชพยายามปฏิเสธความเชื่อของแม่เพราะรุชกลัวว่าตนเองจะกลายเป็นเหมือนแม่ซึ่งมีชีวิตที่มีแต่ความทุกข์ อย่างไรก็ดี การอ่านจดหมายของแม่ทำให้รุชเข้าใจความเชื่อที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากแม่ในแง่มุมที่เป็นบวก โดยรุชมองว่าความเชื่อของแม่เป็นคำเตือนให้รุชใส่ใจและหาวิธีป้องกันไม่ให้เกิดสิ่งเลวร้ายขึ้น ดังเช่นการทดสอบเบรกทุกครั้งก่อนขับรถเพราะรุชกลัวจะเกิดอุบัติเหตุจนแล้วหนีอย่างเดียวกับที่ทำให้พ่อของเธอเสียชีวิต และรุชหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงสิ่งเลวร้ายเพราะกลัวว่าจะทำให้เกิดเหตุการณ์ไม่ดีเกิดขึ้นจริง

²⁶ Ibid., p.10.

ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติใน *Comfort Woman* มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่าพิธีกรรมของเกาหลีในการเป็นร่างทรงหญิง (Korean Shamanism) เป็นวัฒนธรรมที่เพศหญิงนำมาใช้เพื่อรื้อฟื้นสถานภาพของผู้หญิงภายใต้อำนาจของสังคมปิตาธิปไตยที่กดทับผู้หญิงให้มีสถานภาพเป็นรองเพศชาย ผู้หญิงใช้วัฒนธรรมเพื่อเยียวยาจิตใจจากสภาพบีบคั้นภายใต้กรอบของวัฒนธรรมของสังคมปิตาธิปไตย พิธีกรรมในนวนิยายเรื่องนี้มีความสำคัญสามประการ ประการแรกคือ พิธีกรรมช่วยให้แม่สามารถรื้อฟื้นตัวตนที่เคยถูกกดทับจากประสบการณ์การถูกบังคับให้เป็นผู้หญิงบริการในค่ายทหารญี่ปุ่นและการครอบงำของวัฒนธรรมตะวันตกและพิธีกรรมยังเชื่อมโยงลูกสาวเข้ากับวัฒนธรรมและประเทศของแม่เพื่อให้ลูกสาวสามารถเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง ประการต่อมา คือ บทบาทของร่างทรงหญิงสนับสนุนความเป็นแม่ของชุมชนในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้กับผู้หญิง และความสำคัญประการสุดท้ายคือ พิธีกรรมก่อให้เกิด “ชุมชนผู้หญิง” (Female community) เพื่อให้เพศหญิงได้แสดงความรู้สึกร่วมกันและการแสดงความคิดเห็นใจซึ่งกันและกัน

การเป็นร่างทรงเพื่อติดต่อกับวิญญาณของอะกิโกะเชื่อมโยงกับ “ความตาย” ในตอนที่ลูกทหารญี่ปุ่นนำตัวข้ามแม่น้ำยามาที่ค่ายทหาร อะกิโกะเชื่อว่าตนเองได้ตายไปแล้วตั้งแต่ทหารญี่ปุ่นนำตัวข้ามแม่น้ำยามาไปยังค่ายทหาร เมื่อข้ามแม่น้ำยามาไปแล้ว เกาหลีก็อยู่เบื้องหลังและเมื่อเข้าไปในค่ายทหารก็เปรียบเสมือนข้าม ไปยัง โลกแห่งความตายเพราะอะกิโกะต้องเผชิญกับการกดขี่ที่ทำให้ตัวตนของแม่ถูกทำลาย อะกิโกะมีชีวิตเหมือนตายทั้งเป็นเพราะจิตวิญญาณของแม่ได้ลอยไปกับแม่น้ำยามา ร่างกายเท่านั้นที่ยังคงอยู่ในโลก ความรุนแรงจากการถูกทารุณกรรมทางเพศทำให้อะกิโกะเกือบเอาชีวิตไม่รอด อัตลักษณ์ของอะกิโกะถูกทำลาย โดยการกดขี่ให้ยอมรับความต่ำต้อยทางชาติพันธุ์และสถานภาพของผู้หญิงบริการที่มีหน้าที่เสียสละตนเองให้กับทหารของจักรวรรดิญี่ปุ่น

At the camp where the Japanese called us *Jungun Ianfu*, military comfort woman, we were taught only whatever was necessary to service the soldiers. Other than that, we were not expected to understand and were forbidden to speak, any language at all.²⁷

²⁷ Ibid.

ความตายของอินคัจจึงมีอิทธิพลต่ออะกิโกะเพราะอินคัจเลือกที่จะตายโดยรื้อฟื้นรากเหง้าที่เชื่อมโยงกับชาติเกาหลีเพื่อต่อต้านการกดขี่ที่ญี่ปุ่นได้กระทำต่อร่างกายและประเทศเกาหลี ในขณะที่อะกิโกะไม่กล้าเลือกทางออกเดียวกันกับอินคัจ อะกิโกะมีชีวิตอยู่กับจากความทรงจำที่โหดร้ายและความละอายที่เคยถูกบังคับให้เป็นผู้หญิงบริการ อย่างไรก็ตาม การรอดชีวิตของอะกิโกะทำให้อะกิโกะไม่ได้ตกอยู่ในฐานะของผู้ถูกระทำเท่านั้น แต่อะกิโกะเป็นผู้รอดชีวิตจากการกดขี่ อะกิโกะสามารถดำรงชีวิตอยู่ภายใต้การกดขี่และสามารถหาวิธีเอาตัวรอดได้ อะกิโกะเชื่อว่า “ความรู้” ที่อะกิโกะได้รับการถ่ายทอดมาจากแม่ทำให้อะกิโกะสามารถรอดชีวิตได้ เนื่องจากแม่ของอะกิโกะเป็นนักเรียนเกาหลีในรุ่นแรกที่ต้องเรียนภาษาญี่ปุ่นแทนภาษาเกาหลี ต้องจดจำชื่อที่ถูกตั้งให้ใหม่เป็นภาษาญี่ปุ่นและต้องเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม แม่ไม่ได้เรียนรู้ที่จะปกปิดตัวตนที่แท้จริงเอาไว้ การออกไปร่วมชุมนุมต่อต้านญี่ปุ่นทำให้แม่ถูกทหารญี่ปุ่นตามล่า แม่จึงต้องเกลียดตายเพื่อหลบหนี อย่างไรก็ตาม ภายหลังการแต่งงาน ตัวตนในอดีตถูกกดทับไว้ด้วยหน้าที่ของภรรยาและแม่ของลูกสาวสี่คน ตัวตนของแม่จึง “ตาย” อีกครั้งหนึ่ง ความตายของแม่ทำให้อะกิโกะเรียนรู้ที่จะเงียบและปกปิดตัวตนที่แท้จริงเอาไว้เพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดภายใต้การกดขี่ของทหารญี่ปุ่นและการครอบงำของวัฒนธรรมตะวันตก

การอพยพมาอเมริกาทำให้อะกิโกะต้องเผชิญกับการกดขี่ของวัฒนธรรมตะวันตก อะกิโกะถูกมองว่าเป็นผู้อพยพที่น่าสงสารในดินแดนใหม่ และบทบาทของอะกิโกะในฐานะภรรยาทำให้อะกิโกะถูกกดทับให้อยู่ภายใต้อำนาจของสามีมิซซันนารี การแต่งงานซึ่งสามีมิซซันนารีกล่าวว่าเป็นการช่วยเหลืออะกิโกะ แต่แท้จริงแล้วเป็นเพียงข้ออ้างเพื่อทำให้ความสัมพันธ์ทางกายเป็นสิ่งถูกต้องเท่านั้น การแต่งงานจึงไม่แตกต่างจากการถูกบังคับให้เป็นผู้หญิงบริการในค่ายทหารญี่ปุ่นซึ่งอะกิโกะถูกข่มขืนซ้ำแล้วซ้ำเล่า “For I knew then that my body was, and always would be, locked in a cubicle at the camps, trapped under the bodies of innumerable men.”²⁸ และศาสนาตะวันตกยังกดทับให้ความสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณระหว่างอินคัจกับอะกิโกะกลายเป็นบาป “How could he compare what went on between man’s and woman’s bodies with what happened spiritually?”²⁹ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างอะกิโกะกับอินคัจแตกต่างจากความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิงเพราะเป็นความสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณเพื่อรักษาบาดแผลอันเกิดจากความทรงจำอันโหดร้ายเกี่ยวกับค่ายทหารญี่ปุ่นและจากความสัมพันธ์กับสามีชาวอเมริกัน

²⁸ Ibid., p.107.

²⁹ Ibid., p.146.

อย่างไรก็ดี การติดต่อกับวิญญาณของคนตายเป็นการเปลี่ยนสถานภาพของอะกิโกะซึ่งเคยตกเป็นเหยื่อของเพศชาย อาจกล่าวได้ว่าสถานภาพของอะกิโกะไม่แตกต่างจากสามิมิซันนาริซึ่งเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า อะกิโกะเป็น “ร่างทรง” ในการเชื่อมโยงระหว่างโลกของคนเป็นกับโลกของคนตาย ดังเช่นความสัมพันธ์กับอินดักเป็นการรื้อฟื้นตัวตนของเธอที่ถูกกดทับไว้ให้กลับคืนมา³⁰ เพราะความสัมพันธ์กับอินดักทำให้อะกิโกะสามารถเชื่อมโยงกับตัวตนที่เคยปกปิดไว้ภายใต้ความเงียบและทำให้อะกิโกะกล้าปฏิเสธการอยู่ภายใต้อำนาจของเพศชาย

But my mother laughed and spat at my father. “I will never, never again lay down for any man,” she said. And she swung around, spinning in circles about him.

My father stood and clapped his hands to his chest. “Forgive her, Father. She knows not what she speaks.”

“I know what I speak, for that is my given name. Soon Hyo, the true voice, the pure tongue. I speak of laying down for a hundred men—and each one of them Saja, Death’s Demon Soldier—over and over, until I died. I speak of bodies being bought and sold, of bodies-”.³¹

นอกจากนั้น พิธีฉลองที่อะกิโกะจัดให้ในตอนที่มีรีเบคกาก็ยังแสดงให้เห็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งสะท้อนแนวคิดชายเป็นใหญ่³² พิธีฉลองการเกิดจะจัดขึ้นเพื่อต้อนรับลูกชายเท่านั้น หากในตอนที่มีรีเบคกาเกิด อะกิโกะก็จัดพิธีฉลองให้กับลูกสาวเพื่อแสดงให้เห็นความรักที่แม่มีต่อลูกสาว นอกจากนั้น อะกิโกะยังยินดีที่ลูกสาวของเธอเกิดเป็นชาวอเมริกันเพราะอะกิโกะเชื่อว่ารีเบคกาจะไม่ต้องประสบกับชะตากรรมที่โหดร้ายดังเช่นที่อะกิโกะเคยประสบมาก่อน

³⁰Ibid.,p.192.

³¹Ibid., p.213.

³²Duncan, *Tell this silence: Asian American Woman Writers and the Politics of Speech*, p.179.

I want my own child to know that I gave her a hundred-day celebration, that I love her and thank the spirit for her health, even though she is not a boy and not in Korea. Or perhaps I celebrate because she is a girl, an American girl.³³

จากตัวอย่างข้างต้น พิธีกรรมมีบทบาทสำคัญต่อความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว หากพิธีกรรมมิได้มีความสำคัญต่อความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวในระดับบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในชุมชนผู้หญิงด้วย กล่าวคือ พิธีกรรมที่กล่าวไว้ในเทปเป็นพิธีกรรมบูชาบรรพบุรุษ(Chesa) พิธีกรรมนี้ได้สร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรมและเชื่อมโยงริเบคกาเข้ากับวัฒนธรรมและแผ่นดินแม่ เทปที่แม่ทิ้งไว้ให้ทำให้ริเบคกาได้รับรู้ประวัติความเป็นมาของยาย ความทุกข์ทรมานของแม่และผู้หญิงเกาหลีที่ตกเป็นเหยื่อของสงคราม นอกจากนี้ แม่ยังรื้อฟื้นความโศกเศร้าที่ผู้หญิงบริการคนอื่นๆแต่ละคนได้รับในช่วงที่ถูกบังคับให้เป็นผู้หญิงบริการในค่ายทหารญี่ปุ่น การแปลเรื่องราวของแม่และการทบทวนอดีตทำให้มุมมองของริเบคกาที่มีต่อแม่ได้เปลี่ยนไป แม่มีไข้แม่ซึ่งเป็นผู้หญิงเกาหลี แต่เป็นแม่ซึ่งเป็นผู้รอดชีวิตจากการถูกทารุณกรรมทางเพศที่เคยประสบในอดีต เมื่อริเบคกายอมรับอดีตของแม่ทำให้ริเบคกาทบทวนเหตุการณ์ในอดีต เช่น พิธีกรรมรำทรงติดต่อยุณของแม่อาการถูกผีเข้า และความเชื่อของแม่เกี่ยวกับวิญญาณร้าย เป็นต้น และริเบคกาได้เข้าใจสาเหตุของการกระทำและอาการแปลกประหลาดของแม่ ตลอดจนความรักและความห่วงใยที่แม่มีต่อเธอ

การแปลข้อความในเทปทำให้ริเบคกาเข้าใจว่าเทปมีวันดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับริเบคกาต่อการทำหน้าที่ของลูกสาวแทนแม่ในพิธีกรรมเพื่อระลึกถึงและแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษผู้หญิง การทบทวนความทรงจำในวัยเด็กซึ่งเคยเห็นแม่แยกอาหารไว้ส่วนหนึ่ง ก่อนที่จะนำอาหารมาให้ริเบคกาและการเดินรำไปรอบๆห้อง เนื่องจากแม่รู้ว่าริเบคกาเฝ้ามองอยู่ แม่จึงพยายามถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ และพิธีกรรมของแม่เพื่อในตอนที่แม่เสียชีวิตไปแล้ว ริเบคกาจะได้สืบทอดต่อจากแม่ ริเบคกาจัดการกับศพของแม่ตามที่แม่กล่าวไว้ในเทปแทนการปล่อยให้ผู้จัดการของแม่เป็นผู้ดำเนินการ เพลงแห่งแม่น้ำที่ริเบคกาได้ยินแล้วมาจากแม่น้ำแสดงให้เห็นการคลี่คลายอัตลักษณ์ของ ริเบคกายอมรับว่าวัฒนธรรมเกาหลีเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของเธออย่างไม่อาจปฏิเสธได้

³³Keller, *Comfort Woman*, p.119.

ในพิธีกรรมของแม่มีความโดดเด่นที่น่าสนใจคือ การฟังฟังธรรมชาติ บทบาทของธรรมชาติ จึงเปรียบเสมือนแม่ที่ปลอบประโลมและช่วยเยียวยารักษา ครั้งหนึ่งอะกิโกะเคยกระโดดลงไปใต้น้ำซึ่งทำให้ตำรวจที่มาให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งรีเบคคาเข้าใจว่าอะกิโกะพยายามฆ่าตัวตาย

I did, however, ask my mother what she saw in the water, why she tried to drown herself in the canal. Actually, I think I asked her why she wanted to leave me when she said I was the only thing she loved.

“Beccah,” she told me, touching my hair, “it’s not a matter of leaving you, but retrieving something that I lost.”³⁴

อะกิโกะอธิบายให้รีเบคคาฟังว่าตนเองพยายามตามหาสิ่งหนึ่งที่สูญหายไปเพื่อให้กลับมารวมเป็นหนึ่งเดียวกับร่างกายอีกครั้ง อะกิโกะพยายามตามหา “จิตวิญญาณ”³⁵ ที่สูญหายไปในตอนที่ถูกทหารญี่ปุ่นนำตัวข้ามแม่น้ำยาลู และในตอนที่มีรีเบคคาเป็นประจำเดือนครั้งแรก อะกิโกะพา รีเบคคาไปที่ริมแม่น้ำและสอนให้รีเบคคาเดินไปตามเสียงเพลงของแม่น้ำ หลังจากนั้นแม่ใช้มีดสะกดที่ปลายนิ้วและให้รีเบคคาคืบน้ำในแม่น้ำซึ่งมีเลือดของรีเบคคาผสมอยู่ อะกิโกะอธิบายให้รีเบคคาเข้าใจว่าพิธีกรรมที่แม่สอนเป็นการเรียกวิญญาณที่สูญหายไปพร้อมกับเลือดให้สามารถกลับมารวมกับร่างกายได้อีกครั้ง นอกจากนั้น เหตุการณ์ในตอนท้ายเรื่องสนับสนุนความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวที่ได้รับการรื้อฟื้น โดยการปรองดองและสานสายสัมพันธ์กับแม่

Beccah-chan, lead the parade of the dead. Lead the Ch’ulssang with the rope of your light. Clear the air with the ringing of your bell, bath us with your song. When I can no longer perform the chesa for the spirits, we will look to you to feed us. I have tried to release

³⁴ Ibid., p.48.

³⁵ ชาวเกาหลีมีความเชื่อว่าชีวิตมนุษย์ประกอบไปด้วย 3 จิตและ 7 วิญญาณ (3 spirit and 7 soul) เมื่อเสียชีวิต จิตวิญญาณจะแยกออกจากกัน โดยถูกซาจาฆนทูตแห่งความตาย (Saja The Death Messenger) นำไปยังโลกแห่งความตาย ส่วนหนึ่งยังคงอยู่ในร่างกาย และอีกส่วนหนึ่งวนเวียนอยู่ในโลกมนุษย์ จาก Lee, Kyu-Kwand, *Korean family and kinship*, (Soul: Jipmoondang Publishing, 1997), p.111.

you, but in the end I cannot do it and tie you to me, so that we will carry each other always.
Your blood in mine.³⁶

รีเบคกาทำตามที่แม่กล่าวไว้ในเทพ กล่าวคือ รีเบคกาอาบน้ำให้กับศพของแม่พร้อมกับร้องเพลงแห่งแม่น้ำเพื่อเรียกวิญญาณแม่ให้กลับมารวมกับร่างกาย รีเบคกานำเก้าอี้กระดูกของแม่ไปโปรยที่แม่น้ำ สายน้ำเป็นอุปมาถึงสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว ใน *The Bonesetter's Daughter* กระดูกเป็นอุปมาของสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว ใน *Comfort Woman* สายน้ำแสดงให้เห็นว่าสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวที่ไม่อาจตัดขาดได้ ครั้งหนึ่งแม่พยายามปกปิดอดีตเพื่อปกป้องรีเบคกาจากความทรงจำที่โหดร้าย แต่แม่ก็ไม่สามารถทำได้เพราะแม่ต้องการให้รีเบคการู้ว่ายายของรีเบคกาเป็นใคร และแม่ของรีเบคกามีประวัติความเป็นมาอย่างไรเพื่อให้รีเบคกาจะได้รู้จักตนเอง รีเบคกาได้ดื่มน้ำที่มีเก้าอี้กระดูกของแม่เพื่อรับแม่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตนเอง

นอกจากการใช้พิธีกรรมเพื่อเยียวยาบาดแผลจากการกดขี่ภายใต้อำนาจเพศชายและการใช้พิธีกรรมเชื่อมโยงลูกสาวเข้ากับวัฒนธรรมและแผ่นดินแม่แล้ว นวนิยายแสดงให้เห็นพิธีกรรมที่ผู้หญิงสร้างร่วมกันเพื่อแสดงความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ลูกค้าที่มาขอความช่วยเหลือและคำแนะนำจากอะกิโกะเป็นผู้หญิงที่ตกอยู่ในภาวะจำยอมต่อการกดขี่ที่มีต่อเพศสภาพ ชนชั้นและเชื้อชาติ ดังเช่นหญิงสาวซึ่งอพยพตามสามีมาที่อเมริกาได้พบว่าสามีของตนมีภรรยาใหม่แล้วและปล่อยให้เธอต้องสู้เพียงลำพัง ผู้หญิงซึ่งประสบกับวิกฤตกลางคนและต้องการแสวงหาทางออกให้กับชีวิต และผู้หญิงอีกหลายคนที่ต้องการหาสาเหตุให้กับความทุกข์ของตนเอง บทบาทของอะกิโกะในตอนนี้จึงเปรียบเสมือนแม่ซึ่งทำหน้าที่ปลอบประโลมและคอยช่วยเหลือทางจิตวิญญาณให้กับชุมชนของผู้หญิง

สิ่งเหนือธรรมชาติที่ปรากฏใน *Comfort Woman* เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งติดตัวแม่นวนิยายแสดงให้เห็นบทบาทของพิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเข้าใจกับตัวตนใหม่ อะกิโกะซึ่งเป็นอดีตผู้หญิงบริการมีสถานภาพต่ำ้อยในสังคม ประกอบกับการพลัดถิ่นในประเทศสหรัฐอเมริกาทำให้อะกิโกะต้องเผชิญกับการครอบงำของอิทธิพลตะวันตก การใช้วัฒนธรรมโดยการเป็นร่างทรงเพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างโลกของคนเป็นกับโลกของคนตายทำให้อะกิโกะสามารถรื้อฟื้นตัวตนที่ถูกกดทับไว้ สถานภาพและบทบาทของอะกิโกะจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงจากเหยื่อของสงครามมาเป็นสื่อกลางของโลกคนเป็นกับโลกคนตาย พิธีกรรมมีช่วยช่วยให้รีเบคกาได้

³⁶ Ibid., p.197.

เรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเกาหลี การยอมรับวัฒนธรรมเกาหลีเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตอเมริกัน เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ทำให้รีเบคคาเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองในฐานะลูกสาวชาวอเมริกันเชื้อสายเกาหลี นอกจากนี้ พิธีกรรมยังส่งเสริมสายสัมพันธ์ระหว่างเพชฌัญญ์และเปิดโอกาสให้เพชฌัญญ์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในพิธีกรรมที่ผู้หญัญญ์มีส่วนร่วมกันสร้าง

นอกจากงานประพันธ์ของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียที่กล่าวถึงข้างต้น ในงานประพันธ์ของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียนก็นำเสนอความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแอฟริกันที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง จากประวัติชีวิตของจาไมกา คินเคดทำให้ทราบว่าคินเคดได้รับความรู้เกี่ยวกับโอเบอาห์มาจากแม่ของเธอ แม่ครอบครัวจะนับถือศาสนาคริสต์ แต่ยายและแม่ของคินเคดก็ยังคงนับถือความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ ดังเช่นที่แม่ของคินเคดมักไปขอคำปรึกษาจากหญิงชราผู้ประกอบพิธีโอเบอาห์ทุกอาทิตย์เพื่อปกป้องคินเคดและตนเองจากสิ่งชั่วร้าย ครั้งหนึ่งแม่ส่งคินเคดไปอยู่กับยายที่เกาะโดมินิกันเพราะมีความเชื่อว่าโอเบอาห์บนเกาะโดมินิกันมีความแข็งแกร่งมากกว่าและจะปกป้องคินเคดจากสิ่งชั่วร้ายที่ถูกส่งมาทำร้ายคินเคด

โอเบอาห์เป็นความรู้เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ มนต์ดำ พ่อมดและแม่มด โอเบอาห์เป็นรูปแบบหนึ่งของความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติของชาวแอฟริกัน(African shamanism) โดยเฉพาะบริเวณหมู่เกาะคาริเบียนซึ่งเชื่อว่าเป็นบริเวณที่โอเบอาห์มีความศักดิ์สิทธิ์และแข็งแกร่งกว่าส่วนอื่น โอเบอาห์เป็นความเชื่อที่นับถือกันในผู้ที่สืบเชื้อสายมาจากชาวแอฟริกันตะวันตกที่พูดภาษา "Ashanti" ซึ่งถูกจับมาเป็นทาสที่เกาะโดยชาวสเปนและชาวอังกฤษ³⁷

ความเชื่อเรื่องโอเบอาห์สะท้อนในงานประพันธ์ของคินเคด โดยในนวนิยายที่ทำการศึกษานั้น โอเบอาห์เป็นความรู้และความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่ถ่ายทอดจากรุ่นแม่ไปสู่รุ่นลูกสาว ความเหนือธรรมชาติจะเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมของแม่เพื่อสืบสานสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว ลูกสาวกับกับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่กล่าวคือ แม่จะใช้ความรู้เกี่ยวกับโอเบอาห์เพื่อปกป้องลูกสาวจากสิ่งชั่วร้ายและเป็นการรักษาลูกสาวจากอาการป่วยที่ไม่ทราบสาเหตุ ในเรื่อง *Lucy* แม่ของลูซี่มักจะไปพบผู้หญัญญ์ชราที่ประกอบพิธีโอเบอาห์เพื่อขอคำปรึกษาในการปกป้องลูกสาว แม่อาบน้ำให้คินเคดด้วยน้ำผสมพืชและสมุนไพรตามคำแนะนำที่ได้รับ ใน *Annie John* น้ำที่ใช้อาบให้ลูกสาวก็เป็นการปกป้อง

³⁷ *Obeah: Afro-Caribbean Shamanism*. [Online] Available from <http://www.angelfire.com/electronic/awakening101/obeah.html> [2005 Dec 21]

ลูกสาวจากสิ่งชั่วร้ายเช่นกัน นอกจากนั้น เหตุการณ์ในตอนที่แอนนี่ล้มป่วยจากโรคที่หมอไม่สามารถรักษาให้หายได้ ยายของแอนนี่ซึ่งอยู่ที่เกาะ โดมินีกาก็เดินทางมายังเกาะแอนติกเพื่ออยู่กับแอนนี่จนอาการป่วยหายเป็นปกติ อาการป่วยของแอนนี่เป็นผลมาจากวิกฤติของอัตลักษณ์ เนื่องจากความสัมพันธ์ของแอนนี่กับแม่เปลี่ยนไปภายหลังการเข้ามาแทรกแซงของอำนาจปีตาธิปไตยและอิทธิพลตะวันตก แอนนี่จึงโหยหาความรักและความเข้าใจเพื่อทดแทนความรักของแม่ มา เชส(Ma Chess) ยายของแอนนี่ได้เข้ามาทำหน้าที่ตัวแทนแม่ให้กับแอนนี่ ภายใต้อารมณ์รักและการดูแลอย่างใกล้ชิดทำให้แอนนี่สามารถหลุดพ้นจากห้วงแห่งความสัมพันธ์กับแม่ที่ทำให้แอนนี่ไม่สามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้

Sometimes at night, when I would feel that I was all locked up in the warm falling soot and could not find my way out, Ma Chess would come into my bed with me and stay until I was myself—whenever that had come to be by then—again. I would lie on my side, curled up like a little comma, and Ma Chess would lie next to me, curled up like a big comma, into which I fit.³⁸

หากสิ่งที่สร้างความประหลาดใจให้กับพ่อและแม่ของแอนนี่คือ ยายของแอนนี่สามารถเดินทางไปและกลับได้ทั้งที่เรือซึ่งเดินทางระหว่างเกาะไม่ได้เปิดบริการในวันนั้น ความศักดิ์สิทธิ์ของโอเบอาห์นั้นทำให้เชื่อว่าผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับโอเบอาห์สามารถแปลงกายและเดินทางได้ระยะไกลในเวลากลางคืน ความเชื่อนี้ปรากฏใน *At the Bottom of The River* กล่าวคือ เสียงโหยหวนที่ได้ยินในตอนกลางคืนเป็นเสียงของผู้หญิงที่แปลงตัวเป็นนกเพื่อล่าเหยื่อ ลูกสาวจึงได้รับคำเตือนว่าอย่าปาก่อนหินใต้นกกลางคืนเพราะนกตัวนั้นอาจเป็นคนที่อำนาจลึกลับแปลงกายมา

สิ่งเหนือธรรมชาติยังมีบทบาทในการรื้อฟื้นสถานภาพของเพศหญิงซึ่งถูกกดทับจากอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและอำนาจปีตาธิปไตยที่ฝังรากลึกในสังคมและกดทับบทบาทของผู้หญิงให้เป็นเพียงลูกสาว ภรรยาและแม่ เพศหญิงใช้วัฒนธรรมในการเยียวยารักษาและสร้างชุมชนเพศหญิงที่ถูกข่มขู่ในสังคมปีตาธิปไตย กล่าวคือ โอเบอาห์มิได้อยู่ในรูปแบบของความเชื่อต่อสิ่งเหนือธรรมชาติเท่านั้น แต่อยู่ในรูปแบบของความรู้เกี่ยวกับยาที่ใช้ป้องกันรักษา โรค ยาเสน่ห์และยาพิษอีกด้วย ใน *Lucy* แม่สอนให้ลูกรู้จักพืชที่จะใช้ทำแท้งเพื่อป้องกันไม่ให้ลูกรู้สึกเสียมเสีมาสู่ตนเองและครอบครัว และใน *The Autobiography of My Mother* นายจ้างผู้หญิงของชูลาน่าเลือกประจำเดือน

³⁸ Kincaid, *Annie John*, p.126.

ของเธอผสมลงไปในการแพทย์ให้สามีดื่มเพื่อให้เขาอมแต่งงานด้วยและไม่ทอดทิ้งเธอ ในตอนที่ซูลาดั้งครรรักลูกของเจ้านาย เธอก็นำเงินไปซื้อยาจากหญิงชราผู้หนึ่งเพื่อป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากบทบาทของแม่ที่ซูลาไม่ต้องการ และเหตุการณ์ในตอนนี้น้องสาวต่างมารดาของซูลาดั้งครรรัก ซูลาก็ปรุ้งยาให้กับน้องสาวของเธอ

เช่นเดียวกันกับในนวนิยายเรื่อง *Comfort Woman* พิธีกรรมของแม่คือการพึ่งพิงธรรมชาติ นำมาแสดงให้เห็นบทบาทของธรรมชาติในฐานะแม่ในการเยียวยารักษาให้มีชีวิตรอด ดังเช่นที่เอเดรียน ริชกล่าวว่ารำนาถของเพศหญิงเป็นการสร้างสรรค์และพึ่งพิงธรรมชาติ นำถูกนำมาใช้แสดงให้เห็นสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว การอาบน้ำของแม่กับลูกสาวเป็นช่วงเวลาแม่กับลูกสาว ได้ใกล้ชิดกันและเป็นส่วนหนึ่งของความรักของแม่ซึ่งต้องการปกป้องลูกสาวจากความชั่วร้าย ใน *Annie John* แม่ของแอนนีอาบน้ำสพให้กับเด็กผู้หญิงคนหนึ่งเพราะแม่ของเด็กเสียใจมากจนไม่สามารถแตะต้องศพของลูกสาวตนเองได้ ในตอนนี้บทบาทของแม่จึงมิใช่เป็นเพียงผู้เลี้ยงดูเท่านั้น แต่เป็นผู้สืบทอดและใช้ความเชื่อซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในการแสดงความเห็นใจและปลอบประโลมผู้หญิงซึ่งอยู่ในความโศกเศร้าจากการสูญเสีย

ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติจึงมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว นอกจากจะเป็นความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติที่มีอำนาจปกป้องทั้งแม่และลูกสาวจากสิ่งชั่วร้ายแล้ว ยังเป็นความรู้ที่ได้รับ การถ่ายทอดจากแม่ไปสู่ลูกสาวอีกด้วย พิธีกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเยียวยาสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาวที่เคยถูกตัดขาดเพราะประวัติศาสตร์ของการตกเป็นอาณานิคมตะวันตก

สิ่งเหนือธรรมชาติใน *Beloved* แตกต่างจากนวนิยายที่กล่าวถึงข้างต้น กล่าวคือ สิ่งเหนือธรรมชาติเป็นวิญญาณที่มาอยู่ร่วมกับคนที่ยังมีชีวิตอยู่ วิญญาณของลูกสาวที่ถูกฆ่าได้หวนกลับมาอีกในรูปแบบของหญิงสาวเพื่อครอบครองแม่ นวนิยายแสดงให้เห็นว่าความเป็นทาสเป็นความรุนแรงซึ่งก่อให้เกิดประสบการณ์ที่ติดตามหลอกหลอนทาส ความพยายามในการลืมอดีตจึงไม่สามารถช่วยให้ทาสสามารถหลุดพ้นจากอดีตที่ติดตามหลอกหลอนได้

เหตุการณ์ใน *Beloved* จะเน้นที่อดีตของเซทเธอร์ เซทเธอร์พยายามจะลืมอดีตเพราะอดีตของความเจ็บปวดจะเกี่ยวข้องกับความเจ็บปวดและการสูญเสีย ความทรงจำของเซทเธอร์ที่ถูกแยกจากแม่ตั้งแต่เกิดและความรุนแรงที่เซทเธอร์ได้รับก่อให้เกิดประสบการณ์ที่ไม่สามารถลืมเลือนได้ วิญญาณ

ของบีเลฟวิดจึงสิงอยู่ที่บ้านเลขที่หนึ่งสองสี่เพื่อให้เซทเธอร์ยอมรับอดีต เมื่อพอล ดิซบับ ไล่บีเลฟวิดออกไปจากบ้าน บีเลฟวิดก็กลับมาอีกครั้งในรูปแบบของหญิงสาวและต้องการครอบครองเซทเธอร์ ความสัมพันธ์ของเซทเธอร์กับบีเลฟวิดทำให้เซทเธอร์ถูกรอกรบงำ โดยอดีต เนื่องจากเซทเธอร์ไม่เคยมีแม่คอยปกป้องดูแล ประกอบกับเหตุการณ์ในอดีตที่ทำให้เซทเธอร์ต้องฆ่าลูกของตนเองเป็นเหตุให้เซทเธอร์ทำตามทีบีเลฟวิดเรียกร้องทุกอย่างโดยมิได้คำนึงถึงชีวิตของตนเอง เซทเธอร์ต้องการให้บีเลฟวิดเข้าใจว่าเพราะความรักที่มีต่อลูกทำให้เซทเธอร์ต้องฆาตกรรมบีเลฟวิดเพื่อปกป้องบีเลฟวิดจากความเป็นทาส บีเลฟวิดจึงมิได้เป็นเพียงลูกสาวของเซทเธอร์เท่านั้น หากบีเลฟวิดเป็นตัวแทนของอดีตแห่งความเป็นทาสที่เซทเธอร์จำเป็นต้องยอมรับเพื่อจะมีชีวิตต่อไปได้³⁹

สิ่งเหนือธรรมชาติในงานเขียนของสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียน เป็นความรู้และความเชื่อที่เชื่อมโยงลูกสาวกับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ นวนิยายแสดงให้เห็นว่า ความรู้และความเชื่อที่แม่ถ่ายทอดให้ลูกสาวมีทั้งด้านลบและด้านบวก การปรับเปลี่ยนด้านลบมาเป็นด้านบวกเป็นการสร้างความหมายใหม่ให้กับความรู้ที่แม่ถ่ายทอดมาไว้เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของลูกสาว นอกจากนี้ พิธีกรรมยังส่งเสริมสายสัมพันธ์ระหว่างเพศหญิงและเปิดโอกาสให้เพศหญิงช่วยเหลือซึ่งกันและกันในพิธีกรรมที่ผู้หญิงมีส่วนร่วมกันสร้าง สิ่งเหนือธรรมชาติจึงเป็นส่วนหนึ่งของการรื้อฟื้น รากเหง้าที่ถูกทำลาย แม้วัฒนธรรมและแผ่นดินจะถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกเข้าครอบงำ หากการรื้อฟื้นวัฒนธรรม โดยการนำมาความเชื่อมาปฏิบัติสืบทอดกันก็แสดงให้เห็นการรื้อสร้างวัฒนธรรมและแผ่นดินที่ถูกทำลาย

4.3 ความทรงจำกับประวัติศาสตร์

ประสบการณ์ของการพลัดถิ่นได้ตัดขาดสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวและสายสัมพันธ์ของลูกสาวกับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทำให้แม่กับลูกสาวไม่อาจสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกันได้ และอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกได้ทำลายรากเหง้าส่งผลให้ลูกสาวไม่

³⁹ Missy Dehn Kubitschek, *Toni Morrison: A Critical Companion* (Westport, CT: Greenwood Press, 1998), p.95.

อาจเชื่อมโยงตนเองกับแม่ วัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ได้ ความทรงจำของแม่จะมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้ลูกสาวได้รับรู้ประวัติความเป็นมาของตนเอง ความทรงจำของแม่เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงลูกสาวเข้ากับรากเหง้าของตนเอง หากปราศจากความทรงจำของแม่ ลูกสาวก็ไม่อาจเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองได้ แต่ทว่าการรื้อฟื้นความทรงจำก็ก่อให้เกิดความเจ็บปวด หากนวนิยายแสดงให้เห็นว่าการลืมเลือนอดีตมีผลให้ประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษสูญหายไป การรื้อฟื้นรากเหง้าจึงจำเป็นต้องยอมรับอดีตเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรมและสานสายสัมพันธ์กับแผ่นดิน

ใน *The Bonesetter's Daughter* เรื่องเล่าในจดหมายของลูหลิงแสดงให้เห็นว่าครั้งหนึ่งลูหลิงก็เคยขัดแย้งกับป้าทูนหัวจึงทำให้เกิดโศกนาฏกรรมที่ติดตามหลอกหลอนลูหลิงมายังอเมริกา จดหมายที่ป้าทูนหัวมอบให้ลูหลิงทำให้ลูหลิงรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับแม่โดยการกลับไป “อ่าน” ความหมายของเรื่องเล่าที่แม่เคยบอกเล่าจากร่างกายของแม่และตระหนักถึงความจริงที่แม่พยายามบอกเล่าตลอดมา

I read that only after she died. Yet I have a memory of her telling me with her hands, I can see her saying this with her eyes. When it is dark, she says this to me in a clear voice I have never heard. She speaks in the language of shooting stars.⁴⁰

เรื่องเล่าของลูหลิงเกี่ยวกับ “ภาษาของดาวตก” แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของภาษา ความทรงจำและสิ่งเหนือธรรมชาติ กล่าวคือ ความทรงจำที่ได้รับการถ่ายทอดจากแม่มาสู่ลูกสาวทำให้ลูกสาวได้รู้จักประวัติความเป็นมา ความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อของแม่ ความทรงจำของป้าทูนหัวทำให้ลูหลิงตระหนักว่าป้าทูนหัวได้บอกเล่าความจริง โดยใช้ “ภาษาของดาวตก” ซึ่งสัมพันธ์กับชีวิตของป้าทูนหัว กล่าวคือ ชื่อของป้าทูนหัวออกเสียงคล้ายคลึงกับเสียงของคำว่า ดาวตก และเนื่องจากความเชื่อของจีนว่าการมองดูดาวตกอาจทำให้เกิดโชคร้ายเพราะดาวตกตกลงมาจากฟ้าและก่อนจะดับลงในเวลาอันสั้น ดาวหางถูกนำมาเปรียบเทียบกับป้าทูนหัวซึ่งมีชีวิตแสนสั้นก่อนที่จะตกอยู่ในสภาพเหมือนตายทั้งเป็นและป้าทูนหัวยังถูกกล่าวหาเป็นผู้ที่นำหายนะมาสู่ตนเองและครอบครัว

นอกจากนั้น ลูหลิงยังตระหนักว่าตัวตนของลูหลิงได้รับการถ่ายทอดมาจากป้าทูนหัว ป้าทูนหัวสอนให้ลูหลิงไฝ่รู้และเฉลียวฉลาดเพื่อหลีกเลี่ยงชะตากรรมภายใต้กรอบประเพณี ดังเช่นที่ป้าทูนหัวพยายามยับยั้งไม่ให้ลูหลิงแต่งงานกับลูกชายของเศรษฐีซัง เพราะรู้ว่าลูหลิงต้องตกเป็นเหยื่อ

⁴⁰Tan, *The Bonesetter's Daughter*, p.199-200.

ของความโอบ โอบปราศจากความทรงจำของป้าทูนหัว ลูหลิงก็⁴¹ไม่รู้ประวัติความเป็นมาของตนเองและ
 ไม่อาจเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองได้ ความทรงจำของป้าทูนหัวจึงมีคุณค่าและทำให้ลูหลิงถ่ายทอดเรื่อง
 ราวต่อไปให้กับรูธเพื่อให้รูธได้รู้จักแม่และตนเอง อย่างไรก็ตาม รูธไม่เข้าใจเรื่องเล่าของแม่เกี่ยวกับประเทศ
 จีนได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับคำสาปหรือวิญญาณของป้าทูนหัวที่ติดตามลูหลิงมาจากเมืองจีน
 เพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกกดทับให้เรื่องเล่าของแม่ให้กลายเป็นเรื่องงมงาย รูธมองว่าความ
 หมายของความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติว่าเป็นความเชื่อที่เกิดจากการเลียดคูของที่เลียดสติไม่ดี
 และความเชื่อดังกล่าวก็ติดตัวลูหลิงมายังอเมริกาด้วย และความเชื่อเกี่ยวกับคำสาปและวิญญาณก็ทำให้
 ชีวิตของลูหลิง ไม่มีความสุข

การอ่านจดหมายของแม่ทำให้รูธได้รู้⁴¹พื้นความสัมพันธ์กับแม่ จดหมายไม่เพียงเยียวยาลูหลิง
 แต่ทำให้รูธได้เข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองด้วย การแปลจดหมายของแม่จึงมิใช่การแปลจากภาษาจีนเป็น
 ภาษาอังกฤษเท่านั้น แต่เป็นการแปลความหมายของเรื่องเล่าของแม่เพื่อให้ลูหลิงเข้าใจแม่ วัฒนธรรมและ
 แผ่นดินของแม่ อย่างไรก็ตาม การแปลมิได้ทำให้เข้าใจเรื่องราวได้ทั้งหมด รูธต้องร้อยเรียงความทรงจำ
 ในอดีตเกี่ยวกับความรู้และความเชื่อของแม่ที่ถ่ายทอดมายังรูธ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคำสาปหรือวิญญาณ
 ของป้าทูนหัว ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทำให้รูธเข้าใจความหมายของความเชื่อของแม่แตกต่างจาก
 แม่ ความเข้าใจที่แตกต่างกันเป็นการสร้างความหมายใหม่ให้กับความเชื่อที่ได้รับการถ่ายทอดจากแม่สู่
 ลูกสาว รูธมองว่าความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องคำสาปเป็นการเตือนให้รูธใส่ใจกับรายละเอียดรอบตัวและค้น
 หาค้นเหตุของสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อให้รูธมีชีวิตที่ดีกว่า มุมมองของรูธที่มีต่อความเชื่อเกี่ยวกับคำสาป
 ทำให้รูธเข้าใจว่าความเชื่อดังกล่าวตกทอดมาจากป้าทูนหัวสู่ป้าทูนหัวและตนเอง รูธจึงตระหนักถึงสาย
 สัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวสามรุ่น รูธจึงพยายามสืบหาชื่อของป้าทูนหัวและชื่อของตระกูลหมอกระดุก
 เพื่อไม่ให้ป้าทูนหัวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตัวตนของรูธถูกลืมไป

Ruth began to cry. Her grandmother had a name. Gu Liu Xin. She had existed. She
 still existed. Precious auntie belonged to a family. LuLing Belonged to that same family.
 And ruth belonged to them both.⁴¹

รูธค้นพบชื่อของตระกูลหมอกระดุกคือ กู่ ซึ่งมีหลากหลายความหมายและเป็นกุญแจไขความ
 เข้าใจของรูธต่อความลึกซึ้งของภาษาจีน และชื่อของป้าทูนหัวคือหลิว ซิน ซึ่งมีได้หมายถึงดาวหางที่

⁴¹ Ibid., p.399.

นำมาซึ่งหายนะอย่างที่ป่าทูนหัวเคยถูกเหยียดหยามในตอนที่มีชีวิตอยู่ แต่ชื่อ “หลิว ซิน” มีความหมายว่าจงคงความจริงไว้⁴² ป่าทูนหัว ลูกสิงและรุชอยู่ในตระกูลเดียวกันและสืบเชื้อสายเป็นลูกสาวสามรุ่นของหมอกระดุก ความรู้และความเชื่อที่ได้รับการสืบทอดจากแม่สู่ลูกสาวสามรุ่นแสดงให้เห็นว่าแม่มีบทบาทสำคัญในการเข้าใจอัตลักษณ์ของลูกสาว การยอมรับสายสัมพันธ์กับแม่แสดงให้เห็นการยอมรับความเป็นจีนซึ่งเชื่อมโยงกับการคลี่คลายของอัตลักษณ์อเมริกันเชื้อสายจีน

ใน *Comfort Woman* แสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ของประวัติศาสตร์กับความทรงจำ กล่าวคือ ประวัติศาสตร์มีบทบาทในการสร้างความทรงจำส่วนบุคคล แต่ทว่าประวัติศาสตร์ของประเทศเกาหลีที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านความทรงจำของแม่ได้ปรับเปลี่ยนประวัติศาสตร์ที่กดทับแม่ให้ตกเป็นเหยื่อและบอกเล่าตัวตนที่แท้จริงของแม่ ประวัติศาสตร์ที่เล่าผ่านความทรงจำของแม่เชื่อมโยงสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว ลูกสาวได้รับรู้ประวัติความเป็นมาของตนเองซึ่งมีความสำคัญต่อการเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง

การกดขี่ผู้หญิงบริการในค่ายทหารญี่ปุ่นสะท้อนถึงสภาพการตกเป็นอาณานิคมของประเทศเกาหลี โดยร่างกายของผู้หญิงเกาหลีจะถูกเชื่อมโยงกับประเทศเกาหลีที่ถูกกดขี่ให้อยู่ภายใต้อำนาจของผู้ญี่ปุ่น ประสบการณ์ของ “จุน ฮัว” ในช่วงที่เธอยังเป็นผู้หญิงบริการอยู่ในค่ายทหารญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างที่สนับสนุนประเด็นเรื่องการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือของการกดขี่ กล่าวคือ ภายในค่ายทหารญี่ปุ่น ผู้หญิงบริการถูกตั้งชื่อให้ใหม่เป็นชื่อภาษาญี่ปุ่น ยิ่งกว่านั้น ผู้หญิงเหล่านี้จะถูกบังคับไม่ให้พูดภาษาเกาหลีและให้เรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อตอบสนองต่อคำสั่งของทหารญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงบริการคนหนึ่งได้ตะโกนชื่อเดิม ประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษของเธอ และสูตรอาหารเกาหลี อดีตของผู้หญิงคนดังกล่าวเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์เดิมที่ได้ถูกกดทับไว้เพราะการถูกบังคับให้กลายเป็นผู้หญิงบริการ สถานภาพอันต่ำต้อยของผู้หญิงบริการและการถูกกดขี่ทำให้ผู้หญิงบริการอยู่ในสภาพที่ไร้ตัวตน เสมือนว่าได้ตายไปแล้ว (Social death) การรื้อฟื้นประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษและชื่อเดิมของตนเองเป็นการรื้อฟื้นรากเหง้าของตนเอง และสูตรอาหารซึ่งน่าจะตกทอดต่อมาจากแม่และบรรพบุรุษฝ่ายหญิงเป็นการแสดงให้เห็นวัฒนธรรมการกินของชาวเกาหลีที่สืบทอดมายาวนานจากบรรพบุรุษ นอกจากนั้น การพูดออกมายังเป็นการทำลายความเงียบเพื่อต่อต้านการกดขี่ที่มีต่อร่างกายและประเทศของเธอ แต่การต่อต้านครั้งนี้จบลงด้วยความตาย ทหารญี่ปุ่นได้นำศพของผู้หญิงคนดังกล่าวออกมาจากป่าในสภาพที่แสดงให้เห็นว่าเธอถูกฆ่าด้วยวิธีการที่ทารุณเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับผู้หญิงบริการคนอื่นๆ

⁴² การออกเสียงภาษาจีนและความหมายของคำจีนที่เป็นชื่อของตัวละครนำมาจาก เอมี ดัน, *สามสายใยในเงาอดีต* (กรุงเทพฯ: มติชน, 2547), หน้า 445.

การฆ่าผู้หญิงบริการให้ตายสะทอนให้เห็นความพยายามของประเทศผู้ปกครองในการทำลายรากเหง้าของชนชาติเกาหลีสื่อและชาติพันธุ์เกาหลีสื่อสูญสิ้นไป

แนวคิดชาตินิยมสามารถอธิบายการข่มขืนซึ่งถูกนำมาใช้เป็นยุทธวิธีหนึ่งในการทำสงครามทหารจะข่มขืนผู้หญิงของฝ่ายศัตรูเพื่อผลในการทำสงครามที่สำคัญสองประการคือ การทำลายชาติพันธุ์อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ของผู้ชายและผู้หญิงที่มีเชื้อชาติต่างกัน(ethnosexuality) และการสันคลอนขวัญกำลังใจของทหารฝ่ายตรงข้าม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าความเป็นชายเชื่อมโยงกับความเป็นชาติ ความอับอายที่ไม่สามารถปกป้องผู้หญิงของตนเองจากภัยรุกรานจากภายนอกได้เป็นการทำลายความเป็นชายเพื่อให้ยอมรับความพ่ายแพ้และยอมจำนน การข่มขืนผู้หญิงเชื่อมโยงกับการทำสงครามเพื่อยึดครองดินแดนของชนชาตินั้น ในกรณีประเทศญี่ปุ่นบุกยึดครองประเทศเกาหลีในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ร่างกายของผู้หญิงเกาหลีเปรียบเป็นพื้นที่ของการต่อสู้เพื่อแสดงความเหนือกว่าของเชื้อชาติหนึ่งเหนืออีกเชื้อชาติหนึ่ง ประสบการณ์ของอะกิโกะจึงแสดงให้เห็นการกดขี่ที่มีต่อร่างกายของผู้หญิงเกาหลีและประเทศเกาหลี ความโหดร้ายทารุณที่กระทำต่อผู้หญิงในค่ายทหารไม่ว่าจะเป็นการใช้กำลังข่มขืนและการกำหนดข้อบังคับต่างๆที่มุ่งทำลายความเป็นมนุษย์ล้วนสะทอนให้เห็นวิธีการในการปกครองอาณานิคมเกาหลีของประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งการเน้นย้ำให้เห็นความด้อยกว่าทางชาติพันธุ์เพื่อป้องกันการต่อต้านจากชาวเกาหลี เช่น การครอบงำทางวัฒนธรรมผ่านทางภาษา การควบคุมทางเศรษฐกิจที่อนุญาตให้กิจการที่เอื้อประโยชน์ต่อกองทัพญี่ปุ่นเท่านั้นที่อยู่รอดได้

ทัศนคติในแง่ลบที่มีต่อผู้หญิงเกาหลีที่ถูกบังคับให้บริการทางเพศแก่ทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเกี่ยวข้องกับแนวคิดชาตินิยม(Nationalism) ซึ่งผูกโยงอยู่กับประเด็นเรื่องเพศสภาพ(Gender) เพศสถานะ(Sexuality) และชาติพันธุ์(Race) เนื่องจากแนวคิดชาตินิยมเป็นชุดของคุณค่าและความหมายที่ใช้กำหนดและแยกแยะเชื้อชาติหนึ่งออกจากอีกเชื้อชาติหนึ่ง ชาตินิยมจึงกำหนดสถานภาพและบทบาทของเพศชายและเพศหญิงในการเป็นสมาชิกของชาติ รวมทั้งความเป็นชายและความเป็นหญิงที่เหมาะสมซึ่งจะสนับสนุนความเป็นชาติ⁴³ อย่างไรก็ตาม เพศชายและเพศหญิงมีสถานภาพและบทบาทที่ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ ชาติ(Nation)และกระบวนการสร้างชาติ(Nation-Building)เกี่ยวข้องกับความเป็นชายและวีรกรรมของเพศชาย ในขณะที่เพศหญิงมีสถานภาพเป็น “แม่ของชาติ” ซึ่งกำหนดบทบาทของผู้หญิงให้อยู่ภายในขอบเขตของบ้านเพื่อสนับสนุนให้ผู้ชายสามารถทำหน้าที่

⁴³Joane Nagel, *Race, Ethnicity and Sexuality: Intimate Intersection Forbidden Frontiers*.

(London: Oxford University Press, 2003) p.146.

ในการรักษาและปกป้องเสรีภาพ สักดิ์ศรี ประเทศชาติ และผู้หญิงในชาติ⁴⁴ แนวคิดชาตินิยมจึงเป็นแนวคิดสำคัญซึ่งสนับสนุนคุณค่าของความเป็นชายและความเป็นหญิงที่เหมาะสมของสังคมปิตาธิปไตย หากเพศหญิงมิได้ปฏิบัติตามคุณค่าที่กำหนดไว้ เพศหญิงจะถูกกีดกันให้กลายเป็น “เป็นอื่น”(Other)

อย่างไรก็ดี ความทรงจำของอะกิโกะได้เสนอความหมายของความเป็นชาติที่แตกต่างออกไป โดยใช้ร่างกายของเพศหญิงเชื่อมโยงกับความเป็นชาติ กล่าวคือ ร่างกายของเพศหญิงกลายเป็นพื้นที่ของการแย่งชิงอำนาจระหว่างประเทศญี่ปุ่น อเมริกา และเกาหลี การกดขี่ที่ทหารญี่ปุ่นได้กระทำต่อผู้หญิงที่ถูกบังคับให้เป็นผู้หญิงบริการในค่ายทหารจึงเชื่อมโยงกับการยึดครองแผ่นดินเกาหลี เช่น การบังคับให้ผู้หญิงบริการเรียนรู้และใช้ภาษาญี่ปุ่นแทนภาษาเกาหลีและการใช้ความรุนแรงจัดการกับการต่อต้านอำนาจ ดังเช่นการฆ่าผู้หญิงบริการคนหนึ่งที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร่างกายของผู้หญิงบริการจึงสะท้อนความเป็นชาติของประเทศเกาหลีซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าอาณานิคมญี่ปุ่น ความเป็นชาติของเกาหลีถูกแทรกแซงจากการญี่ปุ่นทำให้ขาดความต่อเนื่องเพื่อแสดงความเหนือกว่าของชนชาติญี่ปุ่น เช่น การทำลายอัตลักษณ์ทางด้านภาษา โดยการบังคับให้ชาวเกาหลีเลิกเรียนภาษาเกาหลีและใช้ภาษาญี่ปุ่นแทน และการใช้ความรุนแรงเพื่อป้องกันการต่อต้านจากชาวเกาหลี ดังเช่นเหตุการณ์ในตอนต้นที่แม่ของอะกิโกะและเพื่อนชายไปร่วมการประชุมต่อต้านการปกครองของญี่ปุ่น การสลายการประชุมโดยใช้อาวุธเป็นเหตุให้ประชาชนและนักศึกษาเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเพื่อนชายและแม่ซึ่งต้องแก๊สตายเพื่อให้ออกพ้นจากการตามล่าของทหารญี่ปุ่น ภายหลังจากที่อะกิโกะสามารถหลบหนีออกมาจากค่ายทหาร อะกิโกะเกิดอาการเป็นไข้และหูหนวกชั่วคราว ผลกระทบจากการกดขี่ผ่านทางภาษาทำให้อะกิโกะไม่ตอบสนองต่อภาษาใดๆ “As the missionary pulled at my hair, my clothes, my arms, I watched their chattering mouths but could not make out what they were saying”⁴⁵

หลังจากการแต่งงานความสัมพันธ์ของอะกิโกะกับสามีอเมริกันสะท้อนให้เห็นการกดขี่แบบทับซ้อนจากประเทศตะวันตกที่เข้ามาแทรกแซงประเทศเกาหลีหลังสงครามสิ้นสุดลง อิทธิพลของตะวันตกทำให้ประเทศเกาหลีถูกแบ่งแยกออกเป็นเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นการครอบงำทางวัฒนธรรม ศาสนาคริสต์มิได้อยู่ในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตวิญญาณเท่านั้น แต่แฝงไปด้วยความพยายามในการครอบงำทางความเชื่อและศาสนา ดังเช่นใน

⁴⁴ Ibid., p.159.

⁴⁵ Keller, *Comfort Woman*, p.62.

โบสถ์ของมิชชันนารีอเมริกันซึ่งใช้กิจการไม้ขีดไฟเป็นฉากและคอยให้ความช่วยเหลือเด็กผู้หญิง เกาหลีจากภัยสงคราม เด็กผู้หญิงซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากมิชชันนารีเป็นผู้ที่ได้เกิดใหม่ในศาสนา คริสต์และเด็กผู้หญิงทุกคนจะได้รับการเปลี่ยนชื่อให้ใหม่เป็น “แมรี” การเปลี่ยนชื่อใหม่ทำให้ตัวตน ของอะกิโกะถูกกดทับไว้อีกชั้นหนึ่ง เพราะก่อนหน้านี้ทหารญี่ปุ่นก็ตั้งชื่อญี่ปุ่นให้กับเธอและอะกิโกะ ก็มีได้กลับไปใช้ชื่อและสกุล “คิม ชุน ฮัว” อีกต่อไป อะกิโกะถูกสอนให้สวมมณฑปเพื่อบูชาพระเจ้า อย่างไรก็ตาม ภายใต้นัยความเย็บและการยอมรับที่จะปฏิบัติตามวิถีของคริสตศาสนา อะกิโกะยังคงพยายามติดต่อกับ วิญญาณของอินคังซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอะกิโกะปฏิเสธการครอบงำทางความเชื่อของศาสนาตะวันตก

อะกิโกะยอมแต่งงานกับมิชชันนารีอเมริกันเพราะเธอไม่สามารถกลับไปหาครอบครัวที่ กระจุกกระจายในช่วงสงครามได้ ภายหลังจากการแต่งงานและอพยพมายังประเทศสหรัฐอเมริกา อะกิโกะถูกกดทับจากวัฒนธรรมตะวันตกผ่านทางความสัมพันธ์ของสามีภรรยา สามีของอะกิโกะอ้าง ว่าการแต่งงานเป็นไปตามประสงค์ของพระเจ้า แต่อะกิโกะตระหนักว่าการแต่งงานเป็นความต้องการ ของสามีมิชชันนารีเท่านั้น ในตอนกลางวัน อะกิโกะต้องแต่งการด้วยเสื้อผ้าซึ่งเป็นแบบฟอร์มของ ภรรยาของมิชชันนารี แต่เสื้อผ้าที่สามีคิดว่าเหมาะสมกลับทำให้อะกิโกะรู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง I felt naked in the way the clothes touched my body, but this was the uniform I was to wear as the minister's wife.⁴⁶ และในเวลาที่จะอะกิโกะอยู่กับสามีตามลำพัง อะกิโกะรู้สึกราวกับว่าตนเองกลับไปเป็น ผู้หญิงบริการในค่ายทหาร For I knew then that my body was, and always would be, locked in the cubicle at the camps, trapped under the bodies of innumerable men.⁴⁷

อาจกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาที่เกาหลีตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นและการเข้ามา แทรกแซงอิทธิพลตะวันตกที่ปรากฏในนวนิยายเป็น ‘ประวัติศาสตร์ที่ถูกบันทึกบนร่างกายของชุน ฮัว’⁴⁸ ซึ่งเป็นอดีตผู้หญิงบริการในค่ายทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง อะกิโกะได้บอกเล่า ประสบการณ์ของผู้หญิงเกาหลีที่ถูกบังคับให้เป็นผู้หญิงบริการในค่ายทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลก ครั้งที่สองซึ่งเคยถูกละเลยจากประวัติศาสตร์โดยได้รับความเห็นชอบจากทั้งประเทศรุกรานและประเทศ ที่ถูกรุกราน ประสบการณ์ที่ถูกถ่ายทอดจากอะกิโกะไปสู่ริเบคก้าเป็นการป้องกันไม่ให้ประวัติศาสตร์ของ

⁴⁶ Ibid., p. 107.

⁴⁷ Ibid., p. 106.

⁴⁸ Duncan, *Tell This Silence: Asian American Woman Writers and the Politics of Speech*, p. 185.

อดีตผู้หญิงบริการสูญหายไปจากหน้าประวัติศาสตร์ ความทรงจำของอะกิโกะแสดงให้เห็นความรุนแรงจากการครอบงำของอิทธิพลตะวันตกซึ่งแบ่งแยกประเทศเกาหลีออกเป็นเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้

It still seems strange to me to think of Korea in terms of North and South, to realize that a line we couldn't see or feel, a line we crossed with two steps, cut the body of my country in two. In dream I will always see the thousands of people, the living and the dead, forming long queues that spiral out from the head and foot of Korea, not knowing that when they reach the navel they will have to turn back. Not knowing that they will never be able to return home. Not knowing they are forever lost.⁴⁹

อะกิโกะได้เห็นความสับสนวุ่นวายภายหลังสงครามยุติ ชาวเกาหลีจำนวนมากเดินทางข้ามพรมแดนที่แบ่งประเทศเกาหลีเพื่อจะกลับบ้านไปหาครอบครัวที่พลัดพรากจากกันและเพื่อหลีกเลี่ยงจากความทรงจำที่โหดร้าย โดยไม่รู้ตัวพวกเขาได้สูญเสียแผ่นดินบ้านเกิดไปตลอดกาล

ประวัติศาสตร์จึงมิได้เป็นเพียงเรื่องราวของวีรบุรุษที่ทำสงครามขับไล่ศัตรูที่รุกรานประเทศเท่านั้น แต่ประกอบไปด้วยเรื่องราวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในสงครามซึ่งร่วมต่อต้านการกดขี่โดยการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตรอดมาบอกเล่าและสืบทอดประวัติศาสตร์ของประเทศของตนต่อไปยังคนในรุ่นลูกหลานเทพที่อะกิโกะทิ้งไว้ให้รีเบคกาได้บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับยายและแม่ซึ่งเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ของแผ่นดินของแม่ โดยแม่หวังว่าเทพดังกล่าวจะทำให้รีเบคกาได้รู้จักรากเหง้าของตนเอง

I sift through memory, and this is what I say: She was a princess. She was a student. She was a revolutionary. She was a wife who knew her duty. And a mother who loved her daughters, but not enough to stay or take them with her.

I will tell my daughter these things, and about the box that kept my mother's past and future, and though she will never know her grandmother's name, she will know who her grandmother is.

⁴⁹Keller, *Comfort Woman*, p.105.

Later, perhaps, when she is older, she will sift through her own memories, and through the box that I will leave for her, and come to know her own mother—and then herself as well.⁵⁰

อะกิโกะบอกเล่าอดีตอันเลวร้ายของตนเองเพื่อให้ลูกสาวได้รู้จักแม่และประเทศของแม่ ความทรงจำของอะกิโกะได้รื้อฟื้นความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวที่ดำเนินอยู่ท่ามกลางความขัดแย้ง เพราะการปะทะกันของวัฒนธรรมเกาหลีและวัฒนธรรมอเมริกัน ก่อนที่จะได้รับฟังอดีตของแม่ รีเบคกาไม่สามารถเข้าใจอาการถูกผีเข้าและความแปลกแยกของแม่ หากความทรงจำของแม่ได้เชื่อมโยงแม่กับรีเบคกาเข้ากับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และแผ่นดินเกาหลีซึ่งเคยถูกตัดขาดเพราะการแทรกแซงของการครอบงำดินแดนและอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก ความทรงจำของอะกิโกะที่บันทึกไว้ในเทปเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมที่รื้อฟื้นความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวที่ถูกกดทับภายใต้ประวัติศาสตร์ การรื้อฟื้นความทรงจำเป็นการต่อต้านการกดขี่ที่ทำให้ผู้หญิงบริการชาวเกาหลีในค่ายทหารญี่ปุ่นช่วงสงครามโลกครั้งที่สองสูญหายไปจากประวัติศาสตร์ โดยมีลูกสาวทำหน้าที่เป็นผู้สืบทอดประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของแม่

การแปลความหมายและการรื้อฟื้นความทรงจำทำให้รีเบคกาปรับเปลี่ยนมุมมองที่เคยมีต่อเรื่องเล่าของแม่ เรื่องเล่าของแม่มิได้เกิดจากอาการไม่เป็นตัวของตัวเองหรืออาการ “ถูกผีเข้า” รีเบคกายอมรับฟังเรื่องเกี่ยวกับยายและแม่ซึ่งเคยถูกทำให้ “ตาย” มาแล้ว ยายเคยเป็นนักต่อสู้เพื่อต่อต้านเจ้าอาณานิคมและถูกส่งไปแต่งงานกับผู้ชายที่ยายไม่รู้จักในหมู่บ้านชนบทเพื่อหลบหนีการตามล่าของทหารญี่ปุ่น ส่วนแม่ของรีเบคกาก็ต้องประสบกับชะตากรรมที่โหดร้ายจนเหมือนกับตายทั้งเป็น อย่างไรก็ดี แม่ก็สามารถเอาตัวรอดเพื่อมาบอกเล่าอดีตของแม่และเรื่องราวเกี่ยวกับบรรพบุรุษของรีเบคกา ความทรงจำของแม่ซึ่งเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ของแผ่นดินของแม่ได้เชื่อมโยงรีเบคกาเข้ากับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่และช่วยให้รีเบคกาได้รู้จักกับรากเหง้าของตนเอง แม่ถ่ายทอดเรื่องราวของแม่เพื่อต้องการให้รีเบคกาเป็นปลดปล่อยวิญญาณของแม่ให้เดินทางกลับไปยังประเทศเกาหลี ชื่อในภาษาเกาหลีของรีเบคกาสนับสนุนหน้าที่ของลูกสาว นั่นคือ เบคฮับ (Bek-Hap) อันหมายถึงดอกิลลีสี่ขาวซึ่งเป็นดอกไม้ที่บานระหว่างโลกของคนเป็นกับโลกของคนตายหรือประเทศสหรัฐอเมริกา กับประเทศเกาหลี รีเบคกาเป็นผู้เชื่อมโยงโลกของคนเป็นกับโลกของคนตาย พิธีศพที่แม่สอนให้รีเบคกาทำ

⁵⁰Ibid., p.182-183.

ตามเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมเกาหลีต่อไปยังรีเบคา รีเบคาจึงได้เรียนรู้และเข้าใจบทบาทของลูกสาว โดยการเป็นผู้ปลดปล่อยวิญญาณของแม่ให้เดินทางกลับไปยังแผ่นดินของแม่ได้

ในงานเขียนของจาไมกา คินเคด ความทรงจำของลูกสาวแสดงให้เห็นว่าความเป็นทาสและการตกเป็นอาณานิคมมีความรุนแรงทำลายรากเหง้าของชาติพันธุ์ เนื่องจากการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์และความพยายามเปลี่ยนประเทศที่ตกเป็นอาณานิคมให้เป็นอย่างประเทศตะวันตกทำให้วัฒนธรรมพื้นถิ่นและแผ่นดินแอฟริกันสูญหายไป รากเหง้าที่ถูกกดทับทำให้ผู้คนพื้นถิ่นไม่รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองเพราะไม่สามารถเชื่อมโยงตนเองกับบรรพบุรุษได้ ประวัติศาสตร์ของการตกเป็นอาณานิคมที่ถูกถ่ายทอดผ่านมุมมองของลูกสาวแสดงให้เห็นประเด็นเรื่องความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวที่ถูกละเอียดไปจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์กับแม่เป็นความแปลกแยกแสดงให้เห็นภาวะไร้รากในยุคหลังอาณานิคม ตัวละครแม่มักถูกทำให้ “สูญหาย” เพื่อแสดงให้เห็นอำนาจของเจ้าอาณานิคมที่ฝังรากลึกในสังคมอาณานิคมจนทำลายวัฒนธรรมและแผ่นดิน ประสบการณ์และความทรงจำของลูกสาวจะบอกเล่าความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่ได้เชื่อมโยงประเด็นทางประวัติศาสตร์ สังคม และการเมืองของประเทศที่เคยตกเป็นทาสและอาณานิคมของชาติตะวันตก

ในเรื่อง *The Autobiography of My Mother* ความทรงจำของซูลาในวัยเด็กเกี่ยวข้องกับผลกระทบจากอิทธิพลตะวันตกที่ครอบงำเกาะโดมินีกา จากเรื่องเล่าของซูลาในตอนที่เราเดินทางไปโรงเรียนกับเพื่อนๆสะท้อนให้เห็นความหวาดระแวงที่แฝงอยู่ในจิตใจของผู้คนบนเกาะซึ่งมีเชื้อชาติเดียวกัน สีผิวเหมือนกันและมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน ผลของการตกเป็นทาสและอาณานิคมทำให้ผู้คนบนเกาะไม่สามารถไว้ใจกันได้ ซูลาและเด็กนักเรียนคนอื่นๆที่เดินทางไปโรงเรียนพร้อมกันทุกวันจึงได้รับการสอนไม่ให้ไว้ใจเพื่อนนักเรียนคนอื่น

That “these people” were ourselves, that this insistence on mistrust of other—that people who looked so very much like each other, who shared a common history of suffering and humiliation and enslavement, should be taught to mistrust each other, even as children⁵¹

สาเหตุของความไม่ไว้ใจเป็นผลกระทบของอิทธิพลของการล่าอาณานิคม ประเทศเจ้าอาณานิคมจะตั้งดวงทรัพย์ากรจากประเทศที่อยู่ภายใต้การปกครอง ประเทศที่ตกเป็นอาณานิคมจึง

⁵¹Jamaica Kincaid, *The Autobiography of My Mother* (New York: A Plume Book, 1997), p.48.

ประสบกับความแห้งแล้งและความยากจนเพราะทรัพยากรถูกทำลายจนหมดสิ้น คนพื้นถิ่นจึงเห็นแก่ตัวและเอาใจเอียงเปรียบซึ่งกันและกันเพื่อความอยู่รอด ดังเช่น พ่อของซูลาซึ่งอยู่ในสถานภาพที่ได้เปรียบเพราะพ่อเป็นชาวแอฟริกันเชื้อสายสก๊อตจึงทำให้พ่อรู้สึกเหนือกว่าผู้คนที่อยู่บนเกาะและตำแหน่งทางราชการก็เอื้อโอกาสให้พ่อสามารถแสวงหาผลประโยชน์ได้มากกว่าคนอื่น พ่อของซูลามิได้เห็นใจและยังคงแสวงหาผลประโยชน์จากเพื่อนร่วมชาติ ในตอนที่ลาซารัส (Lazarus) ซึ่งเป็นสัปเหร่อของเกาะมาของตะปูเพื่อนำไปซ่อมหลังคาบ้านที่เสียหายเพราะพายุเฮอริเคน พ่อของซูลาอ้างว่าไม่มีตะปูเหลืออีกแล้ว แม้ว่าพ่อจะมีตะปูที่ได้รับแจกจากรัฐบาลอาณานิคมมากมายเก็บไว้ที่โรงเก็บเครื่องมือหลังบ้าน แต่พ่อของซูลาต้องการนำไปขายมากกว่าบริจาคให้คนที่เดือดร้อน ภายหลังจากที่ซูลาอ้างว่ายังมีตะปูเหลืออยู่ เธอก็ถูกพ่อทำโทษที่พูดความจริงออกมา

นอกจากการคอร์รัปชันแล้ว ซูลาอ้างกล่าวถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่ครอบงำเกาะ โคมินกาทำให้วิถีชีวิตในสังคมอาณานิคมเหมือนวิถีชีวิตของเจ้าอาณานิคม โดยชาวเมืองพยายามที่จะเอาอย่างขนบธรรมเนียมของชาวตะวันตกเช่น การไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ การพูดคุยเพื่อแสดงความเป็นมิตรหลังพิธีในโบสถ์ และการดื่มน้ำชาหลังจากกลับจากโบสถ์

They bade each other goodbye and returned to their homes, where they would drink a cup of English tea, even though they were quite aware that no such thing as a tea tree grew in England, and later that night, before they went to bed, they would drink a cup of English cocoa, even though they were quite aware that no such thing as a cocoa tree grew in England.⁵²

ความเจริญก้าวหน้าและอารยธรรมที่สูงส่งเป็นความหลงใหลที่เจ้าอาณานิคมสร้างเพื่อทำให้ประเทศอาณานิคมยอมรับอำนาจ ประเทศเจ้าอาณานิคมทำให้คนพื้นถิ่นเชื่อว่าประเทศของตนเองจะได้รับการพัฒนาเจริญก้าวหน้าให้เป็นอย่างประเทศตะวันตก และการยอมรับคุณค่าแบบตะวันตกจะทำให้ชาวพื้นเมืองกลายเป็นคนตะวันตก ทั้งที่ในความเป็นจริงเจ้าอาณานิคมได้แฝงอคติว่าผู้คนที่พื้นเมืองไม่สามารถเป็นชาวตะวันตกได้⁵³

⁵² Ibid., p.142.

⁵³ Kathleen J. Renk, *Caribbean Shadows & Victorian Ghosts: Women's Writing and Decolonisation* (Chalottesville: University Press of Virginia, 1999), p.32-33

เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เข้ามาแทรกแซงในสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาวแสดงให้เห็นการปะทะกันระหว่างความทรงจำกับประวัติศาสตร์ การสูญหายของแม่หรือความตายของแม่เชื่อมโยงกับการสูญสิ้นของวัฒนธรรมและแผ่นดินแอฟริกาและหมู่เกาะคาริเบียนเพราะการล่าอาณานิคม ความสูญเสียของชูลาเป็นบาดแผลที่ฝังอยู่ในจิตใจและติดตามหลอกหลอนชูลา และเป็นผลให้ชูลาปฏิเสธความรักและความสัมพันธ์กับผู้อื่น⁵⁴

My mother died at the moment I was born, and so for my whole life there was nothing standing between myself and eternity; at my back was always a bleak, black wind. I could not have known at the beginning of my life that this would be so; I only came to know this in the middle of my life, just at the time when I was no longer young and realized that I had less of some of the things I used to have in abundance and more of some of the things I had scarcely had at all. And this realization of loss and gain made me look backward and forward: at my beginning was this woman whose face I had never seen, but at my end was nothing, no one between me and the black room of the world.⁵⁵

เกาะโดมินีกาในเป็นอุปมาของหมู่เกาะคาริเบียนที่ตกเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตก ประสบการณ์ของการถูกกดขี่ทำให้ผู้คนบนเกาะเฉยชาและไม่สามารถรักผู้อื่นได้ ความสัมพันธ์ของชูลากับมา อุนิซซึ่งทำหน้าที่เลี้ยงดูแทนแม่ที่เสียชีวิตของชูลามีได้เกิดจากพื้นฐานของความรักเพราะทั้งคู่ไม่สามารถรักได้และไม่รู้ว่าความรักเป็นอย่างไร⁵⁶

Ma Eunice was not unkind: she treated me just the way she treated her own children—but this is not to say she was kind to her own children. In a place like this,

⁵⁴ Simone A. James Alexander, *Mother Imagery in the Novels of Afro-Caribbean Women* (Columbia: University of Missouri Press, 2001), p.82.

⁵⁵ Kincaid, *The Autobiography of My Mother*, p. 3.

⁵⁶ Simone A. James Alexander, *Mother Imagery in the Novels of Afro-Caribbean Women* (Columbia: University of Missouri Press, 2001), p.83.

brutality is the only real inheritance and cruelty is sometimes the only thing freely given. I did not like her,...

⁵⁷

ความสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวสะท้อนความสัมพันธ์ของเจ้าอาณานิคมกับอาณานิคมโดยแม่อยู่ฝ่ายเดียวกับเจ้าอาณานิคมผู้มีอำนาจ ในขณะที่ลูกสาวอยู่ในฝ่ายของผู้ถูกปกครอง⁵⁸ เนื่องจากประวัติศาสตร์ของการตกเป็นอาณานิคม ได้สร้างบาดแผลในจิตใจที่ไม่อาจลบเลือนได้ แม่และลูกสาวไม่สามารถแสดงความรักซึ่งกันและกันได้ ความรักของแม่จึงมิใช่ความผูกพันและความห่วงหาอาทร แต่เป็นความรักของแม่ทำให้ลูกสาวรู้สึกแปลกแยก ใน *Annie John* การเลี้ยงดูของแม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมลูกสาวให้อยู่ในเป็น “กุลสตรีตะวันตก” มากกว่าคำนึงถึงสายสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างแม่กับลูกสาว

Because of this young-lady business, instead of days in perfect harmony with my mother I trailing in her footsteps. She showering down on me kisses and affection and attention. I was now sent off to learn one thing and another. I was sent to someone who knew all about manners and how to meet and greet important people in the world.

⁵⁹

ใน *Lucy* ความรักของแม่ถูกมองว่าที่กลายเป็นกรอบที่ควบคุมความประพฤติของลูกสาวจึงทำให้ลูซี่ตอบโต้แม่โดยการปฏิบัติตนตรงกันข้ามกับที่แม่สอน เช่น การใช้คำพูดที่รุนแรงโต้แย้งแม่และมีความสัมพันธ์กับเด็กผู้ชายหลายคน ความแปลกแยกระหว่างแม่กับลูซี่จึงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ลูซี่ปฏิเสธความรักของแม่เพราะความกลัวว่าตนเองจะต้องกลายเป็นเหมือนแม่ ความขัดแย้งกับแม่ทำให้ลูซี่มองว่าการเลี้ยงดูของแม่มิได้ให้ความสำคัญกับสิ่งตัวตนของลูซี่ และจำกัดทางเลือกให้ลูซี่เป็นเพียงภรรยาและแม่เท่านั้น แต่ลูซี่ไม่ต้องการเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างและเดินตามรอยเท้าแม่ ลูซี่จึงปฏิเสธว่าตนเองไม่มีวันที่จะเป็นแม่

⁵⁷ Kincaid, *The Autobiography of My Mother*, p.5.

⁵⁸ Alexander, *Mother Imagery in the Novels of Afro-Caribbean Women*, p.19

⁵⁹ Kincaid, *Annie John*, p.27-28.

“I am not like my mother. She and I are not alike. She should not have had married my father. She should not have had a children. She should not have thrown away her intelligence. She should not have paid so little attention to mine.”⁶⁰

เนื่องจากความรักของแม่ก่อให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก แอนนี่จึงตัดสินใจเดินทางไปยังประเทศตะวันตกเพื่อแสวงหาชีวิตใหม่ เช่นเดียวกับลูซี่ในนวนิยายเรื่อง *Lucy* อพยพมาอเมริกาเพราะต้องการอยู่ห่างไกลจากแม่และแผ่นดินของแม่ แต่ทว่าความจริงซึ่งแตกต่างจากความคาดหวังอย่างสิ้นเชิง ก่อให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก ความเป็นอยู่ในนิวยอร์กที่ลูซี่เคยคิดว่าจะทำให้เกิดความพึงพอใจมากกว่าการอยู่ที่บ้านเกิดของเธอกลับแสดงให้เห็นว่าอนาคตของลูซี่มิได้แตกต่างจากอดีตนัก

When I was at home, in my parents' house, I used to make list of all the things that I was quite sure would not follow me if only I could cross the vast ocean that lay before me; I used to think that just a change of venue would banish forever for my life the things I most despised. But that was not to be so. As each day unfold for me, I could see the sameness in everything; I could see the present take a shape—the shape of my past.⁶¹

ความแปลกแยกอันเนื่องมาจากภาวะไร้รากทำให้ลูซี่รู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งกับบ้านเดิมบนเกาะแอนติก ลูซี่รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่รักจึงอพยพไปประเทศแม่โดยหวังว่าประเทศแม่จะเป็นที่ที่ลูกสาวได้สร้างอัตลักษณ์ใหม่ แต่เมื่อมาถึงประเทศแม่แล้ว ลูกสาวกลับรู้สึกแปลกแยกจากชาวอเมริกันและสังคมตะวันตก

ความสัมพันธ์ของมาโรอาห์นายจ้างชาวตะวันตกกับลูซี่สะท้อนภูมิหลังทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการล่าอาณานิคม ความคิดของลูซี่สะท้อนให้เห็นผลกระทบของการครอบงำดินแดนของชาติตะวันตก โดยความสบายของผู้คนในอีกซีกโลกเกิดจากการตัดดวงผลประโยชน์จากผู้คนและดินแดนในอีกซีกโลกหนึ่ง ดังเช่นที่ลูซี่ตั้งข้อสังเกตว่าผู้คนที่มิฐานะร่ำรวยและมีความสุขอย่างมาโรอาห์จะอยู่ในซีกโลกที่มีความอุดมสมบูรณ์อันมีมหาสมุทรกว้างใหญ่กั้นให้แยกออกจากซีกโลกซึ่งลูซี่อาศัย

⁶⁰ Kincaid, *Lucy*, p. 123.

⁶¹ Kincaid, *Lucy*, p. 89-90.

อยู่ ในขณะที่มาโรอาห์มีทุกอย่างมากเกินความจำเป็น แต่ลูซี่ต้องทนอยู่กับความขาดแคลนเพราะความ มีน้อยจนเกินไป มาโรอาห์และเพื่อนๆ ร่วมกันต่อต้านความเจริญที่กำลังคุกคามเข้ามาแทนที่ธรรมชาติ อันสวยงามในแถบชนบทบริเวณบ้านพักต่างอากาศ มาโรอาห์เขียนหนังสือเพื่อรณรงค์ให้เกิดการรักษาสุขภาพแวดล้อมและบริจาคเงินให้องค์กรต่างๆ ที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ลูซี่มองว่าความคิดในการรักษาสิ่งแวดล้อมนั้นขัดแย้งกับการกระทำอย่างสิ้นเชิงเพราะความร่ำรวยและความอยู่ดีกินดีของผู้คนในสังคมระดับเดียวกับของมาโรอาห์ก็เกิดจากการแสวงหาประโยชน์และการทำลายล้างเช่นเดียวกัน

Like her[Mariah], all of the members of this organization were well off but they made no connection between their comforts and the decline of the world that lay before them. I could have told them how nice it was to see them getting a small sip of their own bad medicine.⁶²

นอกจากนั้น ความสัมพันธ์ของมาโรอาห์กับลูซี่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของสตรีผิวขาว กับสตรีผิวสีเมื่อลูซี่ได้มาอยู่ในดินแดนตะวันตก ความแตกต่างระหว่างมาโรอาห์กับลูซี่ยิ่งเน้นย้ำให้เห็นภาพลวงที่ถูกสร้างขึ้น โดยเจ้าอาณานิคมตะวันตกเพราะลูซี่ไม่มีทางกลายเป็นสตรีตะวันตกได้ ลูซี่สังเกตว่าตนเองแตกต่างจากมาโรอาห์นายจ้างชาวตะวันตกทั้งในด้านสีผิว เชื้อชาติ และสถานภาพทางสังคม ครั้งหนึ่งลูซี่เห็นมาโรอาห์ยืนอยู่ในห้องครัว แสงแดดที่ส่องเข้ามาทำให้มาโรอาห์งดงามอย่างไรที่ติ

The yellow light from the sun came in through a window and fell on the pale-yellow linoleum tiles of the floor, and on the walls of the kitchen, which were painted yet another shade of pale yellow, and Mariah, with her pale yellow skin and yellow hair, stood still in this almost celestial light, and she looked blessed, no blemish or mark of any kind on her cheek or anywhere else...⁶³

⁶² Ibid., p.72.

⁶³ Ibid., p.27.

ลูซี่ตระหนักดีว่าตนเองไม่สามารถเป็นอย่างมาโรอาห์ซึ่งมีชีวิตที่เพียบพร้อมสมบูรณ์ได้เพราะลูซี่เป็นเพียงสาวใช้ผิวสีที่เดินทางมาจากดินแดนที่ห่างไกล ลูซี่ต้องการมีกลิ่นกายที่แสดงถึงความเป็นแอฟริกันมากกว่ากลิ่นกายที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจเหมือนมาโรอาห์

The smell of Mariah was pleasant. Just that—pleasant. And I thought, But that's the trouble with Mariah—she smells pleasant. By then I already knew that I wanted to have a powerful odor and would not care if it gave offense.

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันทำให้มาโรอาห์กับลูซี่ไม่อาจเข้าใจตรงกันได้ ในตอนที่มาโรอาห์พยายาม โน้มน้าวให้ลูซี่ยกโทษให้แม่ในสิ่งที่ลูซี่คิดว่าแม่ได้ทำผิดต่อเธอ มาโรอาห์ได้นำหนังสือที่กล่าวถึงบทบาทของผู้หญิงในประวัติศาสตร์มาให้ลูซี่อ่าน หนังสือเล่มนั้นกล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของผู้หญิงคือการได้เป็นแม่ อย่างไรก็ตาม ลูซี่ไม่เห็นด้วยกับมาโรอาห์เพราะแม่ของลูซี่ก็คือแม่ของลูซี่ไม่ใช่ผู้หญิงในประวัติศาสตร์ ความหมายของแม่ที่มาโรอาห์เข้าใจนั้นแตกต่างจากความหมายของแม่ของลูซี่ ความหมายของแม่ในหนังสือของมาโรอาห์สามารถใช้อธิบายความหมายแม่ของสตรีผิวขาวเท่านั้น แต่สำหรับลูซี่ซึ่งมีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์แตกต่างจากมาโรอาห์ทำให้ความหมายของแม่ของมาโรอาห์ไม่สามารถอธิบายความหมายของแม่ของลูซี่ได้

Mariah had completely misinterpreted my situation my life could not really be explained by this thick book that made my hand hurt as I tried to keep it open. My life was not once something more simple and more complicated than that: for ten of my twenty years, half of my life, I had been mourning the end of a love affair, perhaps the only true love in my whole life I would ever know.⁶⁴

ประวัติศาสตร์ของการล่าอาณานิคมมีความรุนแรงก่อให้เกิดบาดแผลที่ไม่อาจลบเลือนไปจากความทรงจำได้ แม้ลูซี่จะโทษหาแม่และตระหนักดีว่าความรักของแม่เป็นความรักที่แท้จริง แต่ลูซี่ก็เก็บกดความต้องการที่จะกลับไปหาแม่ ลูซี่ยังไม่สามารถคืนดีกับแม่ได้ซึ่งแสดงให้เห็นว่าลูซี่ยังคงไม่สามารถสานสายสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ได้

⁶⁴Ibid., p.132.

ความทรงจำและประวัติศาสตร์ใน *Beloved* เกี่ยวข้องกับความเป็นทาส นวนิยายนำเสนอประเด็นเรื่องความทรงจำของทาสเกี่ยวกับการกดขี่ซึ่งไม่อาจแยกออกจากประวัติศาสตร์ของความเป็นทาสได้ ความทรงจำของตัวละครแสดงให้เห็นว่าความเป็นทาสทำลายความเป็นมนุษย์ของทาสและกดทับให้ทาสรู้สึกต่ำต้อยอย่างไรก็ดี การลบเลือนความทรงจำมีผลให้ประวัติศาสตร์และประวัติความเป็นมาของทาสสูญสิ้นไปด้วย การยอมรับและทำความเข้าใจอดีตจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อก่อให้ทาสเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง หากการรื้อฟื้นอดีตแต่เพียงลำพังไม่อาจทำให้ทาสเข้าใจอดีตของความเป็นทาสได้เพราะความเป็นทาสเป็นประสบการณ์ร่วมของชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน การนำความทรงจำของทาสมาเรียงร้อยกันจะช่วยให้ทาสเข้าใจประวัติศาสตร์ของความเป็นทาสและสามารถมีชีวิตอยู่เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ต่อไปได้

นวนิยายเรื่อง *Beloved* มีเค้าโครงเรื่องมาจากภาพข่าวในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับทาสผิวสีชื่อแมรี การ์เนอร์ (Mary Garner) ซึ่งฆ่าลูกของตนเองและพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหลบหนีจากการถูกจับกลับไปเป็นทาส ความเป็นทาสในนวนิยายเรื่อง *Beloved* จึงเสนอประวัติศาสตร์ความเป็นทาสผ่านมุมมองของเพศหญิง ประวัติศาสตร์ของความเป็นทาสก่อให้เกิดความทรงจำที่ไม่อาจลบเลือนได้ นอกจากนั้นการรื้อฟื้นความทรงจำก็ก่อให้เกิดความเจ็บปวด ความทรงจำของตัวละครหญิงแสดงให้เห็นผลกระทบของความเป็นทาสที่ทำลายความเป็นแม่ กล่าวคือ ความเป็นแม่ภายใต้ความเป็นทาสถูกกดทับคุณค่าให้เป็นเพียงบทบาทในการสืบเผ่าพันธุ์เท่านั้น ดังเช่น เบบี ซุกส์ถูกบังคับให้มีความสัมพันธ์กับนายทาสและทาสที่อยู่ในพื้นที่เพาะปลูกใกล้เคียง เบบี ซุกส์มีลูกแปดคนซึ่งเกิดจากสามีหกคน แต่ทว่าเบบี ซุกส์สามารถเก็บลูกชายคนสุดท้ายไว้ได้เพียงคนเดียว ส่วนการพลัดพรากจากลูกเป็นความทรงจำที่สร้างความเจ็บปวด เบบี ซุกส์จึงแทบไม่เอ่ยถึงลูกๆของตนเองเลย นอกจากฮัลลีซึ่งเป็นลูกที่เหลืออยู่เพียงคนเดียวของเบบี ซุกส์

Baby Sugg Rubbed her eyebrows. "My first-born. All I can remember of her is how so loved the burned bottom of bread. Can you beat that? Eight children and that's all I remember."

"That's all ou let yourself remember," Sethe had told her.⁶⁵

⁶⁵Morrison, *Beloved*, p.5.

ความสัมพันธ์ของเซทเธอร์กับแม่สะท้อนให้เห็นผลกระทบของความเป็นทาสที่ทำลายรากเหง้าของทาส เนื่องจากทาสไม่รู้จักรบรพบุรุษ ทาสจึงไม่รู้จักระวัติความเป็นมาของตนเองและทำให้การสืบสานสายสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและแผ่นดินของบรรพบุรุษเป็นไปได้ยาก เนื่องจากเซทเธอร์ถูกแยกจากแม่ตั้งแต่เด็ก ความทรงจำของเซทเธอร์เกี่ยวกับแม่เลื่อนกลาง เซทเธอร์ไม่สามารถจดจำแม่ ภาษาของแม่และการเดินร่าของทาสที่เซทเธอร์เคยเห็นได้ วัฒนธรรมแอฟริกันจึงถูกกดทับโดยความเป็นทาสดังจะเห็นได้จากบีเลฟวิดซึ่งกลับมาในรูปแบบของหญิงสาว แต่กลับไม่สามารถพูดให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ได้ การพูดของบีเลฟวิดจะขาดเป็นห่วงๆและไม่เป็นประโยคที่ต่อเนื่องกัน แสดงให้เห็นถึงความสูญสลายของภาษาของแม่

"I come out of blue water after the bottoms of my feet swim away from me I come up I need to find a place to be the air is heavy I am not dead I am not there is a house"⁶⁶

เนื่องจากความเป็นทาสก่อให้เกิดความเจ็บปวดเพราะการถูกทารุณกรรมเยี่ยงสัตว์ ทาสจึงต้องการลืมอดีต อย่างไรก็ตาม การลืมเลือนอดีตทำให้ประวัติศาสตร์ของความเป็นทาส รวมทั้งรากเหง้าทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์กับแผ่นดินแอฟริกันก็ถูกทำลายไปด้วยเพราะความทรงจำเกี่ยวกับความเป็นทาสเชื่อมโยงกับประวัติความเป็นมาของทาส การรื้อฟื้นความทรงจำเพื่อสืบสานสายสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและแผ่นดินของบรรพบุรุษจึงเป็นเรื่องที่กระทำได้ยากเพราะการรื้อฟื้นอดีตทำให้ต้องเผชิญกับความเจ็บปวด แต่ทาสก็ไม่สามารถลืมอดีตได้ แต่การรื้อฟื้นอดีตก็อาจทำให้ถูกอดีตครอบงำ บ้านเลขที่หนึ่งสองที่ถูกหลอกหลอนโดยอดีตซึ่งอยู่ในรูปแบบวิญญาณของบีเลฟวิดซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม่เซทเธอร์จะพยายามลืมอดีต แต่เซทเธอร์ก็ทำไม่ได้ เมื่อพอล ดีเดินทางมาพบเซทเธอร์ ความทรงจำของพอล ดีทำให้เซทเธอร์สามารถปะติดปะต่อเรื่องราวในอดีตและเข้าใจสาเหตุที่ทำให้สามีสูญหายไป เซทเธอร์พยายามลืมอดีตเพื่อเริ่มต้นใหม่ แต่การลืมนิได้ช่วยเยียวยาบาดแผลที่เกิดจากความเป็นทาส เพราะเซทเธอร์ไม่สามารถเข้าใจได้ว่าความรุนแรงที่เซทเธอร์เลือกเพื่อปกป้องลูกเป็นผลมาจากความเป็นทาส บีเลฟวิดจึงกลับมาอีกครั้งหนึ่งเพื่อทวงคืนชีวิตของตนเอง

⁶⁶Ibid., p. 213.

I can not lose her again my dead man was in the way like the noisy clouds
when he dies on my face I can see hers she is going to smile at me she is going to her
sharp earring are gone ⁶⁷

นวนิยายแสดงให้เห็นว่าการรื้อฟื้นอดีตเพียงลำพังเป็นสิ่งที่อันตรายเพราะอาจถูกอดีตครอบงำ เช่นเดียวกับเซทเธอร์ บีเลฟวิดทำให้อดีตของเซทเธอร์หวนคืนกลับมา บีเลฟวิดถามเซทเธอร์เกี่ยวกับ แม่ อดีตที่สวีท โฮมและร้องเพลงกล่อมเด็กที่เซทเธอร์เคยร้องกล่อมลูกได้ เซทเธอร์จึงค่อยๆยอมรับว่า บีเลฟวิดเป็นลูกที่กลับมาหา เนื่องจากบีเลฟวิดมิได้มีพัฒนาการจากเด็กอายุสองขวบซึ่งเป็นตอนที่ถูก เซทเธอร์ฆ่า บีเลฟวิดจึงเหมือนเด็กที่ไม่สามารถแยกตนเองออกจากแม่ได้ ในบทที่บีเลฟวิดทำหน้าที่ เป็นผู้เล่า บีเลฟวิดจะกล่าวแสดงความเป็นเจ้าของเซทเธอร์ซ้ำหลายครั้ง ครั้งหนึ่งบีเลฟวิดพยายามฆ่า เซทเธอร์เพื่อให้ทั้งคู่ได้อยู่ด้วยกันความสัมพันธ์กับบีเลฟวิดทำให้เซทเธอร์ตกอยู่ภายใต้การครอบงำ ของอดีต ความต้องการความรักและความเอาใจใส่จากเซทเธอร์เป็นความปรารถนาชีวิตของเซทเธอร์ เซทเธอร์จึงยอมลงเรื่อยๆ ในขณะที่บีเลฟวิดซึ่งกำลังตั้งครรภ์จากความสัมพันธ์กับพอล ดี กลับ สมบูรณ์ขึ้นเพราะเซทเธอร์ทุ่มเทความเอาใจใส่ให้บีเลฟวิด

นวนิยายให้ตัวละครหญิงเป็นผู้เชี่ยวชาญแผลจากความเป็นทาส บทบาทของแม่ในการถ่ายทอด วัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการรักษาบาดแผลทางจิตใจที่เกิดจากความเป็นทาส ในการ ชุมชุมซึ่งมีเบบี ชุกส์เป็นผู้นำนั้น เบบี ชุกส์สนับสนุนให้อดีตทาสและลูกหลานที่เกิดจากทาสรักตนเอง พวกพ้องซึ่งเคยผ่านประสบการณ์อันเจ็บปวดมาด้วยกัน และส่งเสริมให้เกิดความภูมิใจในสีผิวของตนเอง เบบี ชุกส์ได้รื้อสร้างรากเหง้าของชาวแอฟริกัน โดยการนำวัฒนธรรมมาปฏิบัติ เช่น การร้องเพลง และการเต้นรำร่วมกัน นอกจากนั้น สายสัมพันธ์แม่-ลูกสาวก็ได้รับการรื้อฟื้น เมื่อเอลล่ารู้ว่าเซทเธอร์ กำลังจะเสียชีวิตเพราะวิญญาณของลูกสาวกลับมาแก้แค้น เอลล่าจึงเป็นผู้นำในการรวมตัวกันของ ผู้หญิงผิวสีเพื่อปลดปล่อยเซทเธอร์จากการครอบงำของบีเลฟวิด สายสัมพันธ์ของเพศหญิงจึงได้รับการรื้อฟื้นและเกิดการรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือและแสดงความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

ในตอนท้ายเรื่องเซทเธอร์ยังคงโทษตนเองว่าไม่ได้ทุ่มเทความรักให้กับบีเลฟวิดมากพอ บีเลฟ วิดจึงจากไปอีกครั้ง แม่พอล ดีจะชี้ให้เซทเธอร์เห็นคุณค่าของเซทเธอร์นอกจากบทบาทของ ความเป็นแม่ เซทเธอร์ก็ยังคงลังเลเกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง นวนิยายทิ้งท้ายไว้ด้วยคำถามของ

⁶⁷Ibid., p. 212.

เซทเธอร์เกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง อัตลักษณ์ของเซทเธอร์จึงยังเป็นพัฒนาการที่ยังคงดำเนินต่อไป ความเป็นทาสจึงมีความรุนแรงทำให้ทาสไม่สามารถเชื่อมโยงตนเองเข้ากับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ ทาสจึงรู้สึกว่าคุณค่าตนเองต่ำต้อยและไม่สามารถสร้างอัตลักษณ์ใหม่ได้ อย่างไรก็ตาม รอยเท้าของปีเลิฟวิดที่ย่ำอยู่หลังบ้านของเซทเธอร์แสดงให้เห็นว่าอดีตเกี่ยวกับความเป็นทาสมิได้หายไปไหน ถึงแม้ว่าความทรงจำเกี่ยวกับความเป็นทาสจะสร้างความเจ็บปวด แต่การลืมเลือนอดีตจะทำให้ประวัติศาสตร์ของบรรพบุรุษชาวแอฟริกันสูญหายไปด้วย การรื้อฟื้นอดีตจำเป็นต้องกระทำร่วมกันเพราะเป็นประสบการณ์ที่ชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันมีส่วนร่วม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่านวนิยายใช้ตัวละครหญิงหรือตัวละครที่มีคุณลักษณะของผู้หญิงเป็นผู้เยียวยา การรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับแม่จะก่อให้เกิดการเรียงร้อยความทรงจำเพื่อรื้อสร้างประวัติศาสตร์ของชาวแอฟริกันที่ถูกทำลายเพราะความเป็นทาส นวนิยายชี้ให้เห็นว่าชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันจำเป็นต้องยอมรับอดีตเกี่ยวกับความเป็นทาสเพื่อความเข้าใจในอัตลักษณ์ของตนเอง

ความทรงจำของแม่ในกลุ่มอเมริกันเชื้อสายเอเชียจะมีส่วนช่วยเชื่อมโยงลูกสาวกับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทำให้ลูกสาวไม่เชื่อถือเรื่องเล่าจากความทรงจำของแม่ อัตลักษณ์ของลูกสาวจะสามารถคลี่คลายได้ เมื่อลูกสาวตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องเล่าที่เชื่อมโยงลูกสาวกับแม่ วัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ ส่วนประเด็นเรื่องความทรงจำกับประวัติศาสตร์ในกลุ่มอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียนจะแตกต่างจากในกลุ่มแรก เนื่องจากประวัติศาสตร์ของบรรพบุรุษชาวแอฟโฟร-คาริเบียนถูกทำลายเพราะความเป็นทาสและการล่าอาณานิคม ภาวะไร้รากจึงเป็นแรงผลักดันให้ลูกสาวเดินทางออกจากดินแดนของแม่เพื่อแสวงหาชีวิตใหม่ นอกจากนี้ ความทรงจำที่เจ็บปวดจากการถูกกดขี่ทำให้แม่พยายามลืมอดีต หากนวนิยายชี้ให้เห็นว่าการยอมรับอดีตเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างอัตลักษณ์เพราะการลืมอดีตจะส่งผลให้ประวัติศาสตร์ของบรรพบุรุษสูญสิ้นไปด้วย

เนื่องจากแม่ในกลุ่มอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียนพลัดถิ่นมาอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ประวัติศาสตร์ของการอพยพในกลุ่มอเมริกันเชื้อสายเอเชียและในกลุ่มอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียนมีความรุนแรงแตกต่างกันทำให้พัฒนาการและความเข้าใจต่ออัตลักษณ์ของลูกสาวในทั้งสองกลุ่มจะแตกต่างกัน นวนิยายชี้ให้เห็นว่าประวัติศาสตร์ของการพลัดถิ่นเป็นอุปสรรคสำหรับลูกสาวในการเชื่อมโยงตนเองกับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ อย่างไรก็ตาม ความทรงจำ

ของแม่ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเรื่องเล่าหรือพิธีกรรมจะช่วยให้ลูกสาวตระหนักถึงความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่

จากนวนิยายทั้งสี่เรื่องจะเห็นว่ากลวิธีการประพันธ์ที่ผู้เขียนเลือกใช้มีความสัมพันธ์กับการนำเสนอประเด็นสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว กลวิธีการประพันธ์ชี้ให้เห็นว่าลูกสาวไม่อาจตัดสายสัมพันธ์กับแม่ได้ แม้ความแตกต่างของคนสองรุ่นจะทำให้แม่กับลูกสาวไม่อาจเข้าใจกันได้ แต่ลูกสาวก็ไม่อาจตัดขาดความสัมพันธ์กับแม่ได้ การเรียงร้อยเรื่องเล่าของแม่กับลูกสาวแสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของลูกสาวจำเป็นต้องมีแม่เข้ามาเป็นส่วนเติมเต็ม การร้อยรัดอดีตกับปัจจุบันทำให้ลูกสาวได้รับรู้ประวัติความเป็นมาของตนเอง นอกจากนั้น จากการศึกษาประเด็นสำคัญที่นวนิยายมีร่วมกันคือ ภาษา สิ่งเหนือธรรมชาติ และความทรงจำกับประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ของภาษา สิ่งเหนือธรรมชาติ ความทรงจำและประวัติศาสตร์สนับสนุนแก่นหลักของเรื่องคือสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาวที่ไม่อาจตัดขาดได้ กล่าวคือ ประวัติศาสตร์ของการพลัดถิ่นไม่ว่าจะเป็นการอพยพ การค้าทาสและการล่าอาณานิคมตัดขาดความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว การพลัดถิ่นเป็นอุปสรรคที่ทำให้ลูกสาวไม่อาจเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับแม่ได้ และความแตกต่างของคนสองรุ่นยังทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูกสาว หากภาษาของแม่ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของภาษาเขียน ภาษาพูด ความเจ็บ เสียง และการสัมผัสแสดงออกถึงความรักและได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และความทรงจำของแม่ ประวัติศาสตร์ที่ได้รับการบอกเล่าผ่านความทรงจำของแม่วิพากษ์ประวัติศาสตร์ที่ตัดขาดสายสัมพันธ์ของแม่-ลูกสาว แม่เป็นผู้รอดชีวิตจากความรุนแรงของการกดขี่เพื่อถ่ายทอดประวัติศาสตร์และร้อยพันวัฒนธรรม ลูกสาวจึงได้รู้จักกับวัฒนธรรมและแผ่นดินของแม่ ความสัมพันธ์กับแม่จึงนำไปสู่การเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง